

ПОЛИТИКНИ

ЗАБЕШНИК

12. 9. 1986. • ИЗЛАЗИ ПЕТАК • ГОДИНА XLVIII • 150 ДИН • БРОЈ 1811

Жилава бољка – ТИТУЛОМАНИЈА

Фирме

Веровати или не!

Кетца индијанци
Из Еквадора са врха Анда
Симборасо, који је висок 5600
метара, секи блокове леда
тежине до 10 килограма и
сирмим годинама скупља-
ју их у долину. За овај обрасан
и мењак носе добијају само
до 800 динара за један
блок.

**ПЕТНАЕСТ
ПУТА**

Т

ЏОЗЕФ И
БАРБАРА ИЗ
САН КАРЛОСА
У КАЛИФОРНИЈИ
ИМАЈУ ПЕТНАЕСТО-
РО ДЕЦЕ ЧИЈА
ИМЕНА ПОЧИЊУ
СА Т: ТОНИ, ТРУДИ,
ТИНА, ТЕРИ, ТИМИ,
ТРЕСИ, ТЕДИ, ТЕРЕ-
ЗА, ТОМ, ТРЕНТ,
ТЕМИ, ТОД, ТАД, ТАЊА И
ТРОЈ.

**ОГИСТ
РЕНОАР**

(1841-1919)
ПОЗНАТИ
ФРАНЦУСКИ
СЛИКАР
ИМПРЕСИОНИСТА,
НА ДАН СМР-
ТИ НАСЛИКАО
ЈЕ ЦВЕКЕ.
ЊЕГОВЕ ПОС-
ЛЕДЊЕ РЕЧИ СУ:
ЧИНИ МИ СЕ ДА
САМ ТЕК
САД САЗНАО
НЕШТО О
ЦВЕКУ.

ЖИВИ БУМЕРАНГ

ВЛАСНИЦИ ЛЕТЕКИХ ВЕВЕРИЦА
УЧЕ СВОЈЕ ЉУБИМЦЕ ДА ИМ СЕ ВРАТЕ
КАО БУМЕРАНГ. ДРУГИ СЕ ОПЕТ ДОБА-
ЏУЈУ СА ЊИМА КАО СА ЛОПТОМ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

●●● према тврђењу доктора
Филипа Брасарда из Калифор-
није, захваљујући посебној ана-
лизи крви још у најранијем де-
тињству могуће је избећи срча-
не болести у средњим и позни-
јим годинама. Овај научник и
његови сарадници успели су да
издвоје три гена који повећава-
ју могућност срчаних обољења.
Тако сви они којима прете срча-

●●● Удо Тајн из Есена има
збирку од осам клавира. Ни је-
дан од ових инструмената није
виши од пет центиметара.

●●● познато је да град Мек-
сико, подигнут на језеру, стално
тоне. Од 1900. године, па до да-
нас, спустио се метар и по.

не сметње на време могу да пре-
дзму мере предострожности.
Само у САД од срчаних болести
годишње умре седамсто хиљада
грађана.

●●● у Кијеву је отворен Му-
зеј украјинске књижевности ко-
ји чува око пет хиљада експона-
та. Рукописи, слике, писма, фо-
тографије и разни други предме-

ти илуструју хиљадугодишњу
историју писане речи Украјине.
Иначе, поред овог музеја Кијев
има још четрдесет девет музеја
и галерија.

●●● код рта Свети Мартин и
Далмација, на дубини од 700
метара испод морске површине,
налази се извор слатке воде.
Ово је најдубљи познати извор
под морем код нас, а можда и у
свету.

●●● стручњаци Историјског
музеја области Ксимианг, на се-
верозападу Кине, у подножју
неке планинске литице открили
су више хиљада фресака наста-
лих пре шест до осам миленију-
ма. Већина је знатно оштећена,
па се људи, животиње, призори
из лова или бојева тешко нази-
ру. Цртежи су дело номада који
су живели у овој области.

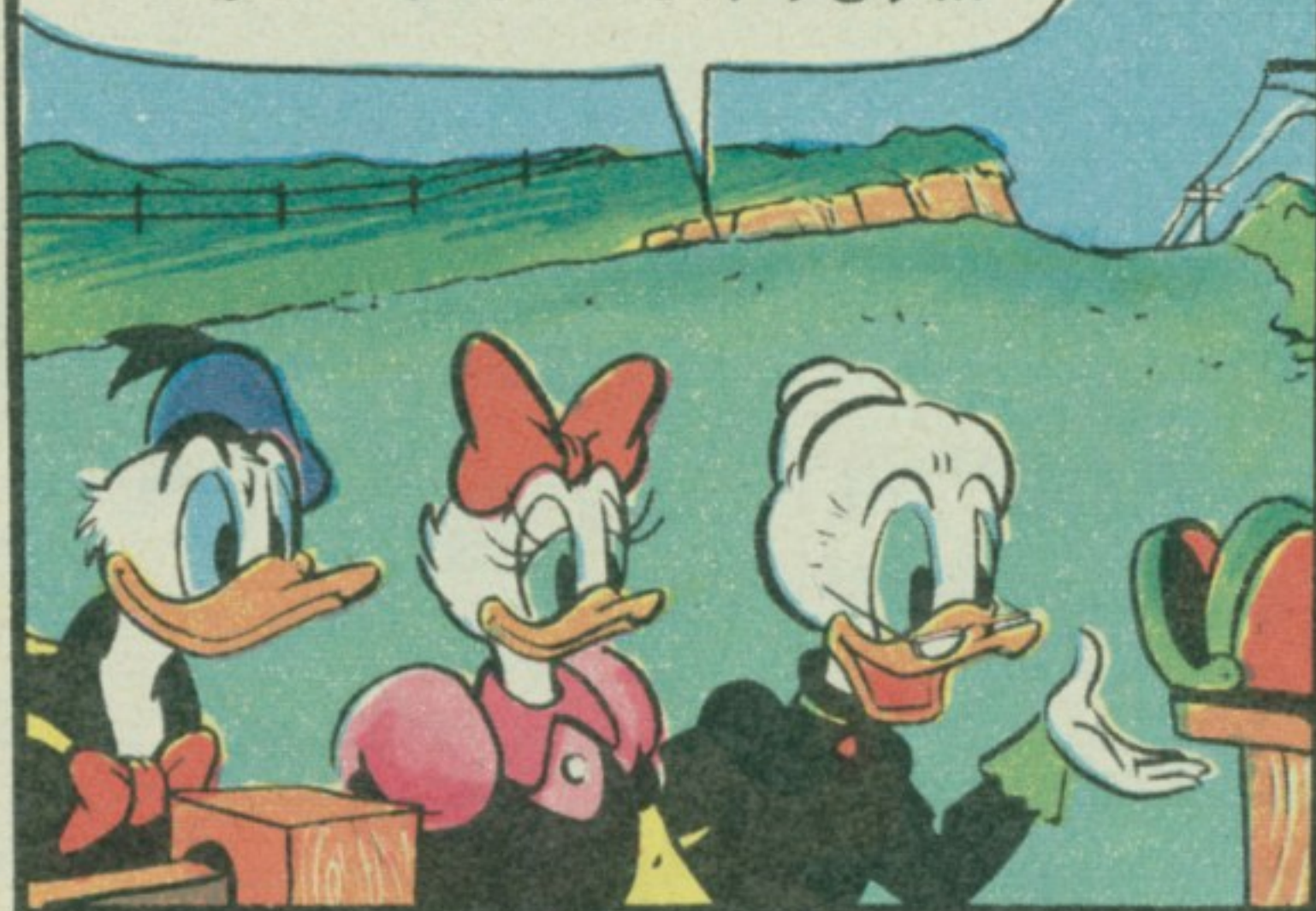
●●● јапански градови су пре-
насељени, а простора за градњу
кућа више готово да нема. Гра-
ђевинске парцеле достигле су
зато астрономске суме. У недос-
татку простора, предузимач Ји-
роши Јамабаши из места Наре
подигао је најужу кућу у Јапану,
а вероватно и у свету – дугачка
је 21 метар, на једном крају ши-
рока је 4, а на другом 1,4 метра.
У њој се налазе Јамабашиин стан
и канцеларије његовог предузе-
ћа.

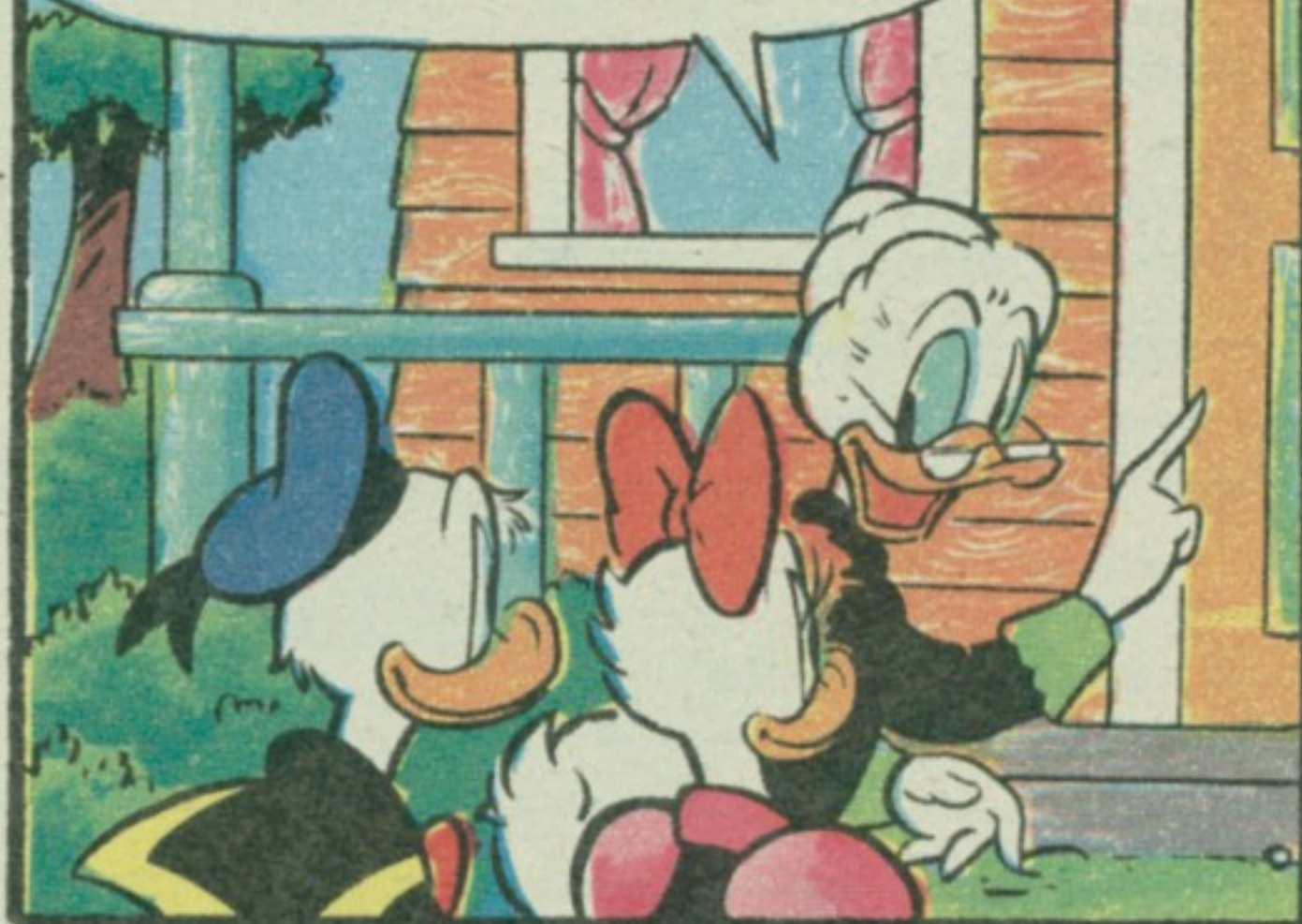
WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

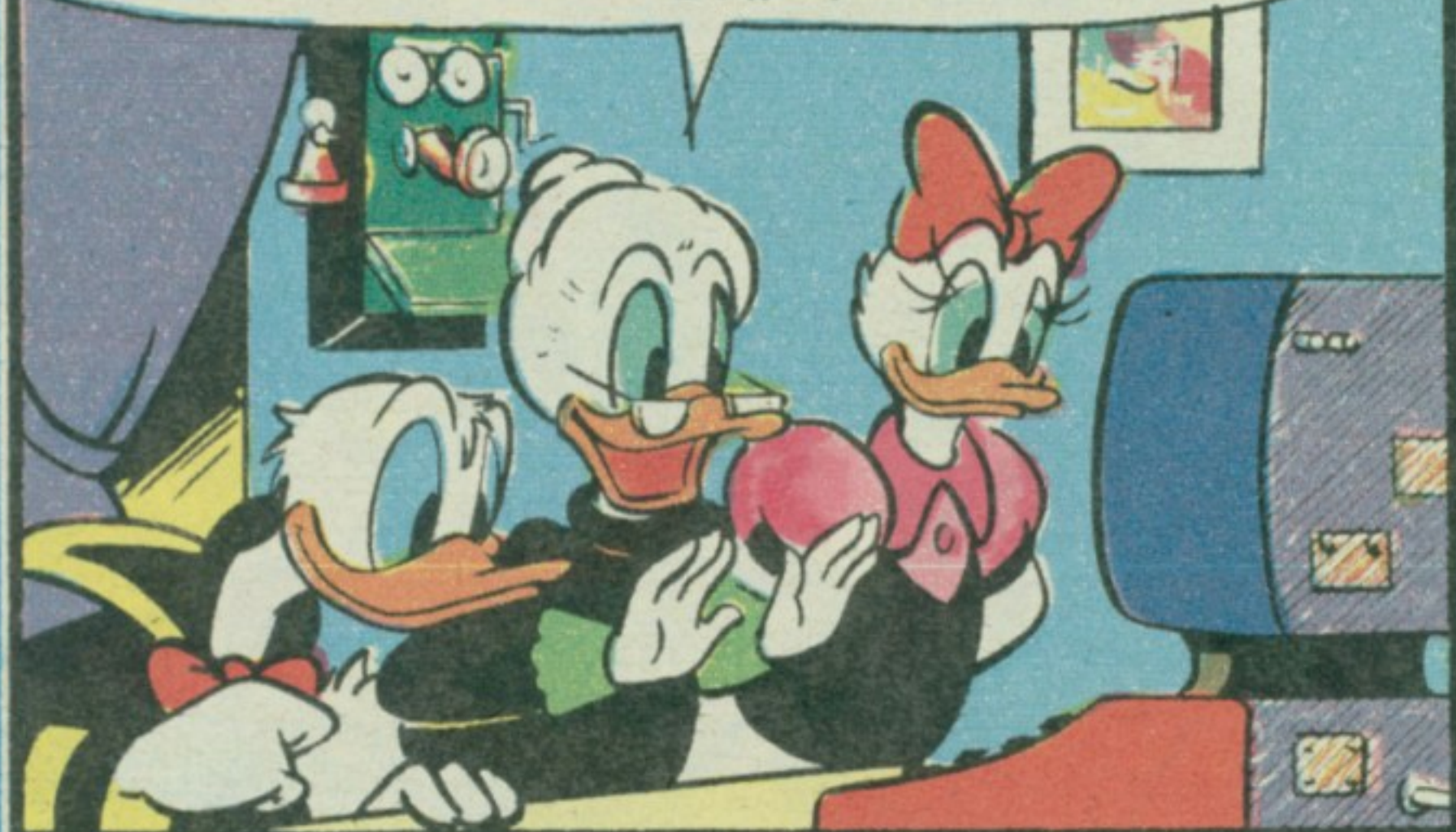
ЧИМ САМ ПРОШЛОГ МЕ-
СЕЦА УВЕЛА СТРУЈУ...

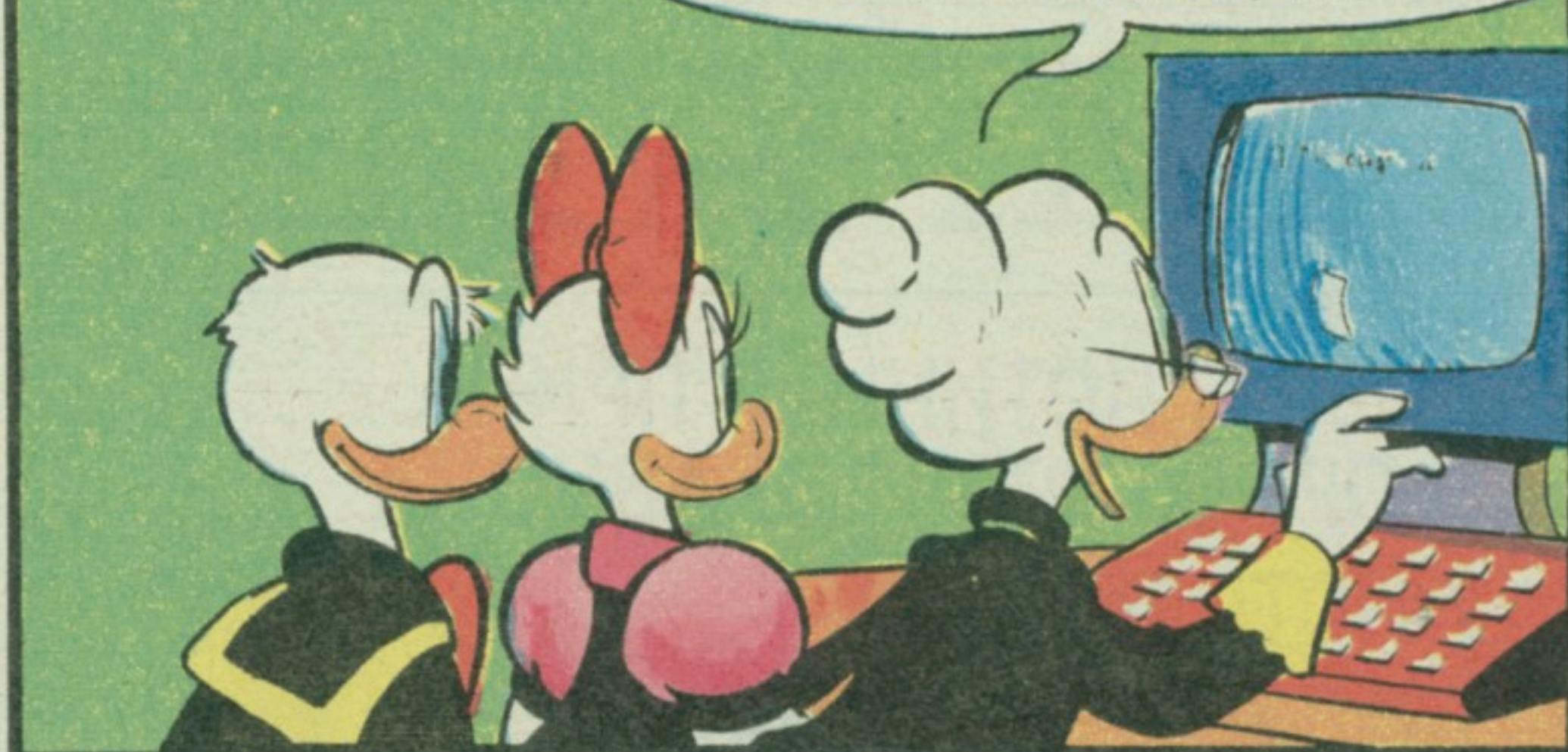
...ОДМАХ
САМ ПРЕДУЗЕЛА
СЛЕДЕЋИ ЛОГИ-
ЧАН КОРАК...

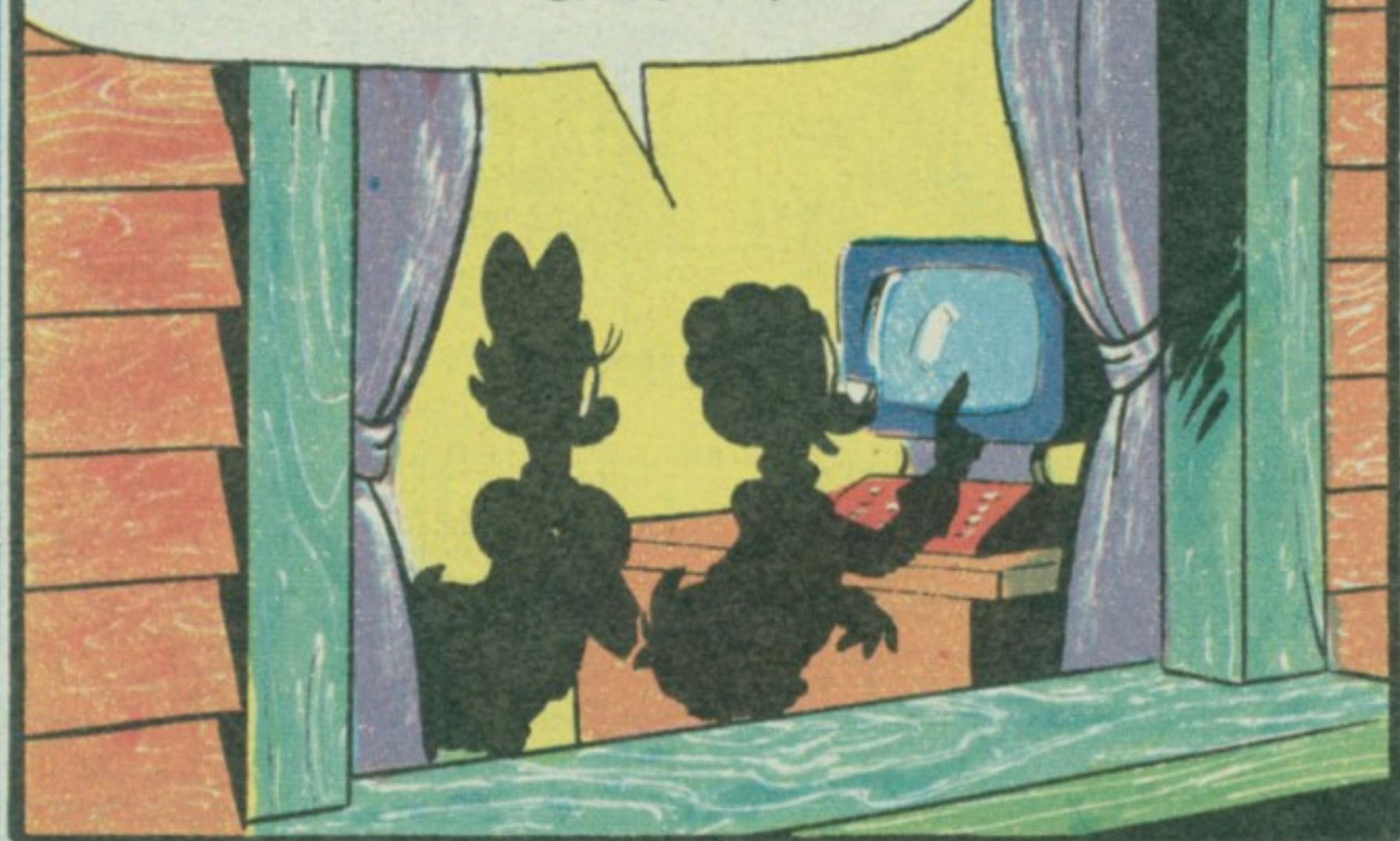
КУПИЛА САМ ОВАЈ КУЋНИ КОМ-
ПЈУТЕР ЗА САМО ДЕСЕТ МИЛИ-
ОНА!

САДА, У СВАКОМ ТРЕНУТ-
КУ, ЗНАМ КОЛИКО ИМАМ
КОКОШАКА, ИЗЛЕЖЕ-
НИХ ПИЛИКА...

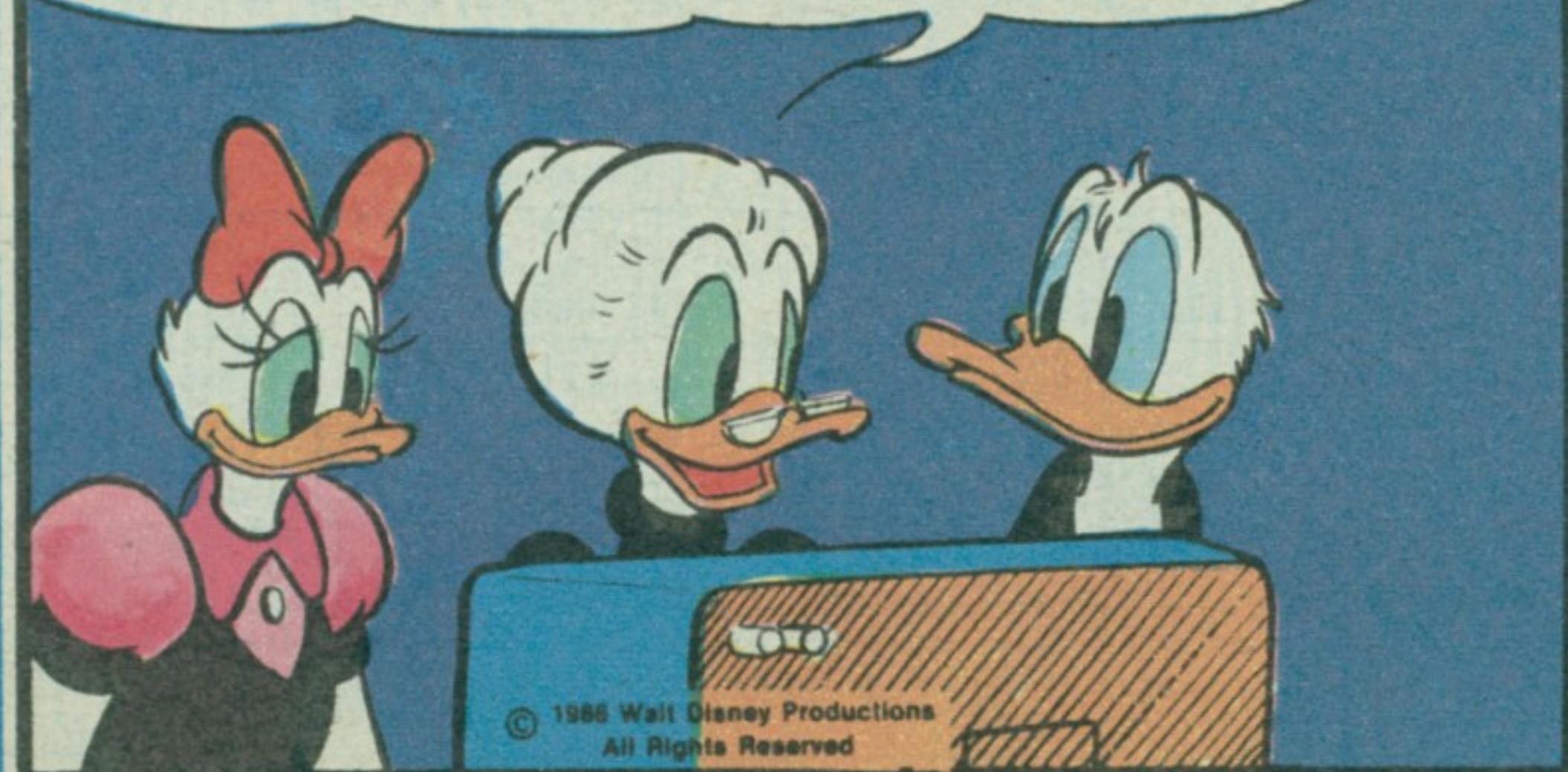
...КОЛИКО ТРОШИМ НА
ЊИХОВУ ИСКРАНУ...

...А КОЛИКО ПАРА ДОБИЈАМ
ЗА ЈАЈА, МЛЕКО И СИР!

И ТАКО САМ УСТАНОВИЛА ДА БИХ
ОВОГ МЕСЕЦА ИМАЛА **ДЕСЕТ**
МИЛИОНА ЗАРАДЕ...

САМО ДА МИ ЈЕ ЗНАТИ
НА ШТА САМ ИХ
ПОТРОШИЛА?

ОРДЕН

ЗА

НА ЗАРАЂЕНОМ НЕБУ

ВАЗДУШНЕ

ПИРАТЕ

**ОВО ЈЕ ИСТИНИТА ПРИЧА
О ПРВОЈ ОТМИЦИ АВИОНА
У ИСТОРИЈИ.**

**ДОДУШЕ, ОДИГРАЛА СЕ
У ПОМАЛО НЕОБИЧНИМ
ОКОЛНОСТИМА**

Сунце је раскошно осветљавало Средоземно море 28. јула 1942. године, тако да је било тешко схватити да тамо доле, на пучини, као и у пустињи на северу Африке, људи гину у непошtedном рату. О томе је размишљао капетан Тед Стревер, командант британског торпедног бомбардера „бофор“ из 217. ескадриле РАФ-а лежерно држећи команде и дремљиво ослушкујући монотono брундање мотора.

— Ено их! — трже га узвик навигатора Виљема Дансмора и он, заиста, на блиставој плавозеленој пучини угледа мали сребрни кончић. Знао је: то је пенушави траг неког брода...

Минут-два касније обрушио је машину и брод поче да расте, све док се на његовом прамцу није јасно разазнавала црвена заставица са кукастим крстом.

Било је то у јеку почетних борбених тријумфа хитлеровског „Афричког корпуса“ под командом Ервина Ромела. Док су се сувоzemне трупе носиле са њима по Либијској пустињи, Стреверова ескадрила имала је задатак да напада немачке и италијанске бродове.

Његов „бофор“ био је већ у бришућем лету из којег ће, на тачно прорачунатој близини циља, избацити торпедо. А циљ је био танкер од 10.000 тона.

Осетивши олакшање кад се метална ајкула откачила испод авиона, Стревер повуче палицу према себи сигуран да је торпедо правилно усмерен и да сад треба само поново ухватити висину. Али, у том тренутку по „бофору“ поче да пршти метал. Танкер је био наоружан брзометним противавионским топовима...

Већ су били у успону, јасно видећи да је торпедо погодио брод усред машинског простора, кад су „бофорови“ мотори замукли.

— Гром и пакао, погођени смо! — опсова Стревер дрмусајући командну палицу која више није имала никакав утицај на бомбардер. Како је висина била мања од сто метара, „бофор“ је плуснуо на површину мора и одмах почео да тоне. Ипак, Стревер, Дансмор, радиста Реј Браун и стрелац Вилки Вилкинсон хитро су напустили ави-

он. Из гуменог сплава за спасавање, у којем су се тренутак касније сва тројица нашли, јасно су видели како и танкер тоне прамцем у дубине.

После пола часа поред сплава је слетео италијански хидроавион. Британци нису имали куд: мрзовољно су се укрцавали...

Малта — бум, бум...

Италијан је одмах узлетео према северу. Заробљеници су искрцани на острву Леукас у Јонском мору и под стражом спроведени у гарнизонски затвор. То, додуше, није био прави затвор, већ просторија у некој згради поред аеродрома. Али, о бекству није могло ни да се мисли.

Наредног јутра тројицу Британаца истераше на сунце. Кад им се вид привикао на светлост, схватили су да их вод италијанских војника опет некуд спроводи. Да, ту је онај исти аеродром, а на писти за узлетање један тромоторни „кант“, са упаљеним машинама, као да је само њих чекао. Британ-

ци су сместили у простор у репу, тесан и без прозора, и авион је одмах узлетео.

— Куда нас водите? — упитао је капетан Стревер.

— Таранто — добацио је италијански пилот преко рамена. — У заробљенички логор!

— Презирем бодљикаву жицу — промрсио је навигатор Дансмор. — А и гадно је то име: Таранто!

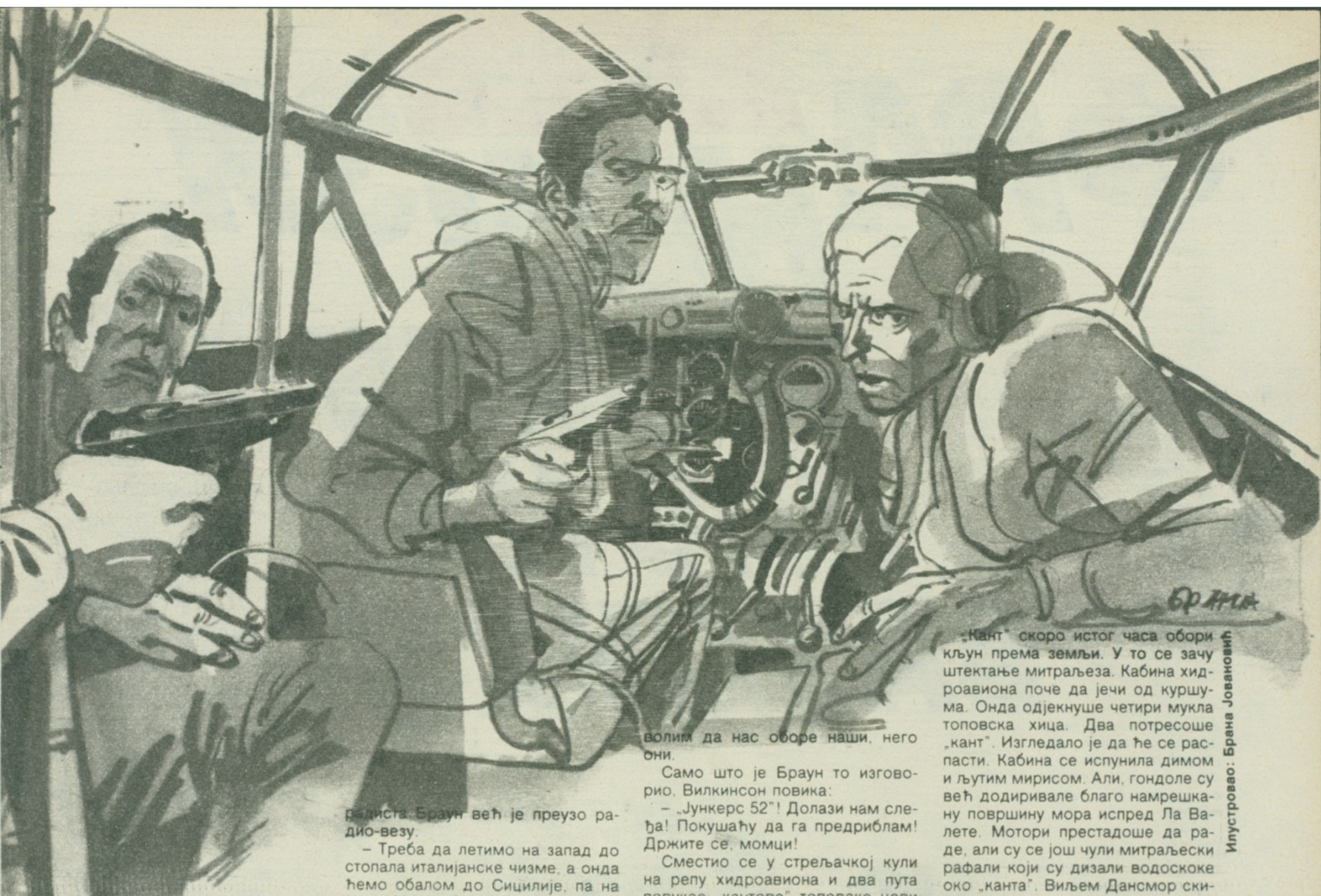
После двадесетак минута „кант“ је већ био далеко над морем. Између заробљеника и посаде седео је војник с пиштољем, иза њега, поред радио-апарата, био је радиста који је нешто поправљао на уређајима. Други пилот се досађивао листајући илустровани часопис, а први је држао команду.

— Центлмени, овде само стражар има оружје — процедио је стрелац Вилкинсон значајно гледајући другове. — Пазите, ја ћу сад да кренем...

Мало касније је устао, као да се протеже, а онда хитро закорачио до радисте, лупнуо га по рамену и показао на прозор:

— Амико, погледај!

Изненађени Италијан се окренуо. Вилкинсон га зграби за окрватник и снажно цимну: тако радиста паде међу заробљенике.

Истог часа Вилкинсон свом снагом удари стражара по потиљку па му ишчупа пиштољ из откопчане футроле. Оружје је одмах добио капетану Стреверу и пошао према пилотима уздајући се у своју окретност и снагу. Али, пошто је чуо комешање и ударце иза леђа, први пилот се окренуо и Вилкинсон у његовој руци угледа уперен пиштољ. Дакле, преварио се. И пилот је био наоружан. Мирно је дигао руке и сео гледајући шта ће сад бити. Капетан Стревер и италијански капетан држали су један другог на нишану. У удубљењу иза пилота до тог тренутка је спавао италијански механичар. Пошто је и њега пробудила необична бука, усправио се и истог часа схватио да му се глава налази управо на линији којом ће двојица капетана упутити куршуме. Престрављено је устукнуо закачивши руку свог команданта – избио му је пиштољ из ње.

У магновењу заробљеници постадоше тамничари.

– Вежите их! – наредио је капетан Стревер својим људима, а онда се окренуо италијанском командату с најљубазнијим осмехом. – Опростите, колега, морамо да будемо опрезни да нам се не би догодило оно што се догодило вама.

Капетан Стревер заузео је за командама место првог пилота, стрелац Вилкинсон везивао другог италијанског пилота. Док је навигатор Дансмор сео за сто с мапама утврђујући положај авиона,

радиста Браун већ је преузео радио-везу.

– Треба да летимо на запад до стопала италијанске чизме, а онда ћемо обалом до Сицилије, па на југ до Малте. Око 550 километара!

Италијани су личини на покисле кокоши. Највише је очајавао млади војник који је имао улогу стражара заробљених Британаца. Јецео је као дете.

– Да их одвежемо, капетане? – рече снажни Вилкинсон сажаљиво. – Били су љубазни према нама. На Левкасу су нас добро нахранили, чак је било и вина.

– Одвежи их – сагласио се Стревер – али их ти и Браун држите на оку.

После извесног времена италијански навигатор показао је на карту и упитао Дансмора:

– Куда? У Африку?

– Не, амико, Малта – одговори Дансмор пријатељски. – Летимо на Малту.

– О, мама миа! – јекну Италијан. – Малта молти „спитфајери“, молти „харикен“, артиљерија! Малта бум-бум-бум!

– Не брини, беби – насмеја се Дансмор. – Чуваћу те као рођена мамица!

Напокон „предаја“

У даљини се указала италијанска обала. Стревер је окренуо авион према југу објашњавајући да не сме сувише да се приближи копну. Кад се Италија изгубила иза њих, што је значило да су прешли Апенинско полуострво, окренуо је на запад и упитао радисту:

– Реје, шта мислиш да позовемо контролу летења на Малти?

– Ја не бих – одговори Браун. – Могле би Швабе да нас чују. Више

волим да нас оборе наши, него они.

Само што је Браун то изговорио, Вилкинсон повика:

– „Јункерс 52“! Долази нам слеђа! Покушаћу да га предрибам! Држите се, момци!

Сместио се у стрељачкој кули на репу хидроавиона и два пута повукао „кантове“ топовске цеви горе-доле. У ратном ваздухопловству то је био уобичајени знак распознавања пријатељских авиона. Заиста, „јункерс 52“ се окренуо и нестало.

– Ау, било ми је хладно око срца! – уздахну Вилкинсон с олакшањем.

„Кант“ се већ приближавао Малти, најбоље брањеном острву света у том тренутку. Реј Браун је све нервозније баратао радио-станицом. На крају гласно поче да псује. Предајник није радио!

Капетан Тед Стревер устаде са пилотског седишта и руком позва италијанског капетана.

– Предајем вам команде, капетане – рече полако у слоговима, као да ће га Италијан тако боље разумети. – Ви сте вештији с овом машином, а долазе критични тренуци. Енглези ће нас сваког тренутка напасти. Кад вам дам знак, слећите што брже можете, без обзира на све око нас. Разумете?

Италијан га је разумео не зато што је знао енглески, него што је као официр и сам знао шта их чека. Прихватио се одмах команди.

– Ту смо! – узвикнуо је капетан Стревер показујући начичкане антене на једном брежуљку. – Ено и Ла Валете!

Хтео је још нешто да дода, кад га прекиде Вилкинсонов узвик с горњег топа:

– „Спитови“!!! „Спитфајери“ у борбеном поретку крећу на нас!

– Слећи! – повика Стревер Италијану на само уво. – Доле! Абасо! Брзо доле!

„Кант“ скоро истог часа обори кљун према земљи. У то се зачу штектање митраљеза. Кабина хидроавиона поче да јечи од куршума. Онда одјекнуше четири мукла топовска хица. Два потресоше „кант“. Изгледало је да ће се распасти. Кабина се испунила димом и љутим мирисом. Али, гондоле су већ додиривале благо намрешкану површину мора испред Ла Валете. Мотори престадеше да раде, али су се још чули митраљески рафали који су дизали водоскоке око „канта“. Виљем Дансмор скиде кошуљу и поче њоме да маше кроз разбијен прозор.

„Спитфајери“ су приметили тај знак предаје. Само је један остао да кружи над хидроавионом који се љуљашкао на пучини.

Пола часа касније „канту“ је пришао британски патролни чамцац.

– Здраво, момци! – заурла капетан Стревер. – Замало да нас пошашете међу анђеле!

– О, па то сте ви! – забезекнуо се командант патролног чамца који је са посадом „бофора“ проводио лепе тренутке у официрској кантини. – А ми смо мислили да је лично Мусолини дошао да нам се преда!

Реј Браун и Виљем Дансмор пребројали су рупе на „канту“: двадесет митраљеских и осам топовских погодака!

– Ово је највеће чудо за које сам чуо – рекао је Дансмор.

■■■

Тако се завршила прва отмица авиона у историји ваздухопловства. У то време још није постојао појам „ваздушних пирата“. Било је то шест година пре оног догађаја који се у чувеној Шеловој књизи „Догодило се први пут“ наводи као – прва отмица авиона.

За то прво ваздушно пиратство у историји капетан Стревер и навигатор Дансмор одликовани су британским Крстом за летачке заслуге, а радиста Реј Браун и стрелац Вилки Вилкинсон Медаљом за летачке заслуге.

Б. Ђ.

Илустровао: Брана Јовановић

„МИШЛЕНКЕ”
ГУМЕ НА КОЈИМА
СЕ СВЕ КОТРЉА

ФРАНЦУЗИ, ВОЗИТЕ ВАС НА ВАЗДУХУ!

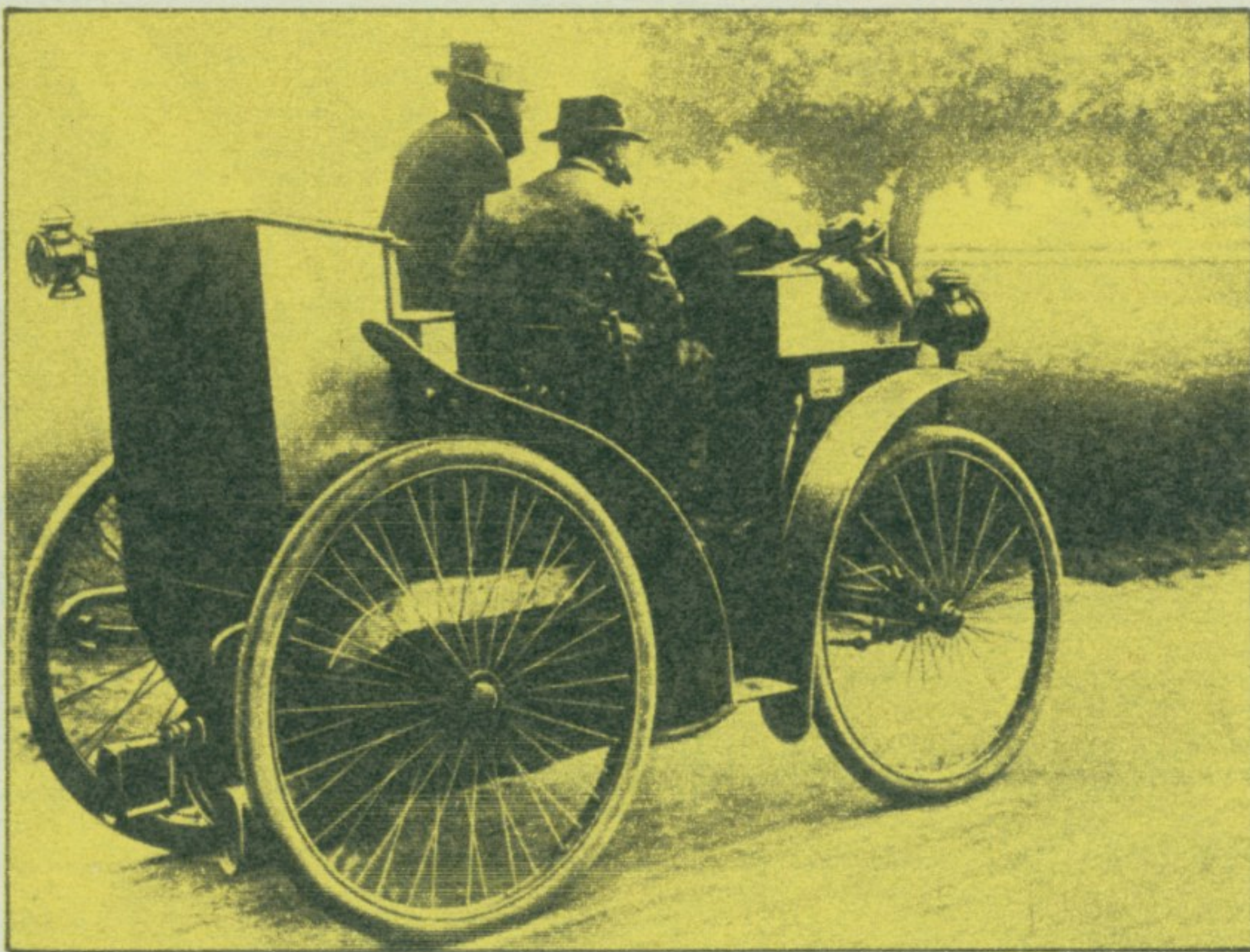
РЕШЕН ДА
ФРАНЦУСКИ НАРОД
НАТЕРА ДА СХВАТИ
ОНО ШТО МУ НИКАКО
НИЈЕ БИЛО ЈАСНО,
АНДРЕ МИШЛЕН ЈЕ О
СВОМ ТРОШКУ
ОРГАНИЗОВАО
БИЦИКЛИСТИЧКУ
ТРКУ ПАРИЗ –
КЛОРМОН. ПРЕ
СТАРТА, ТРАСУ ЈЕ
ЧИТАВОМ ДУЖИНОМ
ПОСУО
ЕКСЕРЧИЈИМА

Америчка војска је у
другом светском рату
својим официрима у
Француској поделила
факсимиле Мишленовог
водича

Податак да у „Мишлену”
воле тајновитост изне-
нађује отприлике колико и
онај да Немци воле пиво.
Французи се поносе овом
циновском фирмом (110
хиљада намештеника у Ев-
ропи, Африци, Северној и
Јужној Америци, други
произвођач аутомобил-
ских гума на свету, одмах
иза „Гуџира”) и диве по-
словној лукавости која се
у њој, с невероватном до-
следношћу, негује ево већ
више од два века.

„Мишленом” управља
ужи породични круг на че-
лу са Франсоа Мишленом
и његовим братићем
Франсоа Ролијеом. Њих
двојица носиоци су једине
две руководеће титуле у
читавај компанији: герант,
директори. Преосталих
110 хиљада су намештени-
ци, од врха од дна корпо-
рацијеке лествице.

У „Мишлену” царује
здроаво трговачко уверење
како се читав свет заверио
да се докопа њихових по-
словних тајни. Не би се,
додуше, могло рећи како
нема шта да се украде: у
овој су компанији измиш-
љене радијалне гуме по
чијем су узору настале гу-
ме истог типа свих осталих
произвођача. Компанија је
зато и организована на
принципу шпијунске
мреже или конспиратив-
них ћелија. Појединци су у
тајне упућени тек делимич-

Демонстрација првих пнеуматичних гума за аутомобил 1895. Браћа су за ту прилику
морала сама да конструишу возило јер су произвођачи аутомобила одбили да се
упусте у нечувену лудост.

но, само неколицина у
врхушки, с незаобилазним
les deux Francois, зна све.

Нема Француза који није
чуо за ону, истиниту, анег-
доту о де Головој посети
фабрици када су генерала,
уз све поштовање које се
дугује председнику репуб-
лике, просто натерали да
протрчи кроз погоне. За
места на којима се и заус-
тавио, може се поуздано
тврдити да су била стопро-
центно „безазлена” кад је

о некомпанијским очима
реч.

Реклама и за баћушке

Мада је Енглеz Роберт
Виљем Томсон 1845. изу-
мео пнеуматичну гуму (и
назвао је „ваздушни то-
чак”), а његов сународник
Џон Бојд Данлоп је 1888.
монтирао на трицикл тако
што је гуму претходно ду-
го лепио за бандаж, тек је
захваљујући Андре Миш-
лену (1853–1931) и њего-

вом млађем брату Едгару
проналазак постао и прак-
тичан.

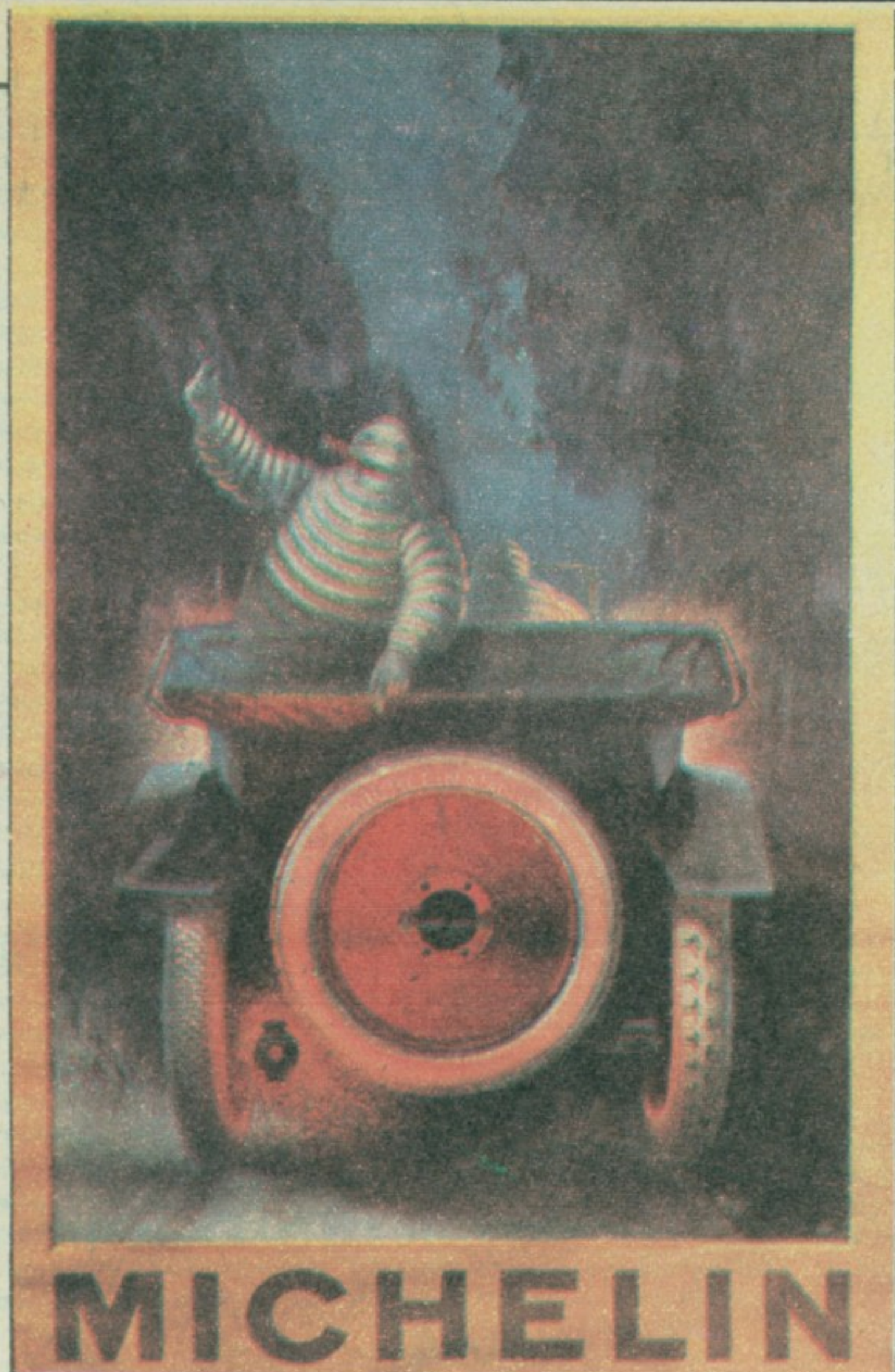
Браћа су то решила ова-
ко: помоћу две гуме изјед-
на, спољашње и унутраш-
ње, које лако могу да се
скину, а затим поново по-
ставе на точак без оне
гњаваже с лепком (код
„Данлопових” модела тра-
ћили су се сати на поправ-
ке, а онда читава ноћ да
се закрпљено осуши).

Мишленови су своју гу-

му „на скидање”, која се у
тој првој варијанти држала
на месту помоћу 17 за-
вртња, патентирали 1891.
године. Само, народ није
био спреман да прихвати
сулуду замисао да се вози
на ваздуху, чак ни пошто је
бицикл опремљен „миш-
ленкама” те исте године у
трци Париз – Брест – Па-
риз стигао на циљ први ос-
тавивши за собом 209 так-
мичара.

Решен да француски на-
род натера да схвати оно
што му никако није било
јасно, Андре је 1892. годи-
не о свом трошку органи-
зовао трку Париз – Клер-
мон. Пре бициклиста, от-
премио је аутомобил
(крцат гумама) да трасу
поспе тапетарским ексер-
чићима. Ексерчићи су оба-
вили задатак, односно
пробушили равно 244
„мишленке”. Други део по-
сла, баш као што је Андре
и очекивао, обавили су но-
винари који су се надугач-
ко расписали о брзини и
лакоћи с којом су такмича-
ри мењали гуме. Годину
дана касније, 10 хиљада
Француза котрљало се на
гумама марке „мишлен”.

До 1904. године Мишле-
нови су већ производили и
гуме за кочије, а одмах по-
том и за оних двеста до
триста аутомобила колико
их је тада било у Францус-
кој (у њима је будућност,
тврдио је Андре). Не
желећи да на ту будућност
чека скрштених руку, Миш-
лен је из године у годину
учествовао на аутомобил-

ским тркама с возилима која су некад побеђивала, некад губила, али увек потврђивала изванредан квалитет „мишленки“.

Држећи се девизе да без рекламе нема успеха, Андре Мишлен је ангажовао двадесет и четири најпознатија француска уметника да му израде серију рекламних плаката. Хиљаде тих плаката преплавило је гараже и радње Француске и Европе. Да месје Мишлен и те како зна шта ради, дало се видети и по томе што су рекламне поруке преведене на све водеће европске језике, укључујући руски.

Вечити бестселер

Године 1900. Андре Мишлен је објавио први „Guide Michelin“ пропративши потез на изглед неподношљиво самоувереном изјавом: „Ова се књижица појавила кад и нови век; толико ће и трајати. Испоставило се да је месје Мишлен био прескроман.

Тај први Црвени Мишленов водич имао је 939 страна, штампан је у џепном формату и у њему су абecedним редом наведени француски градови с хотелима и гаражама који би могли да занимају возаче. Уз пут је давао и податке о свему и свачему, од пријатних путева наспрам оних досадних, преко тога које унутрашње гуме и вентили одговарају којим

Маскоти компаније кумовао је латински: „Nunc est bibendum!“ (Пијмо!). Бибендум управо то и ради, наздравља с најотровнијим пићем за гуме које се да замислити: коктелом од ексера, стакла и оштрих комадића метала.

фелнама, до тога како напумпати гуму, закрпити пробушену или поправити вентил који цури.

Многи од симбола које и данас налазимо у Мишленовим водичима, чак и оне широм света знане звезде, измишљени су још тада, с тим што су звезде у оно доба означавале искључиво хотеле, јер у водиче нису били уведени ресторани. Године 1901. Андре је листи додао и иницијале W. C., дајући на тај начин на знање да се ради о хотелима који поседују ону ултрамодерну нараву, WC шољу на испирање.

Француско издање Црвеног водича за 1986. годину броји 1279 страна, с посебним освртом на 4585 градова и места и ознакама за 6604 хотела и 3801 ресторан.

Мишленови водичи су до те мере поуздани и детаљни да је у другом светском рату америчка војска за потребе својих трупа у Француској издала факси-

мил Мишленовог Црвеног водича из 1939. године и поделила га официрима. На корице је ударен штампил „Само за службену употребу“.

Седамсто хиљада Црвених водича колико „Мишлен“ годишње прода, чини ове књижице вечитим бестселерима и што се Француза тиче, једном од ретких институција у које имају апсолутно поверење. Да то тако и остане, старају се особе које носе титуле inspecteur de Michelin.

Инспектор одлучује који ресторан и који chef (главни кувар) добија звезде, а који не. Огромна одговорност кад је реч о најгурманској од свих земаља.

Инспектори путују инкогнито

Почело је тако што је Андре Мишлен 1926. године добре ресторане означаио једном звездом, а до 1931. разрадио систем који и данас важи за све

Црвене водиче: једна звезда за „врло добру кухињу“, две за „кухињу која завређује скретање с пута“ и три за „кухињу која вреди да се само због ње направи пут.“

Двадесет Мишленових инспектора конкуренција најчешће описује као „гастрономске калуђере“, с тим што су ови посетиоци ресторана и хотела с пуним радним временом. Почев од ове, 1986. године, њима се придружила једна „калуђерица“, прва жена којој је у историји компаније додељено ово важно звање.

Према плану скројеном у главном штабу у Паризу, инспектори путују инкогнито, две недеље на путу, недељу дана у централи, и то тако да сваких десет година прокрстаре читавом земљом, а онда се креће из почетка.

Значај који се у Француској придаје њиховом суду је невероватан: успех или неуспех неког ресторана буквално зависи од

места на Мишленовој ранг лист, а забележен је и случај самоубиства власника ресторана пошто су му одузете звезде.

Око Зелених туристичких водича и 118 врста ауто-карти (прву је 1906. издао Андре) диже се далеко мање буке, али су они зато неупоредиво уноснији од Црвеног водича.

Представници компаније не устежу се да тврде како су њихове ауто-карте, осим што су прве праве ауто-карте које је свет видео, и прве на „хармоника-склапање“ (такође изум месје Андреа), уз то још и најбоље на свету. Што се склапања тиче, то је конкуренција још и спремна да им призна, око епитета најбољих би да се спори.

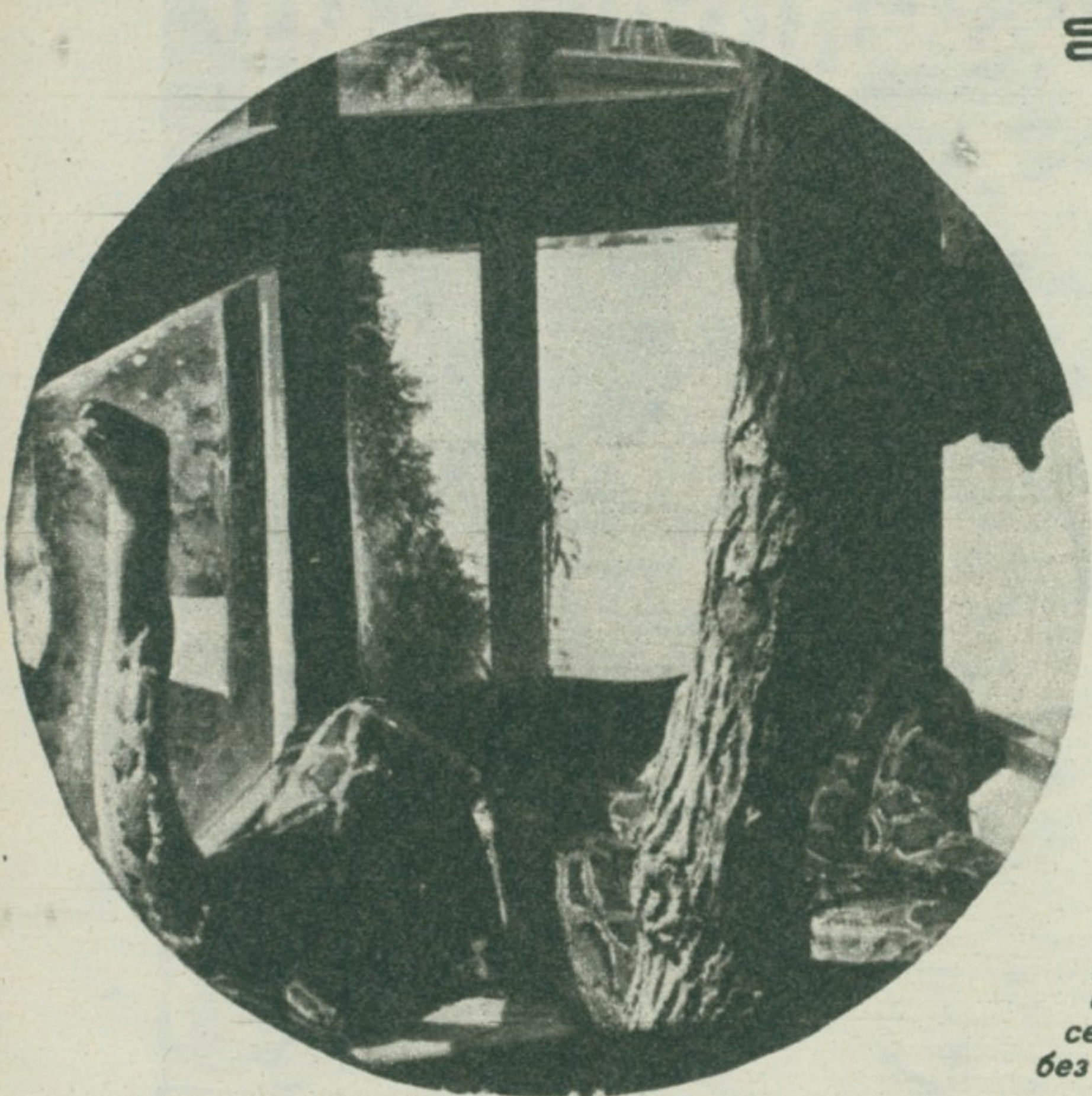
Било како било, чињеница је да „мишлен“ годишње прода 12 милиона ауто-карти. Прода, не поклања. Једино се ту промућурни Андре Мишлен можда ипак преварио. Прве је делио бесплатно.

М. Илић

УДАВЕ,

ВРАТИ

ЋЕБЕ!

*"Убудуће
ми пилад
сервирајте
без ноктију".*

**НА ДЕСНОЈ ОБАЛИ ДРАВЕ,
НА 11 ХЕКТАРА, ПРОСТИРЕ
СЕ ЈЕДАН ОД НАЈВЕЋИХ
ЈУГОСЛОВЕНСКИХ
ЗООЛОШКИХ ВРТОВА.
ИЗГРАЂЕН 1953, ДАНАС ИМА
ВИШЕ ОД 70 ВРСТА
ЖИВОТИЊА С ОКО 500
ПРИМЕРАКА.**

Тешко је држати и краву ако немаш шталу – каже дугогодишњи управник Рудолф Керн.

Ова његова мисао постала је деви-за свих који овде раде па није никакво чудо што се ту животиње понашају као у природној средини. Брига око њих не познаје радно време – дан и ноћ.

Пиле има оштре нокте

Удав (питон) ужива посебне привилегије – за сваки оброк, између осталог, добија и по једно пиле. Чим га „смаже“, удобно се ушупка у своје ћебе и дремуца. И тај његов мир можда ништа не би пореметило да једног дана није добио пиле које је имало нешто дуже и оштрије нокте. Иначе халапљив, прихватио се слатког залагаја и у трен ока пиле се нашло на путу за желудац, али је повукло и ћебенце па се све то нашло у телу гми-завца. Кад је око девет увече чувар наишао да обиђе кавез, имао је шта и да види – удав се буквално давио. Огромно клупко заглавило се негде на првој трећини тела и ни тамо ни овамо. Шта сад? Човек је покушао да масажом истисне гомилу, али то није ишло јер су се мишићи већ стегли и направили обруче око превеликог залагаја. Позвали су Керна. Сви покушаји су остали без резултата. Изгубити удава значило је остати без вредног примерка. Прихватили су се телефона: Беч, Хамбург, Загреб, Љубљана – пили су стручњаке зоо-вртова шта да

раде. Из Љубљане је стигао предлог – сипајте животињи у ждрело литар ричинуса – можда ће помоћи. Где сад, у глуво доба ноћи, да нађу ричинус? Из постеле су дигли апотекара и у најкраћем року ричинус је био на лицу места. Левак и – густа течност почела је да клизи низ „грло“ удава. Кроз неколико минута гмизавца је избацио и пиле и ћебе. За награду је добио исто пиле а ћебе су опрали па се и данас њиме ушупкава.

Од људи из резервата чућете безброј занимљивих прича. И о слону за кога нигде нису могли да нађу алку за ногу, па је и данас без ње – слободан, о леопарду кога је један Хасан извукао из Драве, о змији која се некако извукла из кавеза и због које су претражили цео врт да би је на крају нашли замонтану око електромотора великог фрижидера у коме се чува храна, о птици ему коју је Керн одгајио у стану... И још много тога, да се напише читава књига о становницима овог не-свакидашњег склоништа животиња, али не само о њима већ и о људима који овде, може се слободно рећи, с љубављу раде.

Ипак, једна од најзанимљивијих је прича о мајмуну Џонију. То, је благо речено, био шерет који никад није пропуштао прилику да се на свој начин на-шали са сваким ко му поклати бар мало поверења. У његовом кавезу, захваљујући људској лакомислености, увек се могао наћи читав арсенал раз-них стварчица. Једна странкиња је његову љупкост платила скупоченим фо-то-апаратом који је, наравно у делови-ма, остао у трајном Џонијевом влас-ништву.

Иако је делимично био слободњак, сви у врту су строго водили рачуна да после радног времена врата његовог кавеза буду добро забрављена, јер су више пута искусили да мала неопрез-ност може да их кошта трке и разних слуђивања.

На Васиним леђима

Било је врело јулско поподне. Жи-вотиње су дремуцкале а посетилаца ни за лек. Чувар Васа спремао се да иде кући. Пред полазак сврати до Џо-нијевог кавеза јер је у току дана при-метно да је мајмун нешто нервозан па

равио. И док је препричавао овај не-свакидашњи догађај јадао се:

– Враг један! Мислио је Васа да над-мудри! Оклембесила се мрцина а ја се само плашим да поново не стругне а онда ни њему ни мени не би било по-моћи. Надао сам се да се добро умо-рио и да му ова враголија више неће пасти на памет. Ипак сам му тихо те-пао: Сад ћемо ми нашој кући. Тамо ће Васа свом Џонију да да бомбоне. А он угурсуз и не хаје за моје страховање. Лепо му на леђима а мене спопала пе-на, што од умора што од страха.

А кад су стигли пред кавез, имало је шта и да се види – врата су била тако разваљена као да је лукави затворе-ник имао комплетан алат за обијање. Васа није имао времена ни снаге да се ишчуђава. Брзо је отворио први сло-бодан кавез и бегунца сместио иза ре-шетака. Од тада су Џонија држали на оку јер никад нису били сигурни када ће мангупу опет пасти на памет да се на Васиним, или ко зна чијим леђима, прошета поред Драве или негде даље.

Све ове приче две године су биле заробљене у новинарској бележници и кад смо недавно поново били у осип-чком зоо – врту сазнали смо да Васе више нема. Нема ни Џонија, али ту је његов трогодишњи унук Коки који, као некада његов деда, посетиоце забав-ља својим враголијама. Слободњак је па захваљујући тој привилегији шета свуда око, али се најчешће за-држава испред кавеза човеколиких мајмуна и загорчава им живот.

Иначе, овде се свакој животињи по-клања пуна пажња и што је најважније љубав. Рудолф Керн и даље бди над својим миљеницима, довија се на раз-не начине да повећа број врста па по-сетиоци сваки пут овде затекну неку нову животињу.

Зора Меденица

**Џонијев унук
Коки је
слободњак.
Воли децу,
али најчешће
се задржава
испред
кавеза
човеколиких
мајмуна
којима „вади
маст“ на
мајмунски
начин.**

БАТЛЕР ДРАГИ

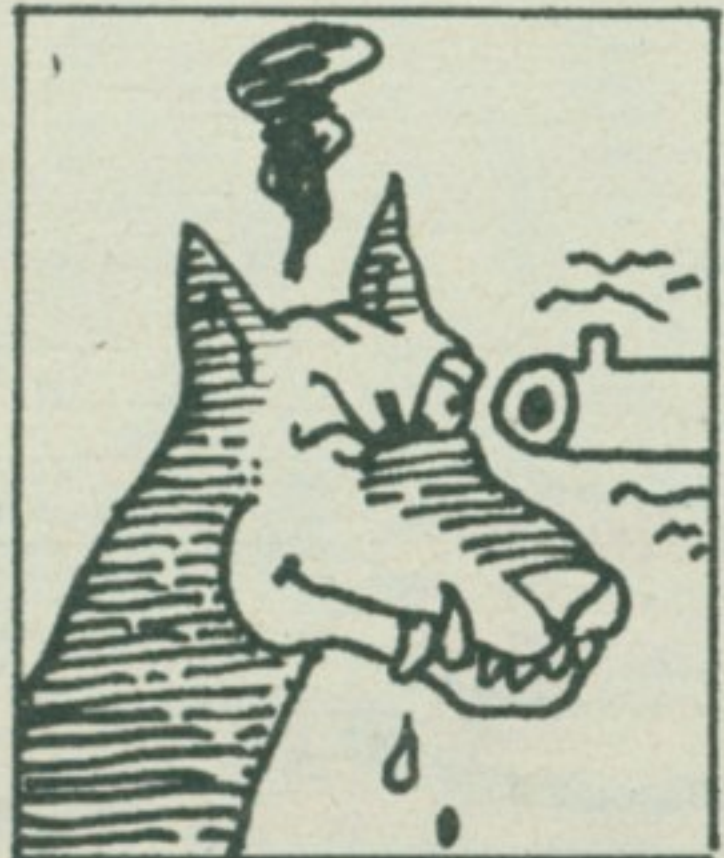
У Великој Британији, по традицији, батлери (собари) ослонљавају се презименом. То је сасвим у реду и не би заслуживало да се о томе пише да неки људи немају незгодна презимена. Ето, на пример, батлер који ради у резиденцији америчког амбасадора у Лондону зове се Кенет а презива се Дир (Dear – што у преводу значи – драги). Америчком амбасадору није баш најпријатније кад треба да му се обрати, да не говоримо о амбасадорки. ■

ПАС НЕ УЈЕДА АЛИ – ПУЦА

Недавно је Џон Калверт, дресер паса из места Монроа у Мичигену, пребачен у болницу јер га је метком из пиштоља рањено један од његових штићеника, што ће рећи – пас.

Џон Калверт, током обуке, учи псе да разоружају нападача с пиштољем. Један од његових добермана, озбиљно схвативши задатак, скочио је на Џона који је држао

пиштољ, и то напуњен, ухватио га зубима и – пиштољ је опалио. Метак је прошао несрећном дресеру кроз леву потколеницу. ■

КАКО СЕ ЛЕЧИ ОД ЉУБАВИ

Кад позната америчка глумица Елизабет Тејлор прича о љубави, треба је саслушати. Она бар у тим стварима има искуства. Ево њеног мишљења: „За заљубљеног човека постоји само један лек – брак. Ако га (или – њу) брак не излечи, онда нема лека... Не помаже апотека“. ■

БЕЛ И ЊЕГОВИХ 600 ПАРНИЧАРА

Пре него што је коначно доказао да нам је баш он измислио телефон, јадни Александер Грејем Бел морао је да истрпи гњаважу шест стотина парница које је против њега повело исто толико наводних проналазача исте справе. Тако је телефон донео више новца адвокатима који су га бранили, него Бела.

После се он новчано опоравио: основао је телефонску компанију. ■

ЗАДЊА ПОШТА: СЕН КВЕНТИН

Мали оглас у локалном листу града Сан Рафаела у САД: „У замену за 40 посто бруто добитка, професионални коцкар спреман да све особе изнад двадесет и једне године научи како да гарантовано побеђују играјући на једноруком цеку. Понуде слати на: Е.Л. Ерл, поштански фах 50334, Тамал“.

Оглас је јасан. Мање је јасно шта Е.Л. Ерл намерава с оних 40 посто. Јер поштанским фахом 50334 у Тамалу се служе робијаша из затвора Сен Квентин, у којем он остаје до краја живота. ■

ХВАЛА, СЕДМУ ЋУ ПРОБАТИ ДРУГОМ ПРИЛИКОМ

У граду Цолијету у Илиноису жена која у истој радњи проба више од шест хаљина иде у затвор. (Због тражења трговачког времена?) ■

УДРИ, АКО СМЕШ

Налепница на бранику једног „бјуика“ у Сан Дијегу: „ЗА ВОЛАНОМ СЛУЖБЕНИК ОСИГУРАВАЈУЋЕГ ДРУШТВА. СЛОБОДНО УДАРИ“. ■

БОЛИ ГА ДОБРО ДЕЛО

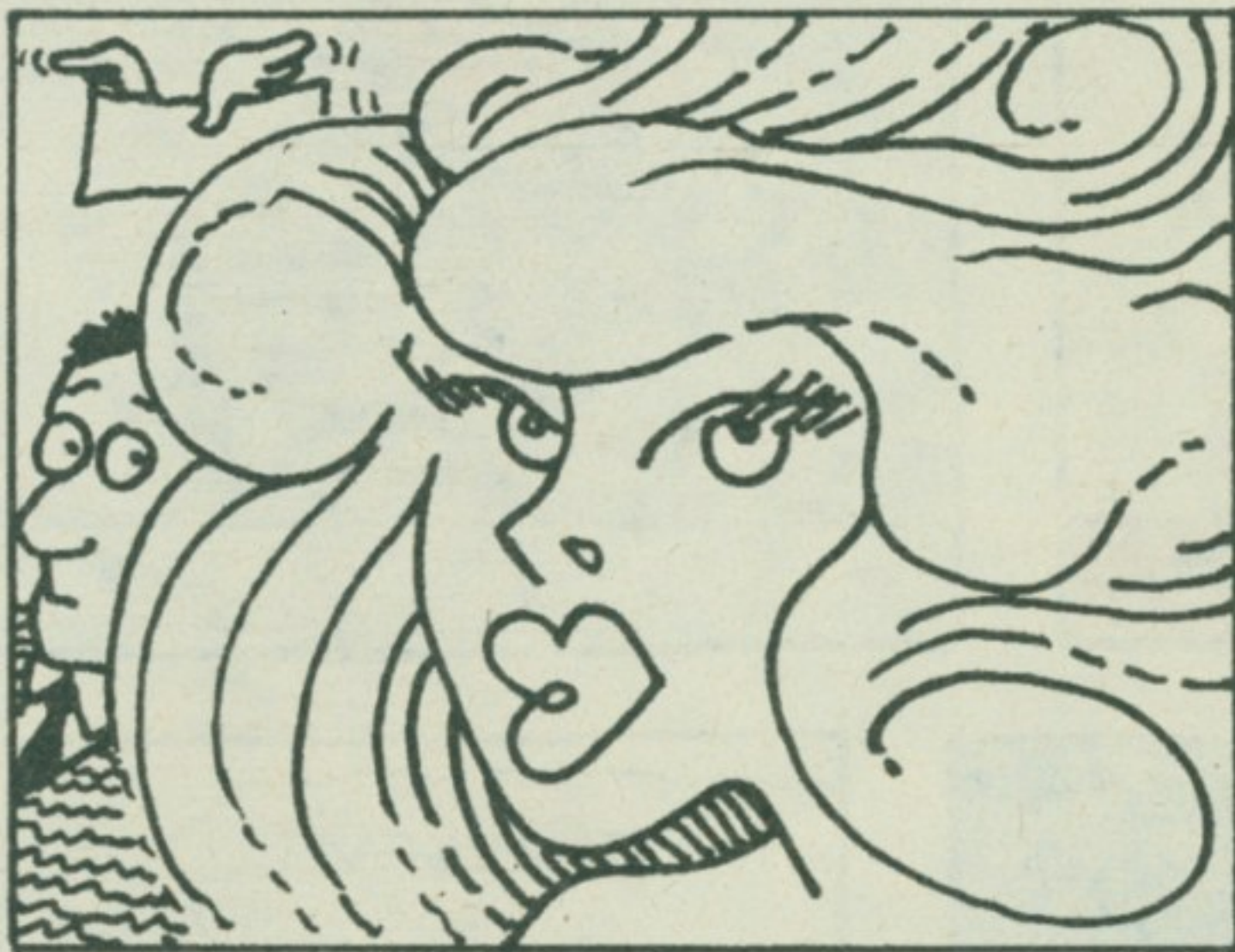
Лепо је кад човек воли животиње, нарочито сопствене, једино што то зна и да буде опасно.

У случају Роналда Ерудија из Кејп Корала на Флориди невоље су почеле онога тренутка када је схватио да му нема мачка. Нашао га је (погледом) на врху једне врло високе јеле и одмах му кренуо у помоћ.

Последице (по Роналда): услед пада с висине од око шест метара, угануо је ногу и добро се нагњечио, добио чворуге и модрице. Такс ће му је изгорело поље тик иза куће. Кућа није.

Отприлике на висини од шест метара, грана испод Роналдових ногу је пукла и он се суновратио на земљу. Више од шока, а мање због задобијених повреда, Роналд није могао ни да мрдне с места, а његова запомагања нико није чуо. У недостатку бољег решења, запалио је суву траву пошто је, каже, видео да ветар дува у правцу супротном од куће. Дим је узнемирио његовог другог мачка, Звезка, који је упорним мјаукањем пробудио Роналдову девојку и она је позвала ватрогасце. Ватрогасци су угруваног Роналда пренели у кућу и угасили пожар. Мада лекари нису установили никакав прелом, Бруди је задржан у болници ради испитивања.

Мачак с дрвета, Поноћ, сишао је с јеле сам и без огреботине се вратио кући отприлике у тренутку када су Роналда примили у болницу. ■

ЛЕПОТА КОШТА

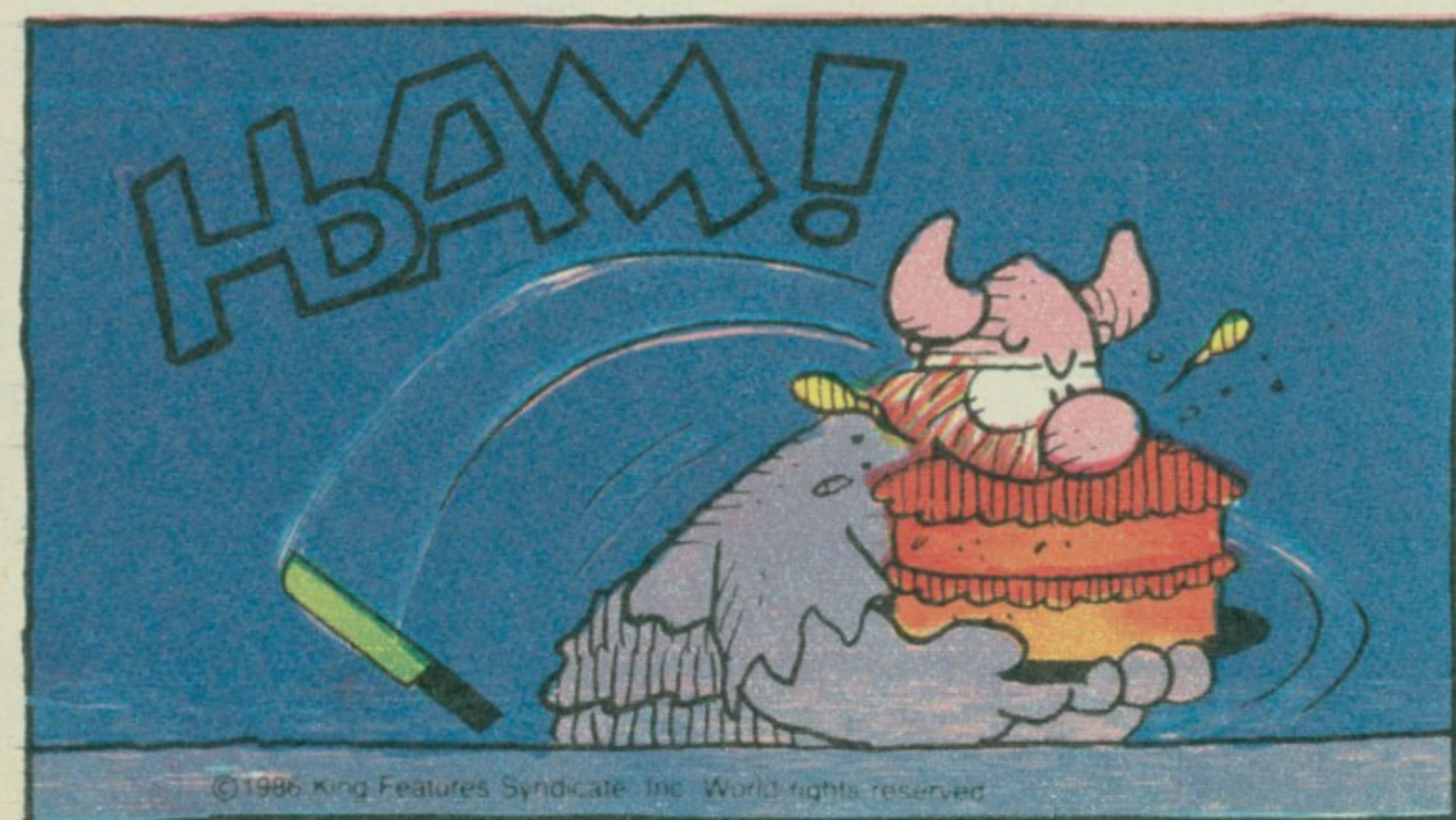
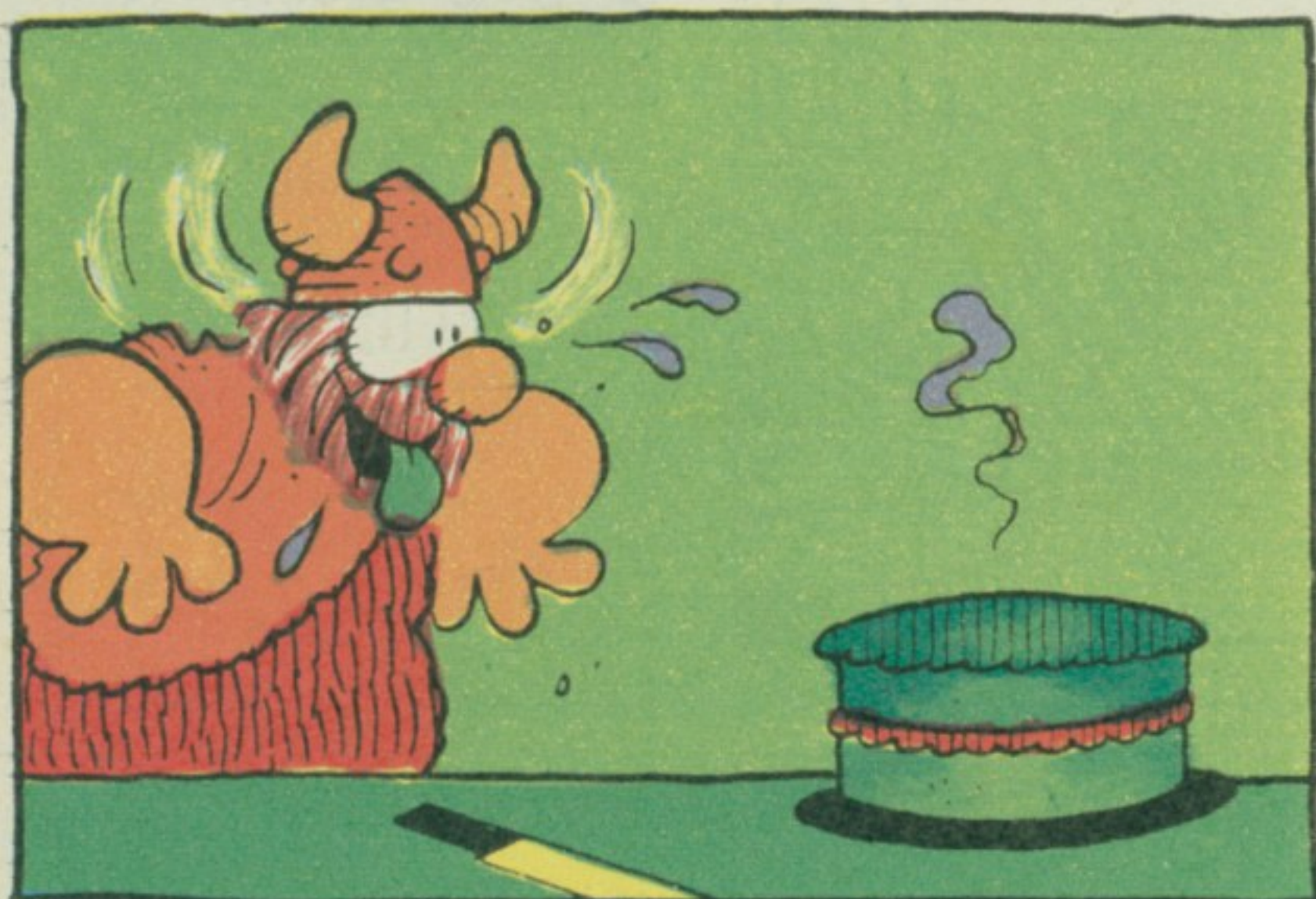
Енглескиње су прошле године потрошиле 558 милиона фунти (фунта је преко 60 хиљада старих динара, па ви рачунајте) само на улепшавање главе. Од тога им је 450 милиона фунти отишло на фризере и остало што иде за сређивање фризури и косе, 68 милиона на кожу, 27 милиона за уста (колике су то количине кармина!) и 13 милиона на очи.

Статистика је утврдила да лепши пол у Великој Британији дневно проведе у просеку 40 минута за јутарње улепшавање а 30 минута да ту „лепоту“ увече скине с лица. ■

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ТИТУЛОМАНИЈА, ЖИЛАВА БОЉКА

ВЛАСНИК 24 КИШОБРАНА И Г-ЂА ДУГМАРКА

Помама за титулама у Европу је стигла из Азије. На новом тлу у овоме се до те мере претеривало да је на крају неке од њих било тешко преломити преко језика. Претходно их је ваљало и запамтити

Краљевска титула некадашњих владара Бурме гласила је дословце овако „Краљ краљева коме се покоравају сви владари, Управљач годишњих доба, Свемоћни господар плиме и осеке, Млађи брат Сунца, Власник двадесет и четири кишобрана“.

Титула владара Суматре била је отприлике исто толико дугачка, с тим што се из ње, поред осталог, дало сазнати како су у питању узвишена бића „чије ноге лепо миришу“.

Како је величанство на сву срећу издахнуло

Зараза се из Азије проширила и на Европу где је пала на изузетно погодно тло. Болест је просто цвала на дворовима немачких владарчића и кнежева, у некој врсти обрнуте пропорције према величини њихових државица.

Мада су и краљеви били прописно заражени, манија је, у ствари, попримила далеко тежи облик међу нижим племством и грађанством. У прво време немачки краљеви задовољавали су се релативно скромном титулом Светло височанство, после извесног времена постали су пресветла височанства, на крају им се учинило да им у титулама недостаје још само „највелемоћнији“.

Хабсбурговац Леополд II био је цар и као такав сматрао да има пуно право, ако не и обавезу, да самом себи подари титулу Најнепобедивијег. Величанство је ову титулу носило две године, а онда на сву срећу умрло, нешто пре него што је објављен

Илустровао: Димитрије Костин

рат Наполеоновој Француској. У супротном, доживело би велику непријатност да се ониски Корзиканац са тророгим шеширом и без педигреа пред читавим светом наруга његовој царској титули.

Неки припадници немачког племства заиста су се напатили. Барони су, рецимо, још средином 15. века постали „благорођени“, али су онда морали да чекају још пуних двеста годи-

на да постану и високорођени. Такозвани „царски“ барони ни по коју цену нису хтели да их неко, не дај боже, замени са оним обичним, због чега је већ и за само изговарање њихове титуле човеку било потребно доста умешности: „царскослободновисокблагорођени“.

Као и свака друга зараза, и титуломанија има особину да се шири, у овом случају у дужину. Године

1446. једна од немачких племићких титула гласила је „часни племић“. Године 1624. ти исти племићи постали су, осим што су и даље били часни, још и „високоплеменити, високопринципијелни, мужевни високомилостиви племићи и моћни заштитници“.

Онога тренутка када је придигао главе, нови грађански сталез почео је да прижељкује титуле старе аристократије, али је мо-

рао да се задовољи сурогатима који су се углавном односили на његову учестост и мудрост.

Господин с добрим намештањем

Епидемија је и грађанство захватила од врха до дна, од „високопринципијелног и велеученог господина доктора медицинских наука“ наниже.

Сваки студент имао је право да захтева (и то право по правилу и користио), да га ословљавају са „племенити и велеучени господин који следи мудрост“. Титуле су имали и кројачи и собари, с тим што су постојале значајне нијансе по којима су се разликовали једни од других. Они први били су „високопринципијелни и пажљиви“, с правом да их ословљавају са „пажљиви“ дичили су се и обућари, само што они нису били високопринципијелни него „уважени“.

Војводин собар није уживао привилегију да га ословљавају и једном од наведених титула, али је зато не без поноса носио сопствену: „господин с добрим намештењем“.

Краљице и племкиње на страну, остале јадне жене морале су да се сналазе како знају и умеју, јер се у та мрачна времена није веровало у њихову једнакост. Оне су се, наравно, снашле. У Немачкој и Аустрији тако што су преузимале титуле и звања својих супружника, делимично или у целини. Тако је свет добио фрау професорице, фрау докторке, фрау генералице, фрау саветниковице.

У исправном уверењу да њихово право на титуле сопствених мужева није ништа мање, генералицама и докторкама придружиле су се и госпође порезнице, госпође дворске трубачице, госпође дугмарке и остале.

Пред сам други светски рат у једним минхенским новинама објављена је следећа читуља:

„Фрау Валбурга Т; 36 година, супруга заменика сакупљача пореза.“

Поред заиста тужне чињенице да је фрау Валбурга Т. преминула у тридесет и шестој, ожалостљеној родбини чинило се значајним да свету објави како је она за живота била супруга заменика сакупљача пореза.

М. И.

КОЛИКО

ЈЕ

ФРАКТАЛ

ЈЕДНА ВАЖНА ИЗМИШЉОТИНА

ДУГАЧКА

ОБАЛА

ЈАДРАНА?

Обала није подједнако дугачка за онога ко има чизме од седам миља, за кошаркашког центра, за двогодишње дете, за рачића, за знатижељни атом који је кренуо на турнеју дуж мора...

Шта су то димензије?

Сви ми имамо неки интуитивни одговор, а речима обично кажемо: „дужина, висина, ширина...“ Јасно нам је да се простиремо и крећемо у три димензије, а да трајемо у четвртој – времену. Од ове четврте, можда нам је лакше да схватимо и прихватимо пету, ону димензију из које нам у научнофантастичним романима у посету долазе многа занимљива и неретко опасна бића. Но, чак и тај број пет, који растеже људску маштовитост до њених крајњих, жилверновских граница засмејао би нашег комшију физичара. Њему, да заокружи своје лепе и нама неразумљиве једначине, треба понекад осам, једанаест па и двадесетак димензија. Наравно, све осим четири које су нама добро познате изузетно су мале и закопане у дубини елементарних честица те

их не опажамо. Но, ако нам у комшилуку станује и неки математичар, чека нас право изненађење. Чудесни знаци које његово перо оставља по белој хартији причају понекад причу и о простору са бесконачно много димензија, који је нама исто толико незамислив као што су међупланетарни летови незамисливи једном мраву који цео живот проводи на површини земље.

Када размишљамо о димензијама, као помоћ нам често служе основне геометријске фигуре. Тачка нема ни ширину ни висину ни дужину – њена димензија је нула. Када нацртамо две тачке, без обзира колико су близу једна до друге, између њих увек можемо да упишемо бесконачно много тачака. Исто важи и за две паралелне линије, које имају једну димензију – дужину. Површине имају дужину и

ширину али немају дебљину. Оне нису биле на дијети па су постале веома танке, о њиховој дебљини једноставно не може да се говори јер она не постоји. Све три димензије у простору имају тела. Дакле, „димензионалност“ геометријских тела може бити само цео број, нула, један, два или три. Да ли је тако? Овим текстом можда ћемо бацити у очајање све оне који у то заиста верују.

Лет је као лењир

Да бисмо измерили дужину морске обале, на шта нас обавезује наслов, морамо прво да се подсетимо шта знамо о мерењу дужине. А то је једноставно. Узмемо лењир и меримо размак између двеју тачака. Лепо, али шта бива када линија коју меримо није права, нека је то круг пречника један метар на пример. Уколико наш лењир има метар дужине,

резултат ће бити 4 метра, што је доста непрецизно. Набавимо бољи, односно краћи лењир, и добићемо све бољи резултат. Када дужина лењира буде 1 милиметар, готово да нећемо бити у стању да видимо разлику између праве линије лењира и закривљене линије круга. Сваким смањивањем лењира добићемо све тачнију вредност и све мању разлику између мерења са претходним, већим лењиром, те ће се на крају увек појављивати бројка 3,1415 која је тачан резултат.

„Па лепо, одредимо сада дужину обале Британије“ рекао је Луис Ричардсон, иначе стриц познатог тумача Шекспирових ликова глумца сер Ралфа Ричардсона. Овај енглески научник дипломирао је на Кембриџу физику, математику, хемију, биологију и зоологију, да би се у животу бавио метеорологијом, геофизицом и психологијом, а његови радови из ових области донели су му славу у редовима матема-

дија. Да би дошли до тог резултата, линија која се мерила морала је да прати сваки залив, свако полуострво. Педантијним мерењем пратила би се свака увала, свака лука, сваки рт и тада би се добио резултат знатно већи од првог. Није нам познато како се дошло до цифре у енциклопедији, али тврдимо да је нетачна. А тачна и не може да буде јер једноставно не може да се одреди. Замислите изузетно пажљивог геометра који својим уређајима прати и сваку стену, да ли је његов резултат, који је знатно већи од претходна два, тачан или не? Наравно да није, јер неко ко има неописиво стрпљење може да прати и сваки камичак на граници са морем и, на крају, свако зрно песка. Резултат би растао са сваки повећањем прецизности, слично као што је скочио са 590 на 2092 километра кад смо са праволинијског лета прешли на праћење финијих географских детаља. Да ли је крај и на зрнцима песка. Није, јер песак се и састоји од атома, а атоми од... И тако у бескрај.

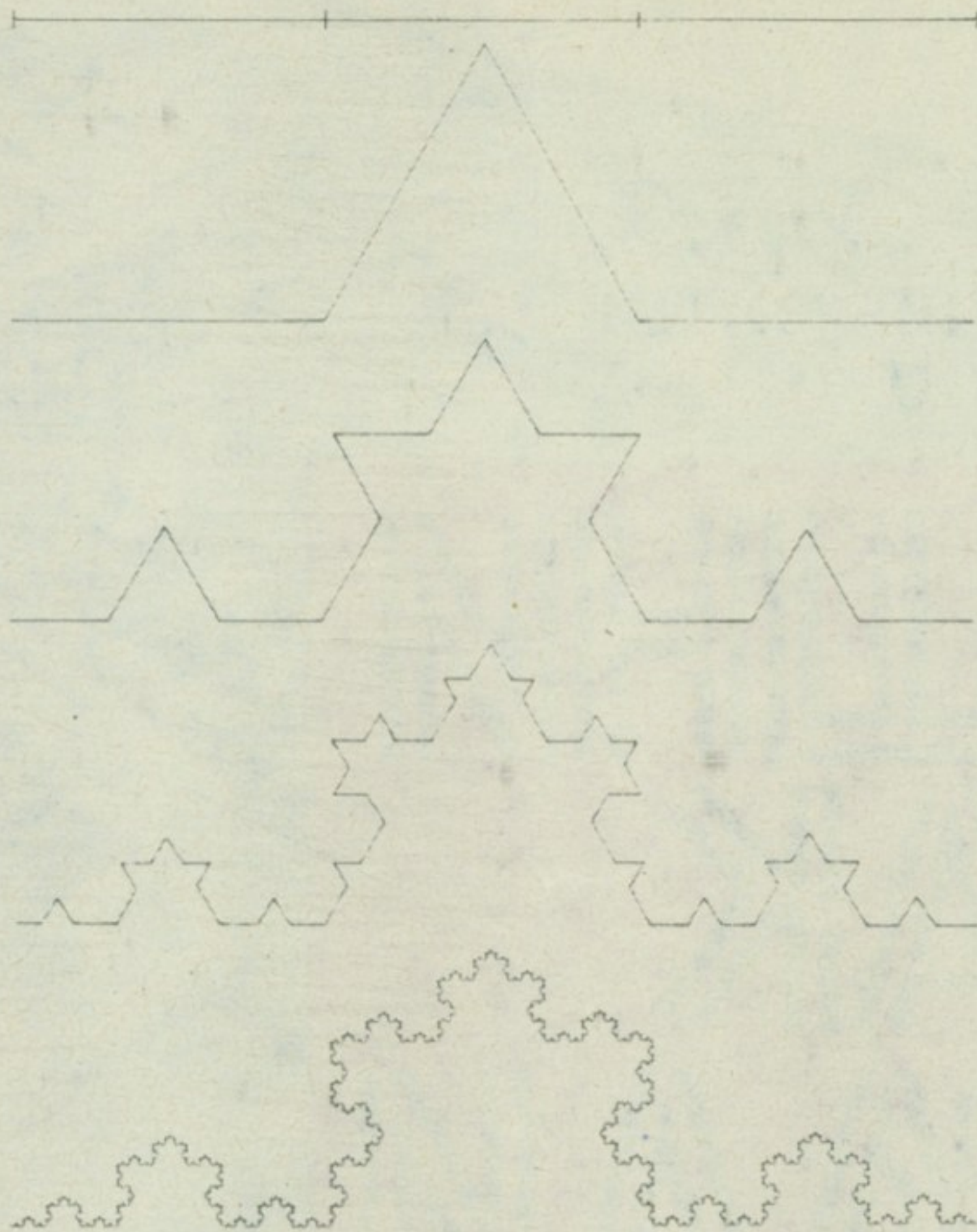
Обала није подједнако дугачка за онога ко има чизме од седам миља, за кошаркашког центра, за дете од две године, за рачића, за једва видљиву бубицу, за знатижељни атом који је кренуо на турнеју дуж обале Јадрана. Свако ће имати своју дужину и ова ће расти што корак постаје мањи. Једном речју, обале Јадрана, Британије, Новог Зеланда, Гренланда, острвца у Бледском језеру, имају подједнаку дужину – оне су бесконачне.

Наравно, човека не занима како на целу ствар гледају бубице и рачићи, па ће обично користити себе као меру свега. Дакле, један корак или један метар биће прецизност коју ће себи дозволити.

**Необична земља
Фракталија**

Постоји још једна занимљива особина коју има линија обале мора. Узмемо мапу која приказује целу обалу и тик уз њу нацртајмо знатно увећану мапу једног краћег дела, од Макарске до Сплита на пример, па у продужетку нацртајмо мапу једног дела обале дужине један километар на пример, па дела дужине један метар, па дела плаже дужине један центиметар, али тако да су све те мапе подједнаке дужине. Запањивамо се колико су све те линије сличне и нећемо бити у стању да препознамо која представља праву обалу а

Кохова крива. Узмимо линију дужине три центиметра, поделимо је на три дела и заменимо средњи са две линије дужине 1 cm као на слици (а). Дужина линије је сада порасла на четири центиметра. У следећем кораку све праве делове поделимо на три дела и заменимо средњи на исти начин као и у првом кораку. Промене у облику линије при сваком следећем кораку су све мање, али дужина увек расте за једну трећину. После безброј корака крива се неће много разликовати у изгледу од оне коју добијете после свега три корака, али ће јој дужина бити бесконачна. Уколико узмете микроскоп и погледате мали делић Кохове криве, мислићете да се микроскоп покварно, јер без обзира колико мали делић узели он ће изгледати исто као и цела крива.

која само њен мали део, уколико нисмо добро упознати са обликом обале која је нацртана. Смањивањем димензија постигли смо да делић круга почне да нам личи на праву линију. Али, овде то нисмо успели, сваки, без обзира колико мали делић, личи на целину.

Показало се да је начин на који се дужина мења

када се смањује корак одређен једним бројем који за „обичне“ линије износи један за тачку нула, а када би се мерила површина односно запремина износио би два и три. За криве попут обале Британије или Јадрана овај број престаје да буде цео и може да буде од 1.1 до 1.5. Имамо, дакле, линије које су на пола пута да постану површине,

те им је дужина бесконачна, али је још увек површина нула. Овакве геометријске фигуре које немају целобројну димензију, дакле нису ни тачке, ни линије, ни површине, ни тела, добиле су назив фрактала.

Како се фрактали не уклапају у класичну геометрију коју је засновао још грчки филозоф и математи-

чар Еуклид, многи стручњаци су их доскора описивали као „неприродне“ творевине маште математичара чије је појављивање у природи изузетно ретко. Но, како је појам фрактала стицао популарност у научним круговима, а тај процес је отпочео недавно, тако су они препознати у многим облицима у природи у којој су, чини се, пре правило него изузетак. Листа је заиста повелика и да бисмо вас убедили у значај овога концепта навешћемо доста примера: врхови планина нису обичне купе, кратери на Месецу и мехурићи у сапуници нису обични кругови, а ту су још и рељеф земље, облик облака, људско ткиво, ковитлање воде у брзацима река, крвоток, плућа, муње, кретање атома и молекула и електрона, графички цена на тржишту (наранво не код нас, јер раст цена у нашој земљи може једино да се опише хиперболом), распоред галаксија у космосу, све се то не може приказати обичним геометријским фигурама. Приметили сте вероватно да све наведене појаве имају заједничку особину. Када узмете делић и увећате га, он изгледа исто као и целина. Делић муње, на пример, изгледа као цела муња, један квадратни метар Месечеве површине изгледа исто као и један квадратни километар. Све те геометријске фигуре подсећају, на неки начин, на бесконачан низ руских дрвених лутака које су смештене једна у другу.

Познати физичар и несуджени Нобеловац Лео Каданов илуструје популарност фрактала чињеницом да сваки трећи рад који долази у писма Ревиије за физику, најпознатији часопис за физику у свету, има везе са фракталима. Иначе, овај часопис објављује искључиво врхунске резултате у физици и то по најбржем поступку, па није ни чудо да је већина Нобелових награда додељена баш за радове штампане у њему (претходне две године на пример). Ипак, Каданов није задовољан ситуацијом која га подсећа на ону у биологији пре појаве Дарвина. Фрактали се откривају на сваком кораку и научници су просто заљубљени у описивање свих могућих случајева али, на жалост, недостаје неко ко ће попут Дарвина прекинути описивање егзотичних врста и дати разлог зашто оне постоје и у толиком броју. Научник који успе у том изузетно тешком задатку даће људима потпуно ново схватање просто-

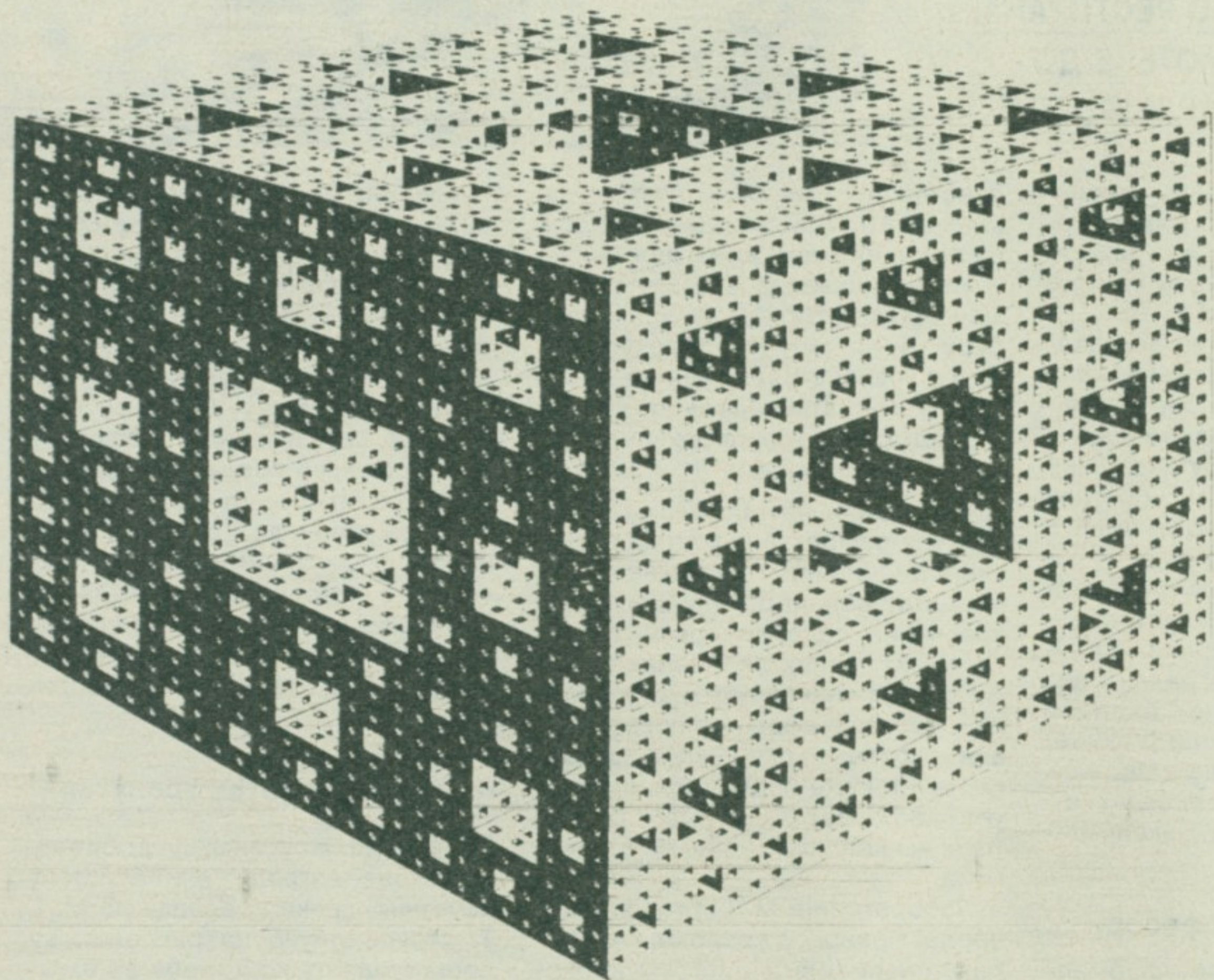
ра, времена, кретања. Можда ће и неки млади читалац „Забавника“ једног дана решивши овај проблем, стати раме уз раме са Њутном, Ајнштајном, Хајзенбергом и Бором.

На крају рецимо и то да су фрактали добра забава. На сликама 2 и 3 приказали смо два примера. Први пример је линија бесконачне дужине која може да буде морска обала неке замишљене земље (Фракталије) и која, као што је то објашњено, може да се направи од једне почетне линије коначне дужине. Њена димензија је 1,2618, а зове се Кохова крива. Други пример је такозвани тепих Сјерпинског, којем, иако је направљен од једног квадрата, не можете да измерите површину. Површина се мери тако што се у фигуру, без обзира колико је неправилна, уписују мали квадрати и троуглови чија је површина позната. Кад бисте исекли било који комадић овога чудног тепиха, он би личио на цео тепих и био би бушан као швајцарски сир.

Разлог за неуспех вашег мерења је то што ова фигура и није права површина, њена димензија је иста као код Кохове криве – 1,2618. Потрудите се сада да уместо квадрата замислите коцку из које сте систематски исецали унутрашње коцке слично као код тепиха и добићете сунђер Сјерпинског, коме се из истих разлога не може одредити запремина, јер му димензија није 3 већ 2,7268. На крају треба да поменемо Пеанову криву. Она, иако је линија, има димензију два, значи више од горе наведеног тепиха и пролази кроз сваку тачку једног квадрата. Но, сва ова прича неће вредети ништа ако не покушате да и сами конструишете ваш фрактал. Почните од неке линије или површине, увећите неко правило којим га модификујете и примените то правило безброј пута. Ко зна, можда ће управо ваш фрактал садржати све одговоре које физичари вековима траже. Иако је настао у оквирима статистике и географије, појам фрактала сигурно ће бити најкориснији за физичаре.

Ово, иначе, неће бити први пут да се у физици искористи нешто што се у математици сматра аномалијом. Чини се, ипак, да природа нема слуха за најелегантније и најједноставније теорије већ воли понекад и да искомпликује целу ствар.

Др Зоран Петровић
сарадник Института за физику у Београду

Тепих Сјерпинског (црно) или Сунђер Сјерпинског. Направимо квадрат три пута три центиметра. Поделимо га са две хоризонталне и две вертикалне линије на девет делова и исецимо средишњи квадрат од један пута један центиметар. Преосталих осам квадрата изделимо на девет делова на исти начин као и почетни и исецимо централни део. Када овај поступак поновимо бесконачно много пута, добијамо такозвани тепих Сјерпинског. Ако се уместо квадрата замисли коцка из које су систематски исечене унутрашње коцке, добићете сунђер Сјерпинског.

Велики
универзитети

M.I.T.
УНИВЕРЗИТЕТ
ЗА ЖЕДНЕ ЗНАЊА

ОСЛУШНИИ МОЗАК КАКО РАДИ

Педесет хектара уредно подшишане траве, здања у стилу грчких храмова, модерне куле — облакодери и дуг-низ ниских зграда који се протеже дуж реке Чарлс — тај се приказ пружа сваком ко пређе Харвардски мост и уђе у Масачусетски Институт за технологију. У блиставој скупини универзитетских центара на источној обали САД међу којима су Харвард, Бостонски универзитет, Масачусетски универзитет, Велсли... један од најскупљих и најугледнијих је свакако М. И. Т. (изговара се ем-ај-ти). У чувеном граду труста мозгова девет хиљада и шесто студената ради без одмора, између осталог и зато што за два сеестра, колико је најмање потребно да се добије титула „мастерса“, морају да плате једанаест хиљада долара (470 милиона старих динара). Међутим, сви знају да је то скупа али ипак изванредна инвестиција.

У котлу пуном талената

Приватни универзитет М. И. Т. који је 1861. основао Вилијам Бартон Роџерс, има посебан начин рада: овде се кроз рад и директну везу с индустријом стиче изванредно практично знање. У подземним лабораторијама, које је неко упоредио с Али-Бабином пећином, опремљеним најмодернијим инструментима, ври од активности, и дан и ноћ.

Кажу да се овде чује како мозак ради. Само у ходнику који је познат под именом „Бескрајни“ (због своје невероватне дужине) сваки час се отворе врата неке мале лабораторије која као да је изашла из неког научнофантастичног филма. У једној се истражује мутација ћелија, у другој нови начини путовања у свемир. Лево комадић људског мозга испитују под микроскопом док кроз њега пуштају електричну струју, десно

проучавају реакције очног мишића... Да не говоримо о разним гачетима, „справицама“ и „уређајима“ који се овде откривају уз пут и одмах комерцијализују.

Свуда, где год вам поглед падне, виде се само епрувете, компјутери, књиге, црне табле. Додајте томе дух суровог такмичења и стећи ћете отприлике утисак како изгледа живети двадесет и четири сата на дан у котлу у коме ври од талената. Уз то, њима је све приручи: биоскоп, ресторан, библиотека, болнице... Чак имају и своје гробље. У километарским ходницима (готово све зграде овог „кемпуса“ су повезане) види се како промичу продавци кокица, кафе и сличних „ситница“. Овде се једино памет цени а све „безначајности“ спољног света максимално се поједностављују.

Оцењују се — професори

Кад једном среди све формалности око школарине и стана који увек дели са више колега, студента више ништа не сме да омета у његовој жељи да ради, и то не обичној него незадрживој. Да ипак студенти не би претерали у тој својој незаситој глади за знањем, ту су „адвајзери“ (буквално,

саветници). Они су, у ствари, заштитници студената. Кад се једни на друге навикну, адвајзери постају нека мешавина старијег брата, ментора за тезу коју студенти одаберу, и практично, заштитника. Они помажу студенту да се не изгуби у мноштву предмета, прате га, надгледају и охрабрују у његовим истраживањима.

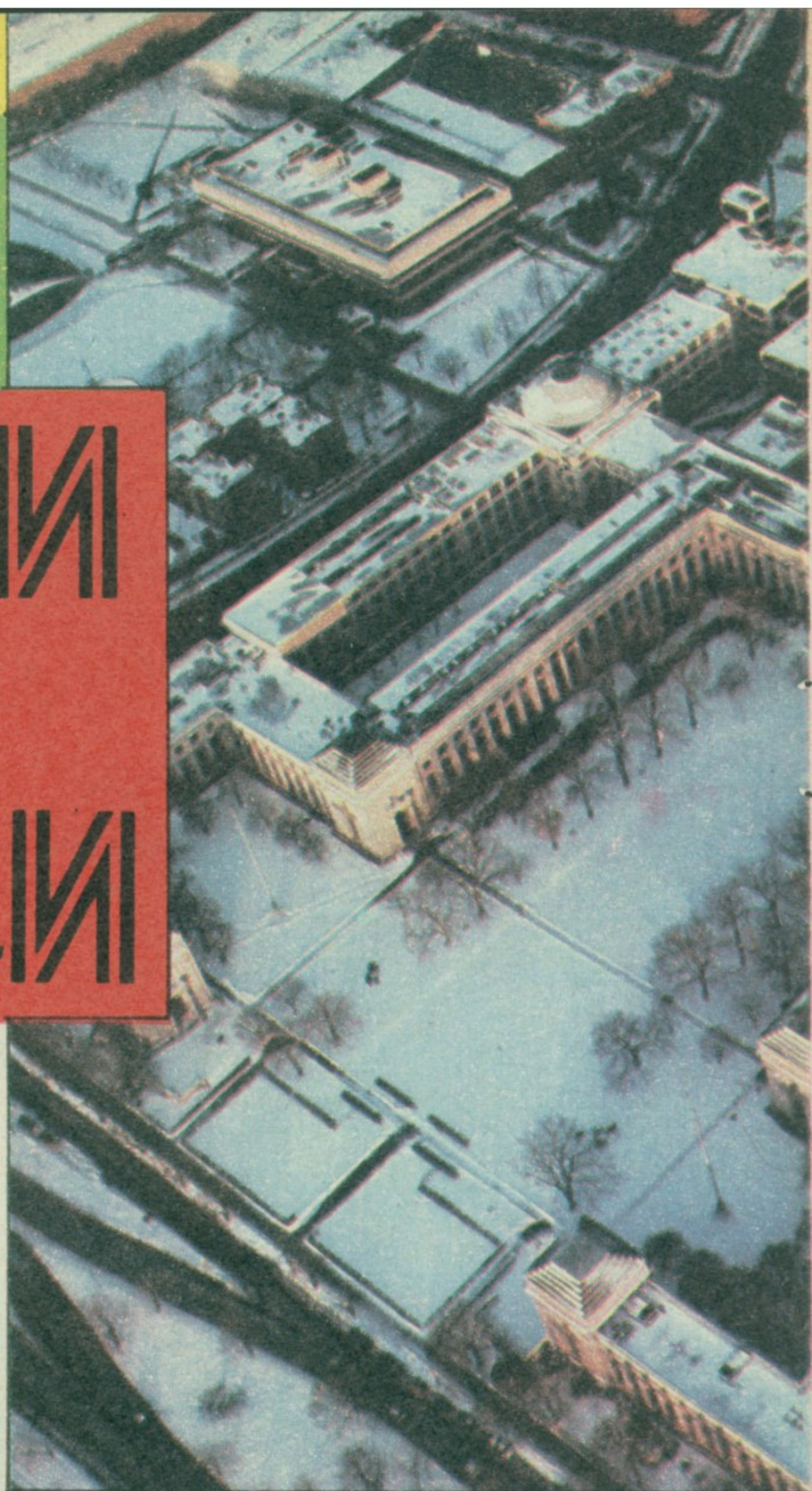
Предавачи на М. И. Т. су иначе потпуно самостални у свом послу, „неподношљиво“ ефикасни и представљају необичну мешавину класичних занетих професора и супер модерних пословних људи. На самом универзитету они своје лабораторије воде као предузећа, али и обилазе компаније и продају своје пројекте индустрији што све увећава буџет факултета и омогућава им квалитетан рад са студентима.

Лабораторије М. И. Т. које злата вреди, право су врело где се рађају изуми које индустрија користи у великом броју. Ту се авангардна истраживања студената сусрећу с питањем рентабилности њихових експеримената. А М. И. Т. као приватно предузеће нема рачуна да било кога финансира упоразно. Сваки факултет ради као компанија и гледа да послује ус-

пешно што је, у исто време, изванредно јака залога да предавања буду квалитетна и „поштено“ припремљена. Професори се оцењују на основу квалитета својих предавања, на основу својих радова али и укупне своте долара коју донесу универзитету. Овде се причава случај једног професора који је снимио предавање на магнетопhone и пустио га студентима, а он пожurio да склопи један важан пословни уговор. Ова животна потреба да се склапају послови, као и код сваког успешног предузећа, обавезује професоре да буду свестрани и свеприсутни.

Једини пријатан тренутак

Било да је у питању добитник Нобелове награде или асистент почетник, сваки предавач на М. И. Т. стоји потпуно на располагању свом студенту који треба да извуче максимум из положених курсева. Управо овде створен је слоган: „Свакоме свој програм“, а при том се мисли на огромну разноликост комбиновања понуђених предмета, која стимулише студенте али је и опасна. Јер, ако не успе да стекне довољно дисциплине и

У ЛАВИРИНТУ ХЛАДНОГ ЗНАЊА: Откако је 1910. године саграђена централна купола, Институт се старао да повеже све лабораторије, сале за предавања, ресторан, системом бескрајних ходника захваљујући којима студенти, поготову зими, уопште не желе да излазе напоље.

усамљено, то значи промашити Америку. Бити позван на индијанско, кинеско или афричко вече, пратити на Медицинском факултету у Харварду (први сусед) предавања о најновијим истраживањима узрочника сиде, ићи на Бостонски универзитет где држи предавање неки нобеловац, отићи по сниженој цени на викенд у Њујорк и посетити неку изложбу или позориште – све то спада у начин живота који овај Универзитет негује. Али, одзив није масован.

Кад заврше М. И. Т. ови млади људи са вучјим зубима живе у савршеном складу с америчком девизом: „No, problems, just solutions” (Нема проблема, само решења). Међутим, Европљане који су завршили овај универзитет и вратили се назад „преко баре” један француски научник упоредио је с величанственим летачима албатросима који се на земљи гегају. И ем-ај-тиовцима је за лет потребно много простора и жива, јака, агресивна привреда... Америка је од Европе ипак далеко.

В. Милићевић

СВЕ ДОК ИМ НЕ ИЗРАСТУ ВУЧЈИ ЗУБИ: Технологија је само један део М.И.Т. Студенти постројени у парку приликом традиционалне доделе диплома. Области у којима Институт заузима прво место, захтевају сате и сате рада у лабораторији или за терминалом. У ретким тренуцима опуштања студенти остављају поруке или мале огласе: траже партнера за тенис или да продају телевизор...

тачности, без обзира што буде радио пакленим темпом, студент може да се изгуби.

Он најпре има обавезу да недељно присуствује предавањима која трају укупно 15 сати, али утроши много више времена у библиотеци или лабораторији да би нашао информације које су му потребне за припрему испита. Да не рачунамо сате који су му потребни да напише рад који мора да одбрани.

У свом поздравном говору студентима који су се прошле године уписали на М. И. Т. директор Универзитета их је упозорио: „Живети у М. И. Т. значи жудно пити у крупним гутљајима”. „Они уопште нису на земљи”, кажу за њих харвардовци (а зна се да и они уче десет сати дневно). Институт је, међутим, навикао да га називају опасним, екстремним, изван реалности... И заиста, затворени у своје лабораторије, библиотеке, у друштву компјутера који целе године избацују само цифре, студенти могу да изгубе везу са стварношћу што је заиста штета за могућности које им пружа положај Универзитета. Бити близу тако огромне концентрације мозга „по квадратном километру” и живети у М. И. Т.

БИЛО
ЈЕДНОМ
НА
ДИВЉЕМ
ЗАПАДУ

ТИГАР НЕ

Када је прве године овог века у Џеферсон Ситију пукао глас да је ухваћен најтраженији разбојник САД Харви Логан, на железничкој станици окупало се око пет хиљада грађана да виде тог чувеног, такозваног, Кида Карија. На једном колосеку чекао је специјални блиндиран вагон којим ће Пинкертонови полицајци спровести разбојника до Ноксвила и – како су се сви надали – заувек прекинути његове крваве трагове.

За то време у яеферсонској полицијској станици крволочни „Тигар дивље гомиле“, и тако су га називали јер је припадао истоименој банди коју су предводили Буч Касиди и Санданс Кид, мирно је седео придржавајући завој којим је увио своје рањено раме. На лицу му се видело да је исцрпљен, али претећа дрскост није ишчилела великим губитком крви због које је и ухваћен...

Недељу дана раније, у једном ноксвилском салуну, у свађи приликом картања Логан је потегао колт на партнера. Човек се срушио на под размрскана лица. Његов друг скочио је на Логана, али пре него што је успео да га дохвати такође се скљокао испуњен оловом. На ту пуцњаву у салун су банула двојица шерифових помоћника. Али, чим су се појавили на вратима, Логан је припуцао и на њих. Пали су тешко рањени.

И већ је Логан јурнуо на задњи излаз, кад се један од рањеника подигао и, опаливши насумце, погодио разбојника у раме. Кид Кари се докопао коња. Кад је одмакао десетак миља од Ноксвила, прикрио се у некој шикари. Ту је исцепао кошуљу и чврсто преврио рану, а затим наставио даље. На несрећу, већ је изгубио доста крви. Осим тога, спуштала се хладна ноћ. Пинкертонови агенти, користећи полицијске псе, били су му за петама. Сутрадан, око подне, Логан је ухваћен наомак Џеферсон Ситија, педесетак километара источно од Ноксвила.

Горд, ђутљив...

Логан је осуђен 1902, али се жалио Врховном суду. Жалба је одбијена. Чим је то сазнао Вилијем Пинкертон, оснивач и шеф чувене агенције ловаца на разбојнике дао је свој коментар:

– Ноксвил није добро место за Кида Карија. Он је једини злочинац ком ниједан затвор није довољно сигуран. Тај десперадос ће искористити и најмању могућност да побегне.

Пинкертонове речи заиста су звучале пророчански па је после тога

Слика за историју: Здесна стоје – Вилијам Карвет (прича се да се смејао као твор), Харви Логан (Кид Кари). Седе: Хаљри Лонгбаух (познатији као Санденс Кид), Бен Килпатрик (звани Високи Тексашанин) и Роберт Лирој Паркер (познатији, као Буч Касиди). Фотографију је снимио Џон Шваљрц, 705 Мејн Стрит, Форт Ворт, Тексас.

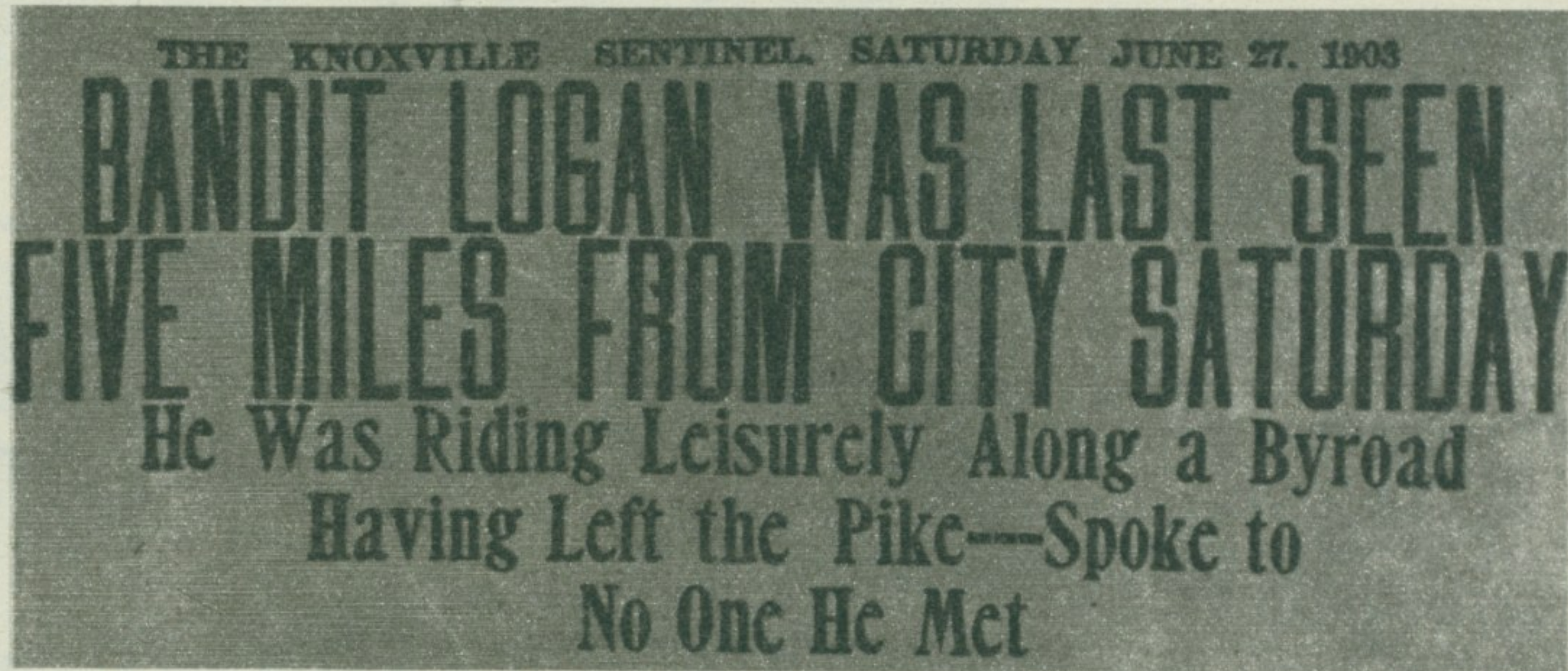
Кид Кари пребачен на издржавање казне у Колумбус, у Охају, чувену робијашницу из које још нико није побегао. Ту је Логан имао прилику да сведе први животни биланс...

Рођен је седамдесетих година

прошлог века. Имао је још три брата – Лонија, Џонија и Хенрија – од којих је само последњи живео поштено и умро у кревету. Браћа Логан су још као деца остали сирочад, па се о њима старала тетка. Али,

дечаци су, уместо Библије радије читали петпарачке романе о јунацима Дивљег запада.

У свакој игри вођа је био Харви, најстарији. Кад је навршио деветнаесту, наговорио је годину дана мла-

Субота, 27. јун 1903. године: исечак из ноксвилских новина.

ТРПТИ РЕШЕТКЕ

**ПИНКЕРТОНОВИ ЛОВЦИ НА
ЉУДЕ ОДАВНО СУ ИМАЛИ
ДОСИЈЕ ХАРВИЈА ЛОГАНА:
ОСАМ УБИСТАВА, НЕКОЛИКО
ПЉАЧКИ БАНАКА И ВОЗОВА,
А О КРАЂИ СТОКЕ ДА И НЕ
ГОВОРИМО**

Његов брата Џонија и шеснаестогодишњег Лонија да побегну од тетке и запосле се као каубоји. Најмлађи, Хенри, био је сувише „зелен“ за тако нешто па је остао и касније живео као ситан дућанџија.

Браћи Логан придружио се и рођак Боб Ли. Убрзо су постали чланови банде која је крала стоку. Вођа им је био чувени Џорџ Кари, звани Носати. Важио је за највећег стококрадицу Вајоминга и толико се хвалисао својим „подвизима“ да су дечаки гледали у њега као у бога. Харви је чак у његову част узео ново име – Кид Кари! Године 1888. браћа Логан су дотерали у Монтану крдо покрадене стоке, део продали, а осталу држали на ранчу који су купили недалеко од Ландаскија. Тај градић добио је име по градоначелнику и оснивачу Пајку Ландаскију, некадашњем рудару пргаве на раси и медвеђе снаге. Пајк је имао четири усвојене кћерке од којих је једна, Елфи, упознала Кида Карија и на први поглед, заљубила се у наочитог момка.

Кид је био висок око метар и осамдесет, витак, дугорук и дугоног, смеђе косе, тамних очију и кукаста носа. Држао се гордо, био је ћутљив, чак је и са познатима разговарао најчешће једносложним речима. Али, према женском свету био је изузетно љубазан. Млада Елфи је зато често, у тајности, кријући се од поочима, долазила на Логанов ранч. Ипак, веза је откривена на најнезгоднији начин: пргави Пајк је приметио да је Елфи трудна. Кад је сазнао ко је вајни отац, стари рудар је припасао револвер и одјахао на ранч „тих сумњивих типова“. Харвија није нашао, јер је од Џорџа Карија примио писмени позив да дође у Рупу у зиду – тешко приступачан кањон у Јути, сигурно склониште неколико генерација разбојника.

Кад се после неколико недеља вратио из акција у Вајомингу, Харви је већ био свирепи убица кога су, осим браће, верно слушали разбојник Џим Торнхил и још двојица револвераша. Иако се закleo да ће

му се осветити, Пајк Ландаски је вребао прилику, али она никако није искрсавала.

На Нову годину 1894. браћа Логан и њихови пајташи добро су се налили вискијем, па појахали у Ландаски да мало „продрмају ту учмалу селендру“. Њих шесторица прво су пројахала градићем у галопу, пуцајући и подврискујући. Аплаудирало им је неколико пробисвета, док су остали становници престрављено затварали врата и прозоре. Провод се, наравно, завршио у салуну, где је стари Пајк, натронтан у велики тежак капут, испод кога је скривао два „колта миротворца“, пио виски за вискијем. Био је бесан као рис и баш кад је помислио да изађе и припуца на Логанове, Харви упаде у салун са Лонијем, Џимом Торнхилом и још једним револверашем. Док су последња двојица држали изненађене госте на нишану, Кид Кари пошао је тобоже према шанку. Стари Пајк га је гледао с мржњом која је избијала из целе његове здепасте фигуре. Двадесетогодишњи Кид прошао је поред њега, изненада га окрзнуо и песницом погодио некадашњег рудара посред лица. Пајк је пао, али истог тренутка просто је одскочио са патоса, као огромна лопта, и јурнуо на Логана. Ипак, сметала му је капутина па га Харви у гушању поново обори и чак поче да му треска главу о под. После можда осмог-деветог удараца снажни старац почео је да јечи и запомаже.

Сви, па и Лони и Торнхил, помислили су да ће Логан престати. Али, њега је ухватио онај бес који су сви касније описивали као убилачки. Ударао је главом Пајка Ландаскија као да је тиква. Рудар је, у тренутку, успео да откопча тешки капут и потегне револвер. Побеснели Кид Кари као да је само то и чекао. Пајк Ландаски је умро на коленима...

Док му се „колт“ још пушио, Харви је купио новац из гостионицареве касе, а онда сва тројица разбојника истрчаше на улицу, ускочише у седла и одјурише.

Велико бекство

Иако се све ово одиграло пред доста људи, само је извесни Џон Винтерс имао храбрости да полицији каже ко је злочинац и пљачкаш. Тако су кренуле потере, али се у Монтану вратила Харвијева порука да ће се осветити Винтерсу. Две године касније, у јануару 1896. браћа Логан су банула на Винтерсов ранч. Ранчер, који је те две године био најбуднији човек у крају, није ни тад затечен. Пре него што су Кид Кари и његова браћа могли било шта да заусте, припуцао је на њих и на лицу

места убио Џонија Логана. Видећи да забарикадираном ранчеру не могу ништа, Харви и Лони одлучили су да беже.

– Доћи ћу ја по тебе, макар јахао до самог пакла – довикнуо је Кид Кари тврдокорном Џиму Винтерсу. Испунио је и то обећање...

Диван призор

Пинкертонови ловци на људе одавно су имали његов досије: осам убистава, од којих два из чиста мира. За толико су имали доказе, а за остало што је учинио јашући са бандом Натана Чемпиона званој „Црвене мараме“, а затим у „Дивљеј гомили“, никад није тачно утврђено. Сада је „Тигар Дивље гомиле“ био чврсто забрављен иза решетака у Колумбусу, а испред његове ћелије увек је био наоружан чувар.

Тако је било и 27. јуна 1903. кад се пред ћелијом нашао стражар Ирвин. Логан је пиљио у њега између решетака умиљато се осмехујући. Иза стражаревих леђа био је отворен прозор кроз који се видело сунце на заласку изнад реке.

– Диван призор зар не? – рекао је Логан. Ирвин се осмехнуо и окренуо да и сам погледа. Стајао је надокхват Киду Карију и он муњеви-то набаци стражару преко главе омчу од жице извучене из метле. Стражар се нашао чврсто везан за решетку. Борећи се за ваздух, осетио је како му разбојник везује прво руке, а затим и ноге за решетке. Били су то конопци које је Кид начинио од чаршава. На исти такав комад конопца привезао је и куку од више уплетених жица, па је њоме „пецао“ фиоку стражаревог стола у којој је био његов „колт 45“ и „смит и весон 38“. Тако је довукао фиоку, али је кључеве нашао у стражаревом џепу. Отворио је своју ћелију и одмах појурио према излазу. Иза врата је био други стражар. Изненађен, овај је скочио, али га је Логанова претња „заледилa“.

Мрдни, па ћеш бити покојни!

Стражар је послушно, пред револверима у Кидовим рукама, откључао улазна врата, а онда је Логан, служећи се њиме као живим штитом, прокрчио себи пут до дворишта где је шериф Фокс држао коња. Тако је несрећни стражар појахао и кобилу док је јахач „Дивље гомиле“, с револверима у рукама, иза његових леђа галопирао улицама Колумбуса и махао деци која су се играла на верандама.

* * *

Кид Кари се после бекства докопао Монтане, затим прешао у Коло-

rado. Ту је од неких коњокрадица и разбојника организовао нову банду. С њима је десети дан после бекства 7. јула 1903. опљачкао воз код Парашута у Колораду, али у каси возовође није било више од неколико долара.

Одмах су поново организоване потере. По подне другог дана банда је сатерана у мали кањон. Пре него што је отпочело пушкарање, зачуо се само један хитац из стене. Двојица бандита су побегла, а иза оног камена нађен је човек с црним шеширом у штриканом џемперу и с рупом од метка у левој слепоочници. Људи из потере препознали су у њему извесног Тапа Данкана, па су га одмах сахранили, ту у Гленвуд Спрингсу.

Али, један Пинкертонов агент, извесни Мекпарланд, који је и раније учествовао у потерама за Логаном, посумњао је да би покојник могао бити управо он, Кид Кари. Леш је снимљен и фотографије су показане многим стручњацима. Али, Пинкертон је највише држао до мишљења Лавела Спенса, једног од највиших шефова Пинкертонове агенције, који се налазио у Колораду на Логановом трагу.

**Крај приче:
леш Харвија Логана**

Кад су поново откопали леш на гробљу у Гленвуд Спрингсу, у присуству Спенса и агента Јунион Пасифика Канаде, Пинкертоновом полицијцу било је довољно да баци само један поглед.

– Да, то је Кид Кари – рекао је Лавел Спенс гледајући добро познато лице с кукастим носом и рупу од метка у слепоочници.

Врховни суд је закључио случај Харвија Логана с напоменом: „Обушављено због самоубиства“.

Д. Брандон

ЖИВОТ

ЈЕ

ПРИЧА,

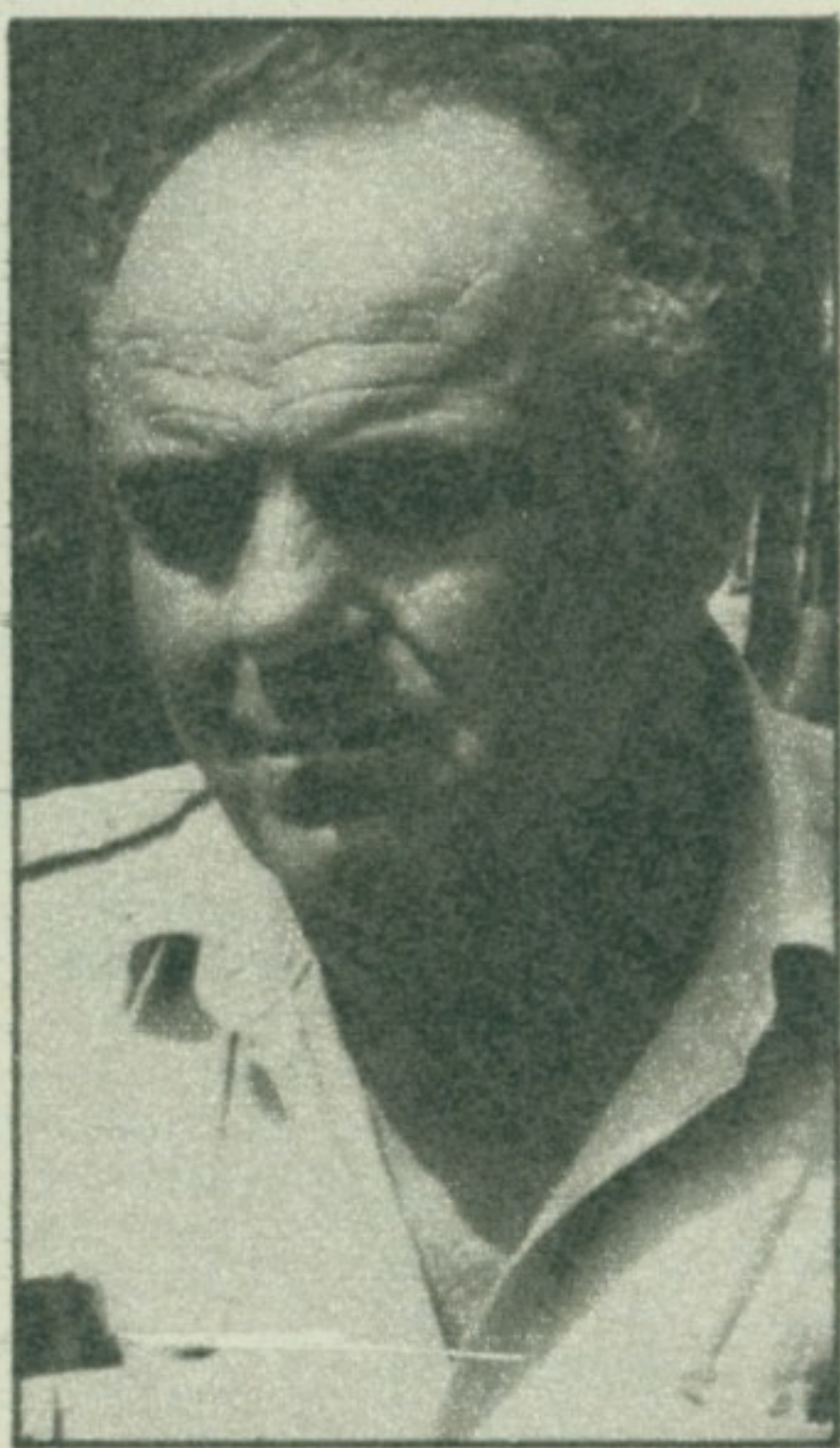
ПРИЧА

ЈЕ

ЖИВОТ

Олује капетана АЗИСА

На изглед
мирно, Скадарско
језеро уме зачас да се
разгоропади. Многи
су тај хир природе
платили главом

Жагор у луци Сијечи покрај варошице Острос на Скадарском језеру. Људи зимогрољиво хућу у прозебле дланове. Касна јесен 1968, око 01,30 часова изјутра. Рибарски брод „Торпедо“ тихо брекће. Тридесетшестогодишњи капетан Азис Хоџић проверава да ли су сви стигли, ал' му поглед све чешће бежи према језерској пучини. Превише је тамно и мирно.

Брод с двадесет једним човеком сече површину. До места где су наумили да баце мреже ваља им најмање сат војње. Сезона је изловљавања крапа (шарана) и укљеве, а колико уловиш толико и зарадиш. Чиста рачуница. У тим тренуцима капетан Азис забринут је размисљао о једној другој рачуници: како се што пре докопати Вирпазара. Јер, језеро се некако подмукло притајило.

Ветар је дошао изненада, с оближњих планина Сутормана и Румије. Забелела се тамна површина језера. Онда олуја. Таласи, језерски, преко палубе. Људи побегли у потпалубје, многи повраћају. А Вирпазару ни светла не видиш. Капетан Азис Хоџић покушава да држи правац. Дршка кормила подрхтава као да брод оре друмове.

Резак звук и разгоропаћена вода откинула је сајлу кормила. Ветар и таласи носе брод попут какве орахове љуске. Насукаће се ил' још горе, разбити о стене. Језеро тражи данак. Да не би летели и разбијали

се по потпалубју многи рибари су се конопцима везали за чврсте делове брода.

– Весла! Дај весла! – једва се разабире вика капетана Азиса. – То чам је једини спас. Брзо.

Привезани конопцима људи лагано пузе палубом не би ли како скинули весла, свако од по 50 кг. Поставиће их на крменој битви и њима покушати да управе брод према најближем затону. Машина снаге 24 КС ради лагано, једино се тако могу искористити весла. Капетан Азис је тада, успевши да борд склони у луку Радош, недалеко од Вирпазара, положио први капетански испит у борби против језерских олуја.

Конопан око струка

У ове летње дане Скадарско језеро изгледа тако питомо, с брдима која се огледају на површини, да је намернику једноставно тешко да поверује у истинитост прича да наша највећа слатководна површина често уме да буде окрутна. Многи су овде нетрагом нестали.

– Варљиво је ово Блато. Вода се зачас узмути и таласи могу да на расту и до три метра. Чешћи су и зато опаснији од морских сличне величине. Немаш времена да се спремиш да сачекаш следећи – прича капетан Азис.

Даље следи прича о још једној олуји из које је једва извукао живу главу.

Кренуо капетан Азис, опет у јесен, сад 1975, задовољан из Вирпазара кући, у Острос. За задовољство је имао разлога, тог дана су имали шта да извуку из мреже. Међутим, неки потајан страх није му дао мира. Није згодно кад си сам на броду, рибари су послом остали у Вирпазару.

Олуја је, како то обично овде бива, стигла ненајављена. Поизнад Петрове понтe, око 16 часова, језеро је прокључало. Смрачило се, само беле гриве таласа. Брод ВП 14 се тешком муком пробијао. За кратко. Вода је и овог пута откинула сајлу кормила. А ветар фијуче палубом, лупа у потпалубју где се склонили човек.

Једини спас капетана Азиса опет је било весело, оно дугачко шест метара. Везао се конопцем око струка, да га ветар не одува, и некако се докопао крме и весла. Више од два сата било му је потребно да, промрзао и испрепадан, доведе брод до Старчева, ненастањеног острва. Ал' олуја никако да попусти. Велики таласи чак су запретили и броду у заливу.

Капетан Азис ни данас не уме да објасни због чега није сачекао да сав тај кијамет прође. Тек, упалио је машине и, с веслом као кормилом, запутио се према луци Крњичка. Кроз водени пакао. Стигао је у један сат после пола ноћи, а, за дивно чудо, на мору су га сачекали сељани. Узбунили се што није свратио на свом уобичајеном путу за Острос, па још наишла олуја. На једвите јаде успели су да га ослободе мокрих конопца којим је био везан.

Брод као ледоломац

За тридесет година пловидбе по језеру капетан Азис Хоџић је упамтио многе олује. И увек их, бар досад, успео да надмудри. Каже да је у последње време то лакше с обзиром да бродови имају јаке машине па стигну да умакну непогоди. Ал' није се само против олуја борио. Једном је... И крену нова прича.

Био је јануар, година 1975. Срце зиме. Из Остроса је, сам, кренуо по рибаре који су га чекали у Ријечи Црнојевића. Ноћ а жива на бродском термометру показује бројку од минус 20°C. Језеро доброно залеђено, посебно плићаци. Шкиљава светлост бродског фара једва осветљава пут. Не мари, капетан Азис познаје језеро к'o свој цеп.

Из кабине у коју се, због хладноће, затворио не види се баш најбоље. Тмина а очи покривене од несна и напора. Какав је то само био ударац. Ломљава. Брод се затресао и стао без обзира што капетан Азис, од изненађења, није ни стигао да смањи гас. Судар с ледом. Напред се није могло, овај рибарски бродић није предвиђен и за ледоломца. Лагано, пазећи да поново не удари у лед који се изненада створио, капетан је вратио брод назад.

Већ је приметио да у прамчаном делу продире вода. Лед је направио добру рупу на оплати. А до обале најмање миља. Срећом, пумпа за избацивање воде радила је беспрекорно. Капетан Азис је усмерио брод према Врањини. Веровао је да ће некако успети да се докопа луке. Код моста који спаја Врањину с копном знао је да неће успети.

Није било друге: прамчаном делом насукао је брод на оближњу пешчану обалу пазећи да га што мање оштети. Ноћ је већ умукла преко зором. Није имало смисла седети и чекати помоћ, ко зна кад ће и да ли ће уопште доћи. Одјурio је до пријатеља Владе Стијеповића из Врањине и пробудио га.

Ускоро се чула лупњава чекића. Два пријатеља плехом су, прилично вешто, закрепили рупу и капетан Азис је око подне кренуо према матичној луци. Није дозволио Влади да крене с њим. Ако „закрпа“ не издржи, боље да само један буде на броду...

Ових летњих дана Скадарско језеро је мирно. Тек понегде каква барска птица узмути површину у потрази за пленом. Капетан Азис Хоџић с времена на време баци каменчић и с осмехом отхукне:

– Нико не може веровати колико је ова вода опасна... Нико ко није стално с њом... Ал' не бих је мењао ни за шта на свету...

Петар Милатовић

ТАР! ШТА КРИЈЕ ПОТОНУЛИ ГРАД ПЛЕО

ЦРТА: БРОКАЛ РЕМОН
(BROCAL REMON)
ПИСЕ: МОЛИТЕРНИ
(MOLITERNI)

ТАР И КАНАЛА
ПОКУШАВАЈУ ДА
ОТКРИЈУ ТАЈНУ
ПОТОНУЛОГ ЗЛАТ-
НОГ ГРАДА ДОМ-
БАРЕ...

НАПАД-
НУТИ СМО!
ДОЛАЗЕ
С ЈЕЗЕРА!
НЕВЕРО-
ВАТНО!

ТО ЈЕ ТО
ШТО СТЕ ВИЂА-
ЛИ. НОГУ! СМРТ
ЧУДОВИШТА НЕКОМЕ
ЈЕ БИЛА СИГНАЛ...
СПРЕМИМО СЕ
ЗА БОРБУ...

КАКОЗ!
ЧУДОВИШТА
СУ ОГРОМ-
НА! НЕ МО-
ЖЕМО
ИМ
НИШТА!

СИГУ-
РАН СМ
ДА ЊИМА
УПРАВЉА
НЕКА СПОЉНА
СИЛА... ДАЈТЕ
МИ МАЧ!

НЕ!
НЕМОЈ,
ТАРЕ!
РАСКОМА-
ДАЋЕ
ТЕ!

НЕ БОЈ
СЕ! ЗНАМ
КАКО БУ ИМ
ДОСКОЧИ-
ТИ!

ИМА
САМО
ЈЕДАН
НАЧИН...

ИСУКАНОГ МАЧА, ТАР
ЈЕ ПРИШАО ЧУДОВИШ-
ТИМА ИЗ ЈЕЗЕРА...

ХАЈДЕ!
НА-
ПАД-
НИТЕ
МЕ!

ОВАМО!
ЧЕКА
ТЕ ИЗ-
НЕНАЂЕ-
ЊЕ!

ЗМММ!

ЕВО
ТИ!

ЈЕДНО
ЗА ДРУ-
ГИМ,
ЧУДО-
ВИШТА
СУ
ПРОСТО
ИЗВИРА-
ЛА ИЗ
ЈЕЗЕРА...

ЗАШТО
ЛИ СЕ
ТЕ ЖИ-
ВОТИЊЕ
ТАКО
БРЗО
ПРЕДА-
ЈУ?

ШТА
ХОДЕШ
ТИ-
МЕ
ДА
КА-
ЖЕШ,
ТА-
РЕ?

МИСЛИМ
ДА ЗНАМ!
ЊИХОВ МО-
ЗАК НИЈЕ
ДОВОЉНО
РАЗВИЈЕН...
ЊИХ У НАПАД
ШАЉЕ НЕКО БИ-
ГЕ ВИШЕ ИН-
ТЕЛИГЕНЦИЈЕ!

СВЕ МИ СЕ
ЧИНИ ДА НЕКА
ВИША СИЛА ХОЋЕ
ДА СЕ ДОМОГНЕ
БЛАГА ВАШЕГ ГРА-
ДА... ОНА ЈЕ, ВЕРО-
ВАТНО, ИЗАЗВАЛА
ТАЈ ЗЕМЉОТРЕС!

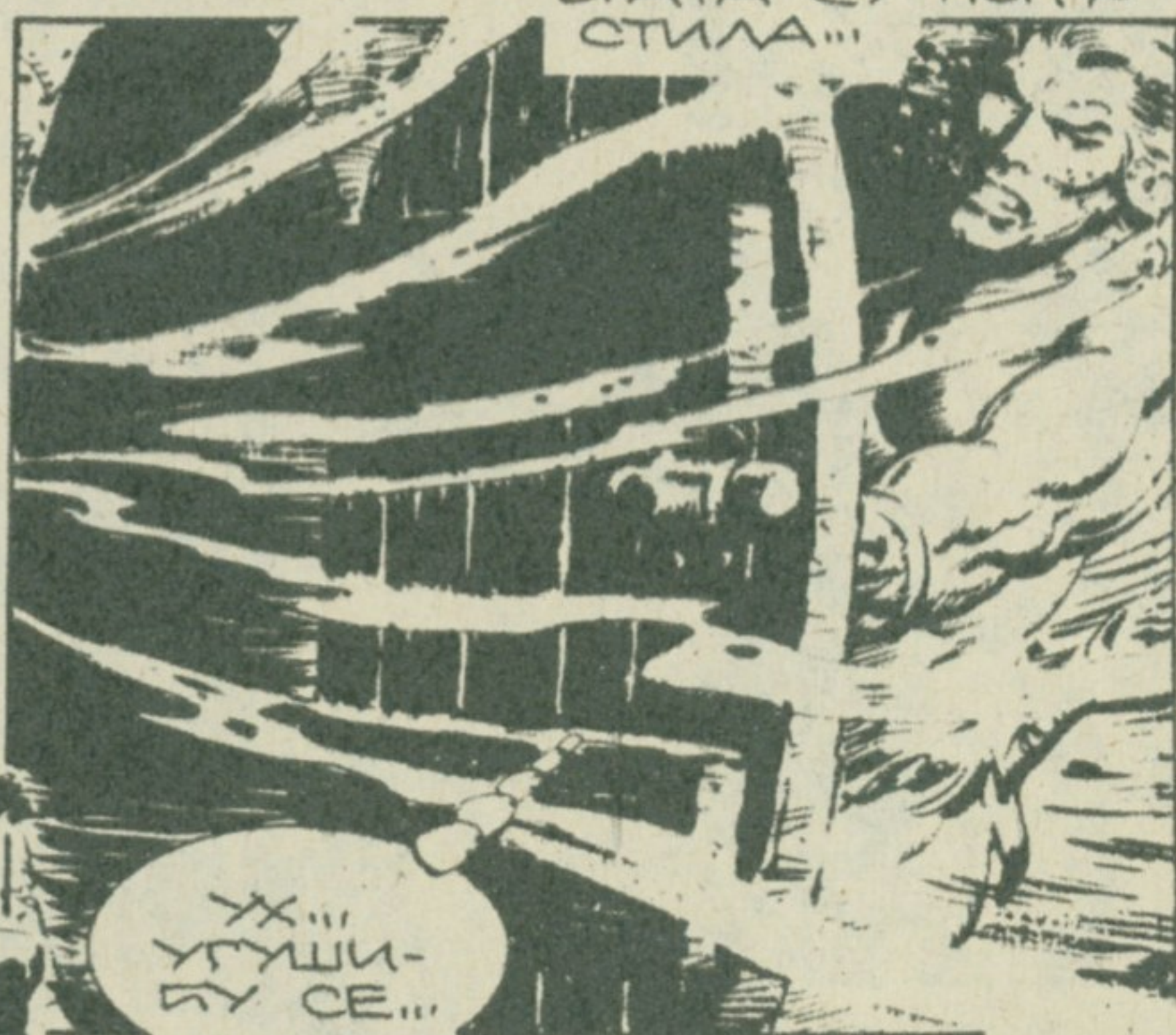

БИО САМ
СИГУРАН
ДА ПОСТОЈЕ
ВРАТА У ОВОМ
БУНАРУ...

ПОД СНАЖНИМ
ТАРОВИМ УДАР-
ЦИМА, ДРВЕНА
ВРАТА СУ ПОПУ-
СТИЛА...

УХ...
УГУШИ-
БУ СЕ...

ДОБРО
ЈЕ, ВОДА
ИСТИЧЕ... ДА
ВИДИМ КУДА
ВОДИ ОВАЈ
ХОДНИК...

ХМ, У
ПОДЗЕМЉЕ...
КАДАР МИ,
ИЗГЛЕДА, НИЈЕ
СВЕ РЕКАО...

СИГУРНО
САМ ИСПОД
ЈЕЗЕРА...
МОЖДА ТУНЕЛ
ВОДИ У
ЗЛАТНИ
ГРАД?

НАЈЗАД
БУ ДОЗНА-
ТИ ИСТИ-
НУ О
ДОМБАЛА-
РИ...

МИР, ТАРА!
ПРИЂИ, СТРАНЧЕ!
НИСИ ИЗ
ДОМБАЛАРЕ?

НЕ! ЈА
САМ ТАР
ИЗ
ОФИРИ-
ЈЕ... А КО
СИ
ТИ?

МЕНИ
НЕ ПОСТАВ-
ЉАЈУ ПИТА-
ЊА! ИПАК БУ
ЗАДОВОЉИТИ
ТВОЈУ РАДО-
ЗНАЛОСТ! ЈА
САМ ДИЈА-
ФАР! ОД МОГ
ИМЕНА СВИ
ДРХТЕ, А СЛА-
БОСТ МИ ЈЕ
ДА ТРАЖИМ
СЛЕПУ ПО-
СЛУШНОСТ!

НИСАМ
НИКАД
ЧУО
ЗА
ТЕБЕ!

ПОЏИ
ЗА МНОМ,
ТАРЕ,
И СВЕ
ЋЕ ТИ
БИТИ
ЈАС-
НО!

ЈА САМ ЧАРОБИЈАК
КОЈИ УПРАВЉА ОВИМ
СВЕТОМ И ПОЖЕЛЕО
ЈАМ БЛАГО ДОМБА-
ЉАРЕ... И, КАО ШТО
ВИДИШ, УСПЕО САМ
У ТОМЕ ИЗАЗВАВШИ
ЗЕМЉОТРЕС... ХОДИ...

ОВЕ ЖИВОТИЊЕ
СУ ПОД МОЈОМ ПУ-
НОМ КОНТРОЛОМ И
ПРИМАЈУ ЗАПОВЕСТИ
ПРЕКО ВИБРАЦИЈА МОГ
МОЗГА... АЛИ ЈЕСИ ЛИ
ТО ТИ ПОКУШАО ДА
ОСУЈЕТИШ МОЈЕ
ПЛАНОВЕ?

ДА,
ЈА САМ
ТАЈ!

ЗНАЧИ, БОРИШ
СЕ ПРОТИВ МЕНЕ?

ТАКО ЈЕ!

ЗНАШ
ОПРЕЗНИ СМО,
ТАРЕ! НИКАД
СЕ НЕ
ЗНА...

ЕВО
МОГ
НАЈ-
ЛЕП-
ШИГ
БИСЕ-
РА! ШТА
КАЖЕШ?

НО, О ТОМЕ
КАСНИЈЕ! А САД
ДА СЕ ЗАБАВИМО!
БЛАКСАПО, ДОВЕДИ
НАЈЛЕПШИ БИСЕР
МОГ БЛАГА...

ТО ЈЕ ЗАНА,
ДЕВОЈКА ИЗ ДОМЕД-
ЛАРЕ! БИГЕ УСКО-
РО МОЈА СУПРУ-
ГА! ИГРАЈ, ЗАНА!

ИГРАЈ,
ЗАНА!

УХВАТИТЕ
ГА! УСУДИО
СЕ ДА ДИГ-
НЕ РУКУ НА
ДИЈАФАРА!
ПЛАТИТЕ ТО
УСКУП!

ГОСПОДАРУ! ЕВО ГА!

ВОДИТЕ
ГА! СУВИ-
ШЕ СИ НА-
ГАО, ТАРЕ,
И ТО БЕШ
СКУПО ПЛА-
ТИТИ!

ЧЕКА ТЕ
ИЗНЕНАЂЕ-
ЊЕ И ВЕ-
ЛИКА ЧАСТ,
СТРАНЧЕ!
БОРИБЕШ СЕ
ПРОТИВ КРА-
ПОРА!

САМО ХРАБРО! ИАКО
ВИШЕ НЕБЕШ ВИДЕТИ
ДАНА... БИО СИ МИ
СИМПАТИЧАН ШТО СИ
СЕ УСУДИО ДА
СЕ БОРИШ ПРО-
ТИВ ДИЖАФА-
РА... ЗБОГОМ!

СПРЕМИ
СЕ ЗА
БОРБУ...
ПУСТИ-
ТЕ
КРАПОРА!

© 2000
Dewey

ГРРР! ГРРР! ГРРР!

ГЛЕЗ!
ТО ЈЕ
ИЗНЕНА-
ЂЕЊЕ!

BRUCE REYNOLDS

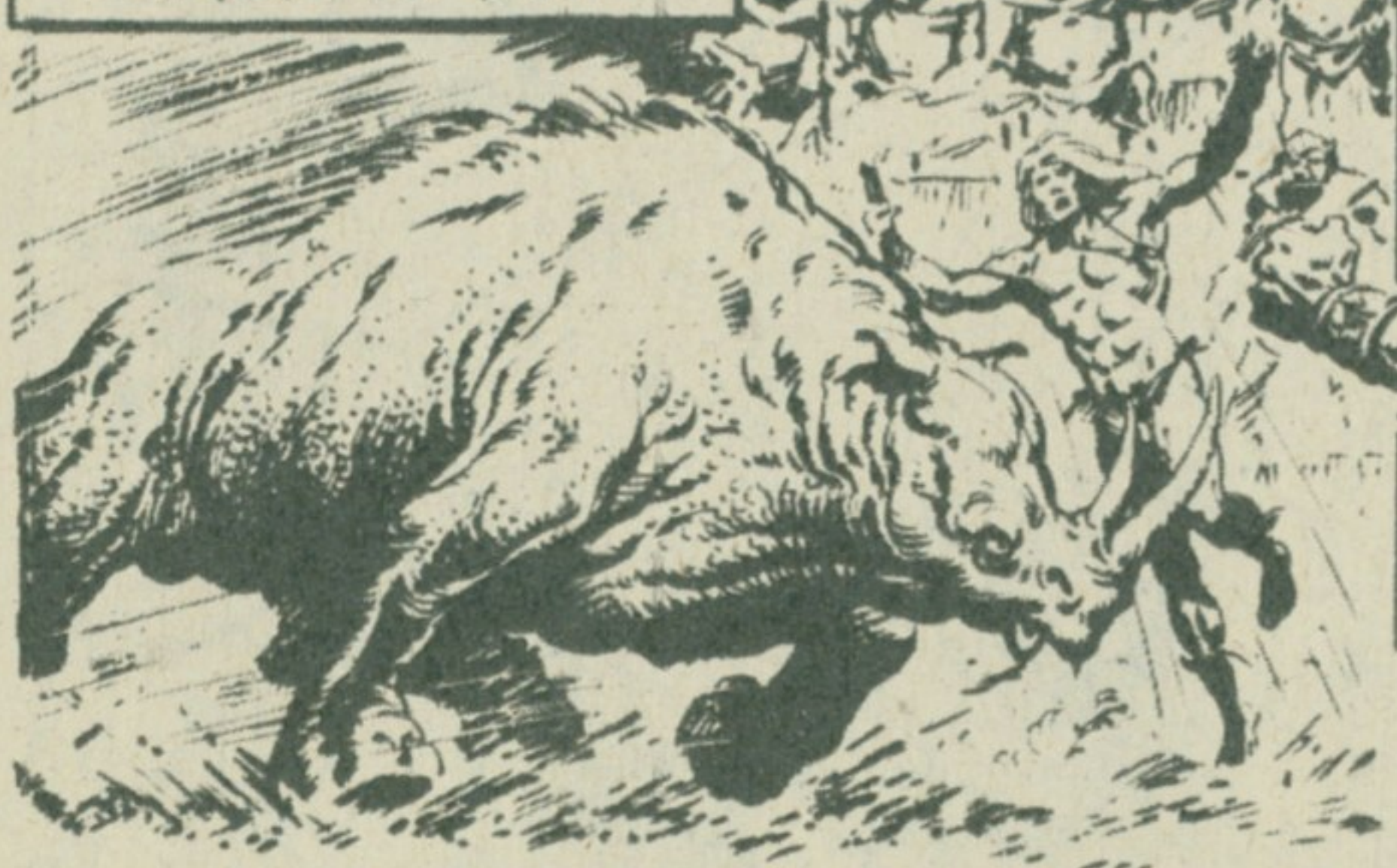
КРАПОР ЈЕ
СНАЖНА,
НЕРВОЗНА
ЖИВОТИЊА...
НЕКА ВРСТА НО-
СОРОГА. ЗАСЛЕП-
ЉЕН БУКТИЊОМ
КОЈУ ЈЕ ТАР
ЗГРАБИО СА ЗИДА,
ЖИВОТИЊА
ЈЕ ТРАЖИЛА
СВОЈУ ЖРТВУ...

ГРРР!

РАЗЈАРЕНА
ЖИВОТИЊА
БЕСНО ЈЕ
НАСРНУЛА...

АЛИ СВАКИ ЈЕДЕН
НАПАД, ТАД ЈЕ
ВЕШТО
ИЗБЕ-
ГАО...

ТАД ЈЕ ТРАЖИО
НАЧИН ДА
ОБОРИ СВОГ
МОГНОГ ПРО-
ТИВНИКА...

УМОРИ-
ГЕШ СЕ, ТА-
РЕ... А ОНДА
СЕ ЧУВАЈ!

12

У
ЈЕД-
НОМ
ТРЕ-
НУТКУ
ТАД
ПРЕДУ-
ЗИМА
СЛЕДЕ-
ЋИ
КО-
РАК...

ДАЈ МИ
ТО! МЕНИ
БЕ БО-
ЉЕ ПО-
СЛУЖИТИ!

СМРТНО РАЊЕНА, ЖИ-
ВОТИЊА СЕ БЕЗ ГЛА-
СА СКЛУПЧАЛА НА ПОД...

ПА
ТО ЈЕ
НЕ-
МОГУ-
БЕ!
ШЧЕПАЈ-
ТЕ
ПА!

ТРАААС!

ОТКУД
ТИЗ!

ЗБОГОМ,
ДИЈАВОЛ-
РЕ!

ТАРЕ,
СПАСИ МЕ...

ДИЈАФАР ЈЕ ТИ-
РАНИН! ОН ЈЕ МОЈ
НАРОД ПРЕТВОРИО
У РОБОВЕ!

ЗНАШ ЛИ КАКО
ДА ИЗАЂЕМО ИЗ
ОВЕ ПАЦОВСКЕ
РУПЕ?

МОЖДА
ПОМОГУ
РОНИЛАЧ-
КИХ ЗВО-
НА КОЈЕ
НОСЕ
РОБОВИ!

РОНИ-
ЛАЧКА
ЗВОНА
КОЈА
НОСЕ
РОБОВИ?!
ОБЈАС-
НИ
МИ...

ПОМОГУ НЕКЕ НЕПО-
ЗНАТЕ МАГНЕТНЕ СИЛЕ,
ДИЈАФАР ЈЕ ИЗАЗВАО
НАГЛУ И ВЕЛИКУ ГИМУ,
ТАКО ДА ЈЕ ЈЕЗЕРО ПРО-
ГУТАЛО НАШ ГРАД! ПРЕ-
ЖИВЕЛЕ ДРЖИ КАО
РОБОВЕ И СВАКИ ДАН
ИХ ШАЂЕ ДА СКИДАЈУ
ЗЛАТНЕ ЦРЕПОВЕ СА
ПОТОПЉЕНИХ ЗГРАДА!
ГЛЕДАЈ И СХВАТИЋЕШ...

ГЛЕДАЈ! ЉУДИ
ПЛИВАЈУ И
СКИДАЈУ ЗЛАТ-
НЕ ЦРЕПОВЕ,
АМИ НЕ ИЗДРЖЕ
ДУГО! УМИРУ
ЈЕДАН ЗА
ДРУГИМ!!!
ШТА БЕМО,
ТАРЕ?

ОТИДИ
БЕМО ОДАВ-
ДЕ ЗАХВАЉУЈУ-
БИ ТИМ ЗВОНИМА
И ПРИДРУЖИБЕМО
СЕ ТВОЈИМ ПРЕЖИ-
ВЕЛИМ САПЛЕМЕ-
НИЦИМ! ОНДА БЕМО
ОРГАНИЗОВАТИ НА-
ПАД И ЗАРОБИТИ ДИ-
ЈАФАР! ХАЈДЕ, ПО-
ЖУРИ!

ЈОШ
МАЛО
ПА СМО
НА ПОВР-
ШИНИ...

НЕ ГУБИМО
ВРЕМЕ! МО-
РАМО НА-
ПАСТИ ДИ-
ЈАФАРА И
ЊЕГОВЕ ЈУ-
ДЕ! НЕМА ИХ
ТАКО МНОГО!
ЗА МНОМ!

ТАР!
ВРАТИО СЕ!

ПРИЧАЈ, ТАРЕ,
СЛУШАМО ТЕ!
ЗАНА! ЖИВА
СИ!

КАЛАРЕ...

КАКО РЕ-
МО ПОД ВОДУ?
ТАРЕ, ТИ ЗНАШ
ДА ЈЕ ТО
НЕМОГУЋЕ!

ОВУДА,
КАЛАРЕ,
КРОЗ
БУНАР
ИСТИ-
НЕ...
ИЗНЕ-
НАДИ-
БЕ-
МО
ДИЈА-
ФА-
РА!

БРЗ И
ИЗНЕНАДАН
НАПАД... ТО
ЈЕ ОНО ШТО
ЋЕ НАМ ДО-
НЕТИ ПО-
БЕДУ!

НА-
ПРЕД!

УХВАТИ-
ТЕ ТАРА!

САД
СТЕ
СЛОБОД-
НИ!
ЗА
МНОМ!

ИДЕМ ДА ОСЛО-
БОДИМ ТВОЈУ
САБРАГУ КАЛА-
РЕ... ВРАЋАМ СЕ
С ПОЈАЧАЊЕМ!

УРА!
СПАСЕНИ
СМО!

АЛИ...
КО
СИ
ТИ?

ЉУДИ ИЗ
ДОМБАЛАРЕ, ЈА
САМ КАЛАР... ЗНАМ,
НЕ МОЖЕТЕ ДА
МЕ ПРЕПОЗНАТЕ, АЛИ
ЈА ВАС МОГУ... ТИ
СИ ТАБАР... ТИ ЕСКОР...
ТИ АДРИК... НЕ СМЕ-
ТЕ БИТИ КУКАВИЦЕ!
ОВДЕ СТЕ БИЛИ ПРЕ-
ЗРЕНИЈИ ОД БИЛО
КОЈЕ ЖИВОТИЊЕ... ЈЕ-
ДАН ЧОВЕК СЕ ЖРТВО-
ВАО ЗА ВАС-ТО ЈЕ
ТАР ИЗ ОФИРИЈЕ!
ЗАТО, ВЕРУЈТЕ
МУ!

ЗНАЧИ,
СЛО-
БОДНИ
СМО!
СЛЕДИ-
БЕМО
ТЕ,
ТАРЕ!

ЉУДИ
ИЗ ДОМ-
БАЛАРЕ,
ПО-
БЕДА
ЈЕ
НАША!

ДИЈА-
ФАРЕ!
НЕГЕШ
ТЕК
ТАКО
УМАГИ!

ДИЈАФАРЕ!

НЕКА СИ
ПРОКЛЕТ,
ТАРЕ!

КУАНГ!

ХА! ХА!
ДИЖАФАР
ЈЕ
НЕПОБЕ-
ДИВ!

АХАААХ!

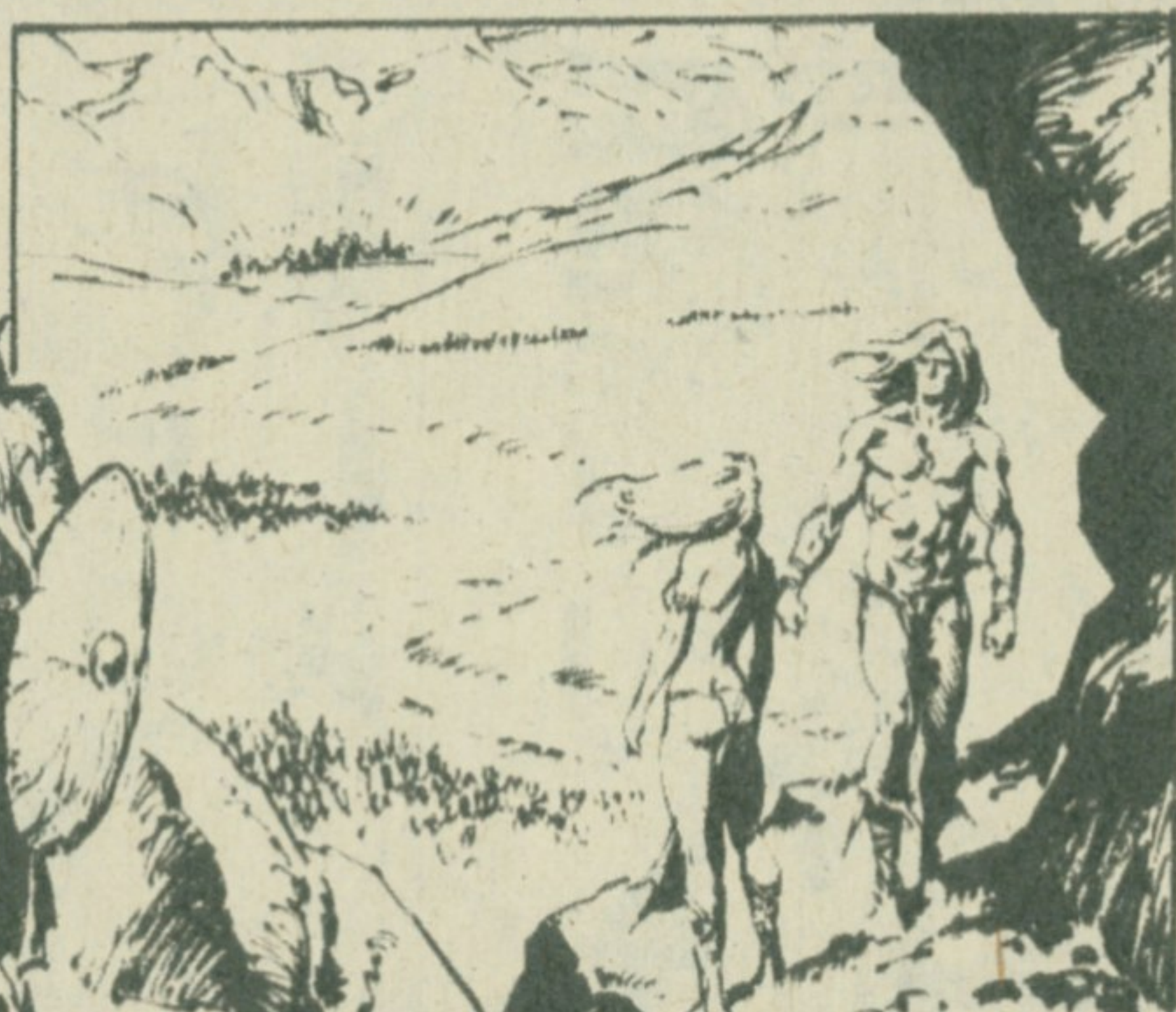
УМРИ!

КАД СЕ ТАР ВРАТИО
НА ПОПРИШТЕ БОРБЕ...

ДИЈАФАР
ЈЕ МРТАВ!
ЉУДИ КОЈИ-
МА ЈЕ УПРАВ-
ЉАЛА ЊЕГО-
ВА ВОЈА.
САД СУ СЛО-
БОДНИ И НИ-
ШТА ИМ НЕ
МОЖЕ НАШКОДИ-
ТИ! КАЛАРЕ,
ХАЈДЕМО!

УЗМИ ОВАЈ
ЗЛАТНИ ЦРЕП,
ТАРЕ, У ЗНАК
СЕГАЋА НА
ДОМБАЛАРУ...
МИ ТЕ НИ-
КАДА НЕЋЕ-
МО ЗАБОРА-
ВИТИ!

ЗБОГОМ,
ПРИЈАТЕЉИ!

ЗБОГОМ,
ДОМБАЛАРА!

ХАЈДЕМО,
КАНАЛА!
ТРЕБА ДА
НАЂЕМО
ОНУ РЕКУ
И ОНАЈ
КЛАНАЦ, И
ДА СЕ ВРА-
ТИМО КУ-
БИ, У ОФИ-
ЦИЈУ!

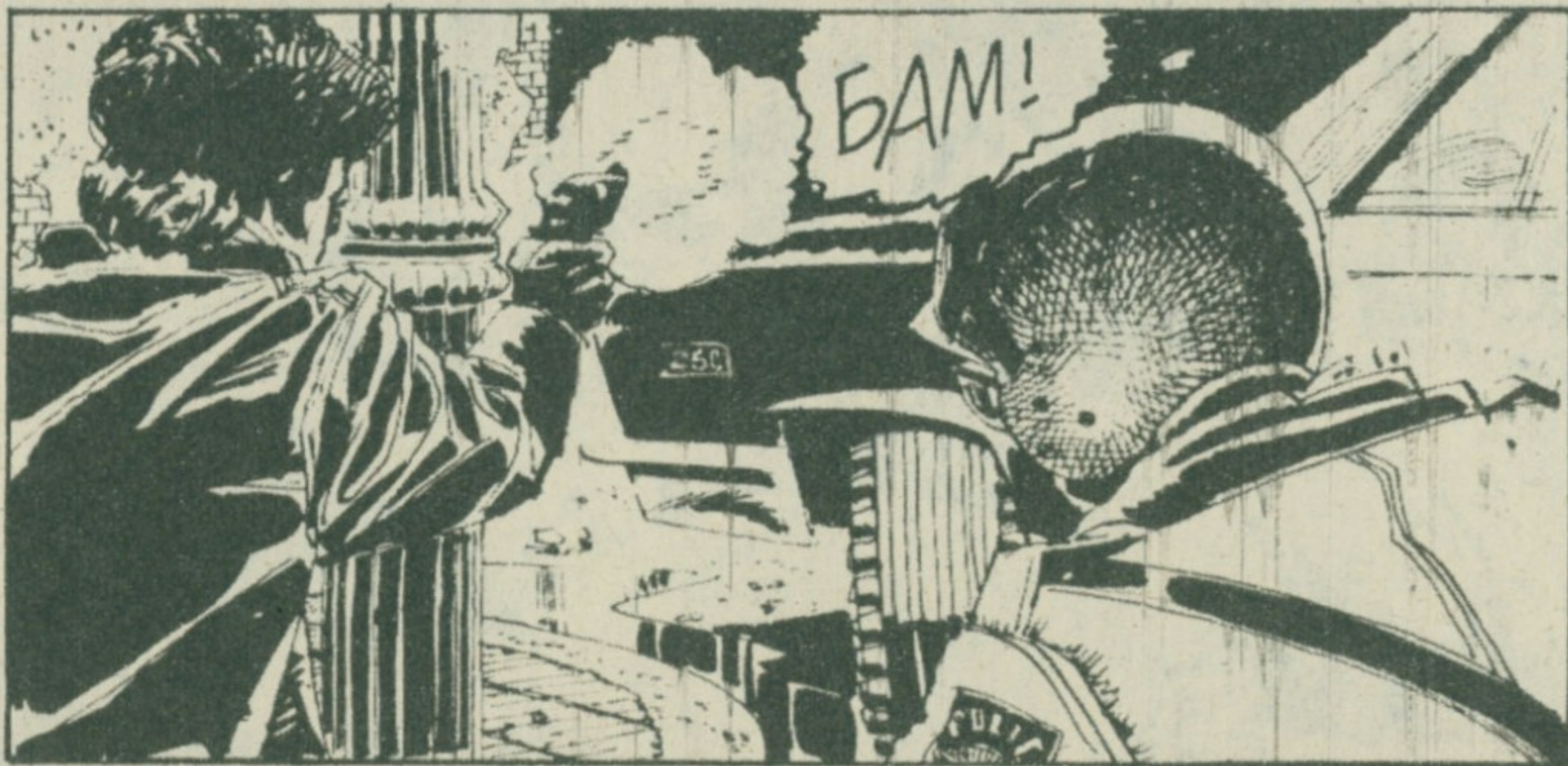
КРАЈ

56 ПОЛИЦИЈСКА СТАНИЦА ТАЛАШ

ПИШЕ: РЕЈ КОЛИНС

ЦРТА: АНГЕЛ А. ФЕРНАНДЕЗ

РОДИТЕЉИ ДА
КУКА ПОЛАГАЛИ
СУ ВЕЛИКЕ НАДЕ
У СИНА. ЈЕДНОГА
ДАНА АЛ СЕ ПО-
СВАЂАО И ПОТУ-
КАО СА СИНОМ
НЕКОГ БЕЛЕЖНИ-
КА... НАНЕО МУ
ЈЕ ТЕШКЕ ПО-
ВРЕДЕ... ТАКО
ЈЕ ЗАРАДИО
ТРИ ГОДИНЕ
ЗАТВОРА... КАД ЈЕ
ИЗАШАО, НАУЧИО
ЈЕ МНОГЕ СТВА-
РИ. ПРЕ СВЕГА,
КАКО СЕ РУКУЈЕ
ОРУЖЈЕМ...

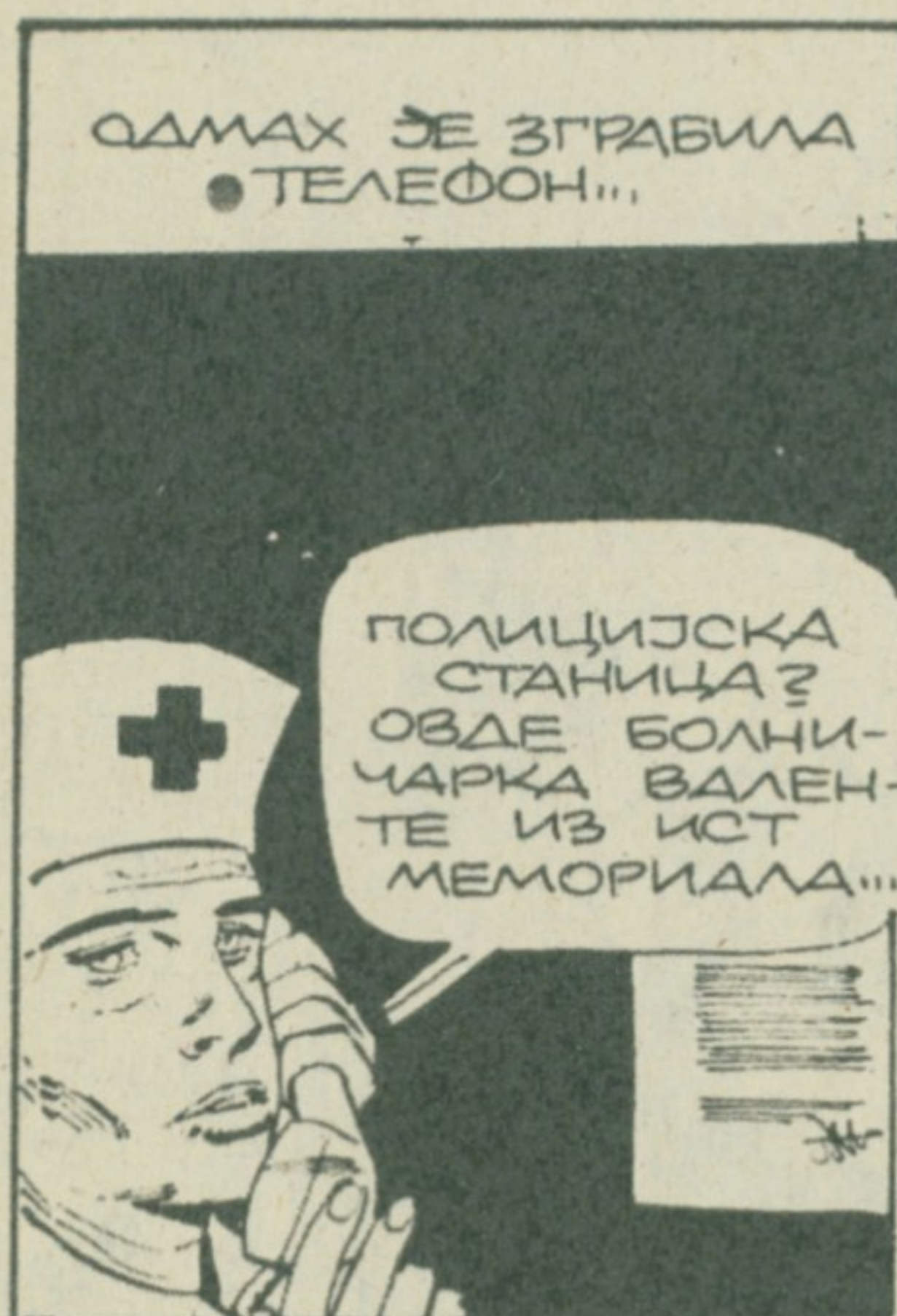

У
ЈЕДНОМ
ХОТЕЛУ
ДОКТОР
ЏЕРЕМИ
ВЕЈН,
ДИРЕКТОР
БОЛНИЦЕ
"ИСТОРАЈД
МЕМОРИЈАЛ",
ИСПИ-
ЈАО
ЈЕ
ЗДРАВИ-
ЉУ
НА
ДОБРО-
ТВОРНОЈ
ЗАБАВИ...

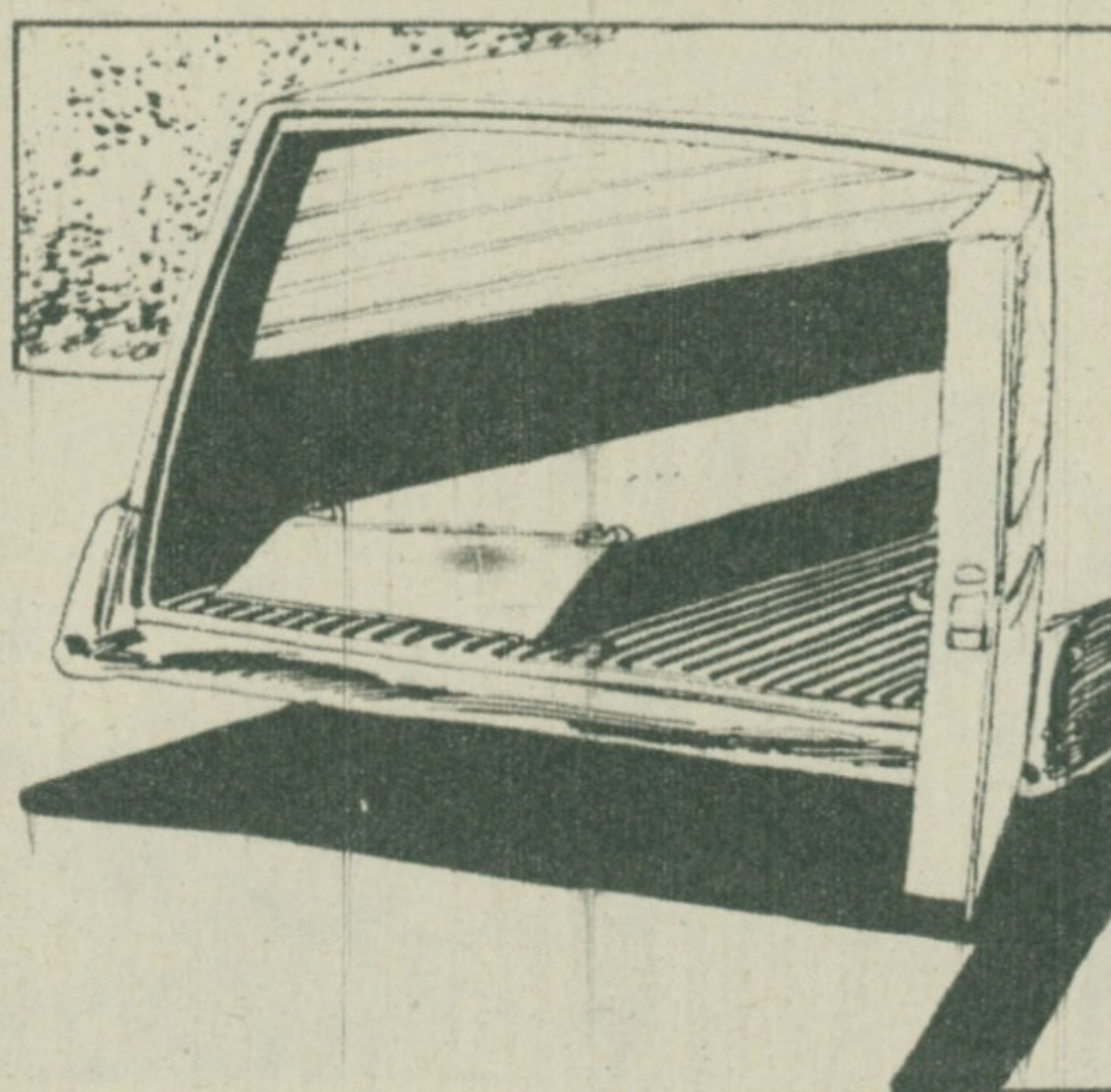

БОЛНИЧАРКА . Е БИ-ЛА ГОТОВО ПИЈАНА... МОРАЛА ЈЕ ДА СЕ ВРАТИ У ОПЕРАЦИО-НУ САЛУ... НЕИ ДДО ЈЕ ПОШЛА... ЗНАЛА ЈЕ ДА СЕ НЕШТО ДО-ГАЂА ИЗМЕЂУ ДОК-ТОРА БЕНСОНА И ЊЕГОВЕ КОЛЕГИНИ-ЦЕ БЕС...

МРДНИ,
САМО
МРДНИ,
ПА БУ
ДРУШТВУ
УШТЕ-
ДЕТИ
ТРОШКО-
ВЕ ТВОГ
БОРАВКА
У ЗАТВОРУ!

ПОЗОВИ
СТРАЖА-
РЕ!

РАД У
ОПЕРАЦИО-
НОЈ САЛИ
ЈЕ НАСТАВ-
ЉЕН... ДОК-
ТОР БЕНСОН
НИЈЕ МОГАО
ДА СЕ ПРИ-
БЕРЕ И ПРО-
ДУЖИ ОПЕ-
РАЦИЈУ...
ЗАМЕНИО
ГА ЈЕ КОЛЕ-
ГА... ЊЕГОВА
СУПРУГА
МОД ЈЕ ПРЕ-
ЖИВЕЛА...
БЕС ТОРН
ЈЕ ПЛАКА-
ЛА У СВО-
ЈОЈ
КАНЦЕЛА-
РИЈИ, А
ЛАРИ МАНИ-
НО ЈЕ ОСЕ-
ЉАО ПОТРЕ-
БУ ЗА ЈАКОМ
КАДОМ...

УБИЛИ СТЕ ДВО-
ЈИЦУ, А ПОНАШАТЕ
СЕ КАО ДА СЕ
НИШТА НИЈЕ
ДОГОДИЛО!

ТИ НИТКОВИ
СУ УБИЛИ
БОЛНИЧАРКУ!
ЗАМАЛО ДА
НА ОНАЈ СВЕТ
ПОШАЉУ И ГОС-
ПОЂУ БЕН-
СОН!

МОД
БЕНСОН ЋЕ
ОСТАТИ
ИНВАЛИД
ДО КРАЈА
ЖИВОТА...

ВИ
ДОКТОРИ
НИЈЕ
СВЕМОГУ-
ЋИ, НА ЖА-
ЛОСТ...

АЛИ НИЈЕТЕ НИ
ВИ, КОЈИ ПО-
ТЕЖЕТЕ ПИШ-
ТОЛО БЕЗ ОКЛЕ-
ВАЊА...

ИПАК САМ
ПОШТЕНИЈИ
ОД ВАС... ПРИ-
ЖЕЉКИВАЛИ СТЕ
СМРТ ОСОБЕ КО-
ЈУ ЈЕ ТРЕБАЛО
ДА СПАСЕТЕ!

ДОВИДЕТЕ
ЗАХВАЛНИЦУ
ОД НАШЕ
БОЛНИЦЕ,
ПОРУЧИ-
ЦЕ МАНИНО!

УПО-
ТРЕБИТЕ
ЈЕ ДА
ИЗБРИ-
ШЕТЕ
МРЉУ
СА СВО-
ЈЕ
САВЕСТИ...

ЛАРИ МАНИНО ЈЕ
ИЗАШАО ИЗ БОЛ-
НИЦЕ... ВЕГ ЈЕ
СВИТАЛО... НА УЛИ-
ЦАМА ЈЕ ЈОШ
БИЛО ПРОЛАЗНИ-
КА... ХОДАО ЈЕ
ПОЛАКО... РАЗ-
МИШЉАО ЈЕ О
ТОМЕ КАКО СЕ У
СВАКОМ ТРЕНУТ-
КУ, ИЗА СВАКОГ
УГЛА МОЖЕ ДА
СЕ ПОЈАВИ НЕКИ
АЛ КУК...

РАСПОРЕД ЧАСОВА

Забавников распоред у ствари је позорница на којој се одвија права љубавна драма. Несрећног витеза сваког дана нешто спречава да дође до во-

љене принцезе. У понедељак је то куче, у уторак заводљива сирена, у среду баба-вештица, четвртак – џангризави краљ отац, у петак олуја. Позорницу и распоред налепите на картон, исеците, просеците по цртицама на позорници, испишите часове и провуците распоред кроз позорницу. Померајте распоред тако да се види одређени дан.

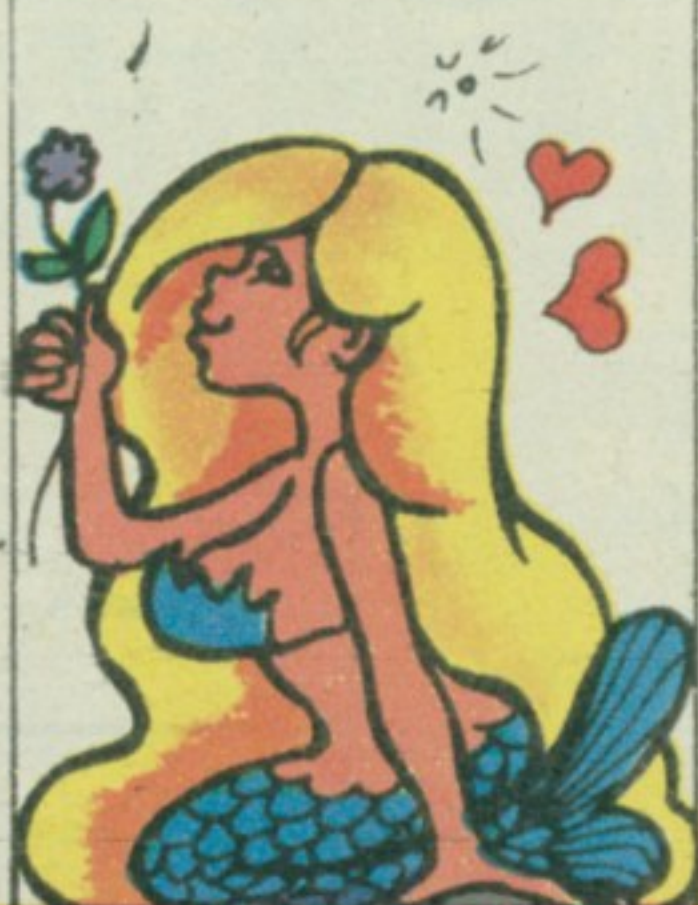
ПОНЕДЕЉАК

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.

УТОРАК

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.

СРЕДА

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.

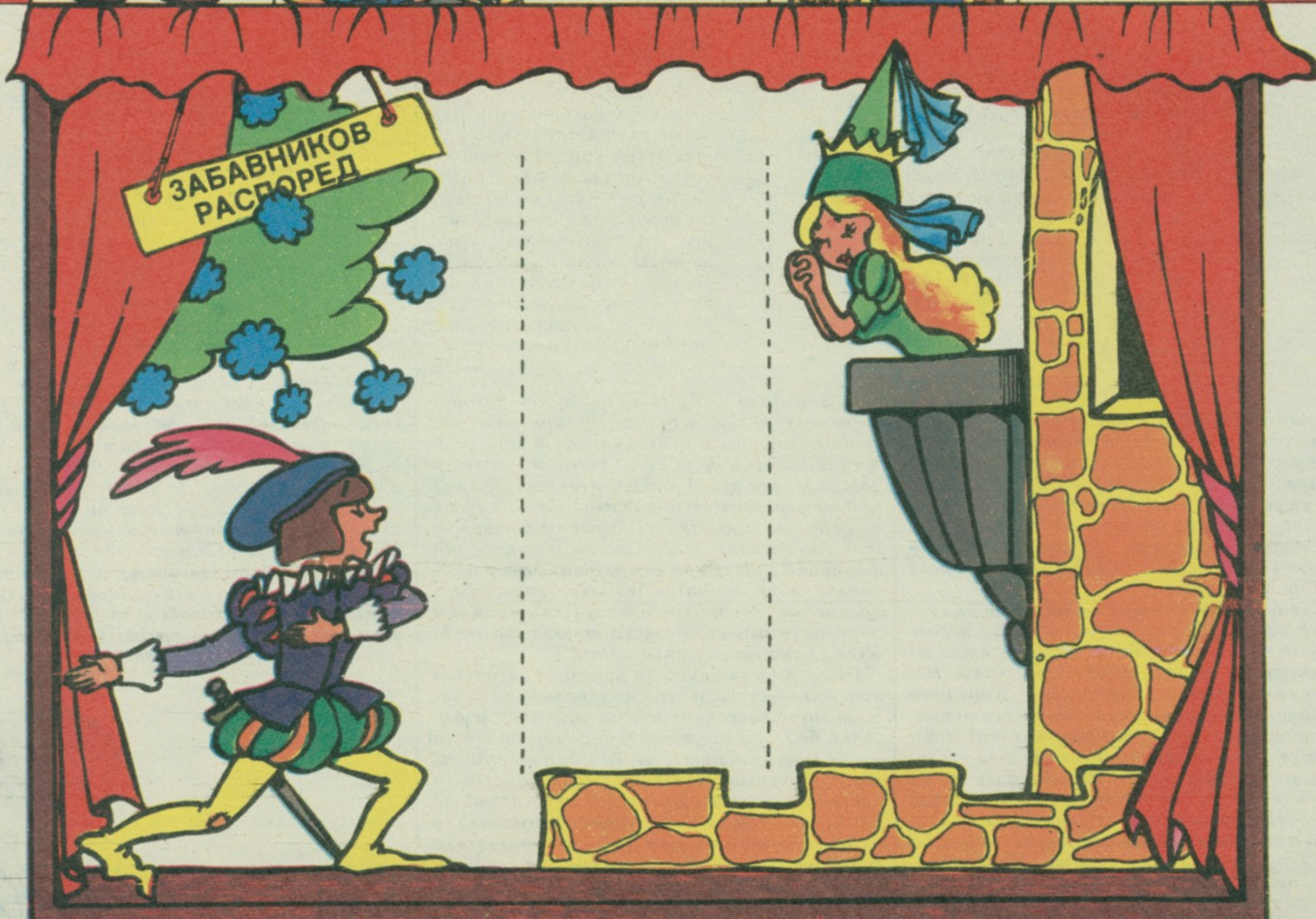
ЧЕТВРТАК

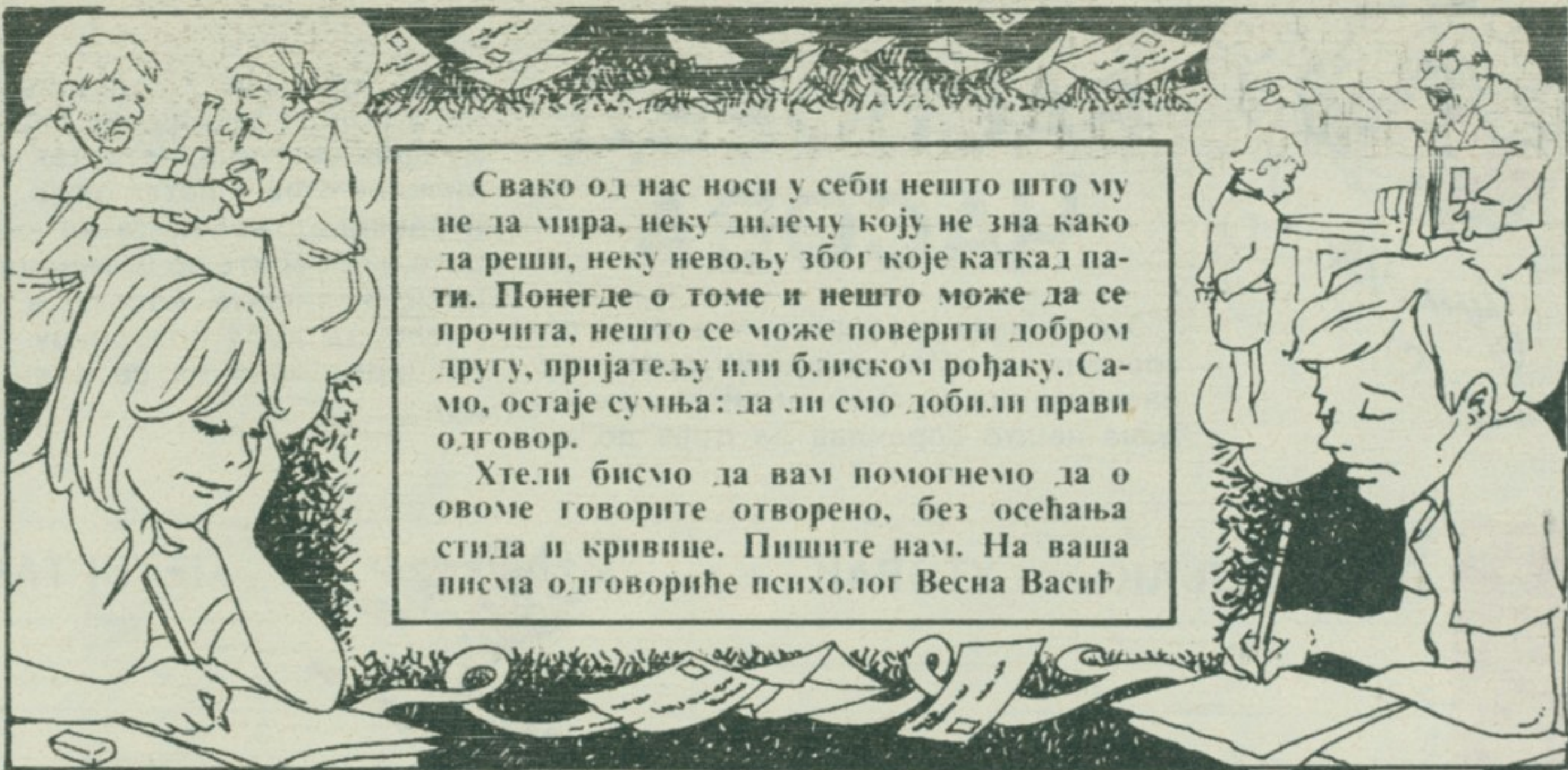
- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.

ПЕТАК

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.

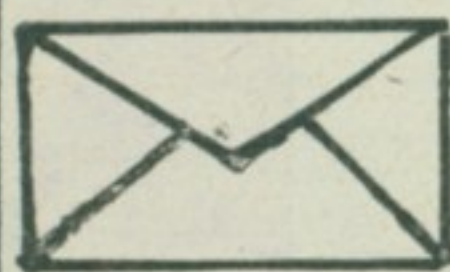

Свако од нас носи у себи нешто што му не да мира, неку дилему коју не зна како да реши, неку невољу због које каткад па-ти. Понегде о томе и нешто може да се прочита, нешто се може поверити добром другу, пријатељу или блиском рођаку. Са-мо, остаје сумња: да ли смо добили прави одговор.

Хтели бисмо да вам помогнемо да о овоме говорите отворено, без осећања стида и кривице. Пишите нам. На ваша писма одговориће психолог Весна Васић

СВЕ ШТО БИСТЕ ХТЕЛИ ДА ЗНАТЕ О СЕБИ А НИСТЕ СЕ УСУДИЛИ ДА ПИТАТЕ

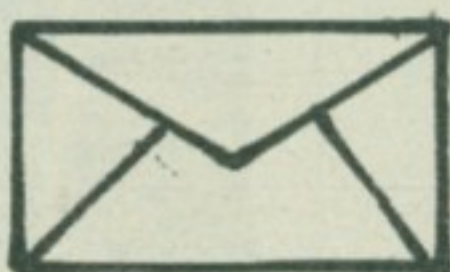
ПОСТОЈИ ЛИ БЛИСКА ВЕЗА

Нисам сигурна да више можеш да ми помогнеш, али желим да ти се бар изјадам. Можда ћеш ме разумети. Као и ти, и ја сам желела да упишем психологију, јер ме веома занима психа човека. Нисам успела, па сам уписа-ла књижевност. Наиме, више пута сам од тате, који је но-винар, чула да између ове две научне дисциплине по-стоји блиска веза, па прет-постављам да је то битно утицало на мој каснији „из-бор“. Да ли је моје мирење у реду и да ли је могућа греш-ка исправљива?

Тања

Драга Тања, из твог писма видим да имаш дара за самопосматрање и анализу својих хте-ња и њихових резултата... Могуће је да је твоје мирење и извесно заваривање. Могуће је и да ћеш се покајати, а нећеш моћи – с обзиром на ситуацију у вези са уписом – своју грешку и да исправиш. Једно је, ипак, сигурно: између пси-хологије и књижевности (не само ње) заиста постоји блиска веза.

Има и таквих психолога који тврде да су о психи човека (ако се не узме у обзир њихов практични рад са људима) научили више из књижевних дела, него из научних студија. Не-ки су се определили да се, за своју душу, баве психологијом стваралаштва: пишу психолош-ке анализе личности уметника, њихових дела, процеса стварања. Према томе, ма шта студи-рала, јасно је да и ти можеш објединити знања из обе области... Ја те заиста разумем: мада сам у своје време могла да бирам шта ћу упи-сати, одлучила сам се за психологију читајући књижевна дела; а сад, кад се њом бавим, прав-им својеврсне излете у књижевност, или чи-ним оно што сам и теби препоручила – поку-шавам да објединим те области.

ХОЋУ ДА ВЛАДАМ СОБОМ

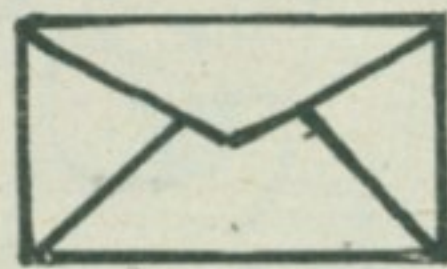
Драга Весна,

Ја бих хтео да те питам да ли знаш може ли се постићи апсолутна контрола над со-бом и које књиге у вези с тим да читам? Чуо сам да неки људи могу да управљају сво-јим унутрашњим органима, да постигну да их ништа не боли, да су потпуно изолова-ни у односу на остали свет. Хтео бих да постанем тако моћан, ако може апсолутно!

Бојан

Бојане, било је и има људи који су могли и који могу да постигну извесну контролу над својим телесним и психичким функцијама. У древна времена били су то шамани, затим су дошли јогини итд. У оквиру психологије тиме се баве парапсихолози и психолози који пишу о својим искуствима с такозваним биофидбе-ком (скраћеница за биолошку повратну ин-формацију која се при том добија). Има и поје-динаца који се, мимо званичне науке, баве предметом твог интересовања. Примићла сам да се често задржавају код популарне књиге Е. Куеа „Како господарити собом“.

Само, желела бих да ти кажем да апсолутна контрола – у смислу максималне концентраци-је, потпуне неосетљивости на психички и фи-зички бол, или савршене самосугестибилности – није могућа, као што ни бол, сам по себи, не спада у потпуно негативну категорију. Он то постаје оног трену кад се осетимо беспомоћни, без могућности да му се супротставимо, кад се на нас обруши као нека до тада непозната, а сад кобна и претећа, несрећа. Али, није ни срамтора ни пораз да се тада подсетимо да увек може да се нађе ко ће желети и моћи да нам помогне...

ДОСАДИЛО МИ ДА СЕ ПРАВДАМ

Мој проблем је грајње не-обичан. Одличам сам јак и због тога свима морам да се правдам. Једноставно ме све интересује. Понекад желим да се удубим само у неке предмете, али моја радозна-ност је незајажљива. Поред тога, радије бих читала неки добар роман него седела у задимљеној просторији на неком рођендану. Не осећам се усамљеном. Деси се да помислим да је, у ствари, про-блем у другима?

Марија

Мислим да твој прави проблем лежи у још увек непревазиђеној несигурности: да ли је за-иста у реду толико волети књигу, имати толи-ко разноврсних интересовања, бити у тој мери довољна сама себи? Да није те несигурности, не би била у ситуацији да се било ком прав-даш, ма колико им изгледала необична. Јед-ног дана можда ћеш и пронаћи онај магични предмет својих интересовања, али ја се надам да ће и тада остати доста од твоје „незајажљи-ве радозналости“. Такође је потребно разлико-вати самоћу (која ти прија) од усамљености (која боли и коју ти не осећаш).

Весна Васић

ИЛИ
10x10 ПРОНАЋИТЕ
ГРЕШКУ

ЛЕПША СИ ОД РУЖНЕ

По једно сувишно или изостављено слово изменило је смисао сваке од ових реченица.

1. Откако је спроведена реформа образовања, деца боље уче и више пате.

☐

2. У мом крају су Срби и Румуни били повезани брковима и рођачким везама.

☐

3. Вас сваки новинар радо интервјуише, јер увек опширно оговарате.

☐

4. Осталим радним колективима поручујемо: крадите као ми, па ћете и ви имати високе приходе.

☐

5. Прихватила је брачну понуду тек после дужег ударања.

6. Захваљујући руском језику мравојед проналази своје жртве и у тесним ходницима мравињака.

☐

7. На ове неправилности пожалио сам се пијаном инспектору општине Нови град.

☐

8. У млађу сестру се заљубио песник М. Ј. који јој је певао: „Лепша си од ружне.“

☐

9. Чујемо да сте већ имали изложбу у Паризу и да су вас тамошњи критичари смлавили као ретко кога.

☐

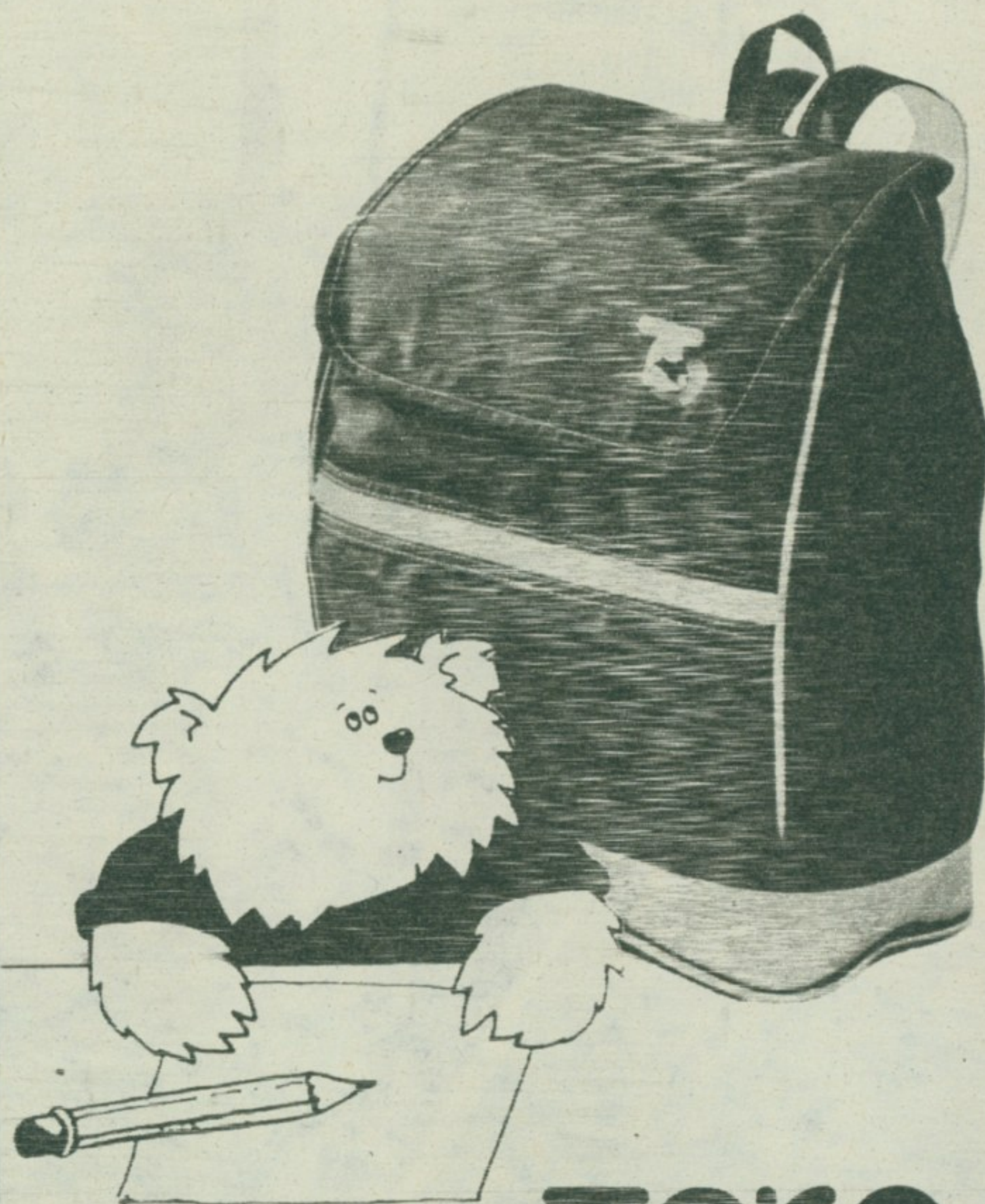
10. По броју великих гадова не заостајемо за другим европским земљама.

☐

РЕШЕЊА:
1. пате, 2. браковима, 3. одговарате, 4. радите, 5. ударања, 6. јуском, 7. пијаном, 8. руже, 9. слави, 10. гадова.

Илустровао: Зоран Петковић-Петко

Школске торбе обликујемо у сарадњи са ђацима

ТАКО

НЕ ЗАБОРАВИ

НАЈЛЕПШЕ
ЛЕГЕНДЕ

– НАЈДРАЖА МОЈА, НЕКА СУ МИ БОГОВИ
СВЕДОЦИ ДА ЋУ ТЕ ВЕЧНО ВОЛЕТИ – КЛЕО СЕ
ЗАЉУБЉЕНИ ГРЧКИ ЈУНАК ЈАСОН ЗАНОСНОЈ
ЧАРОБНИЦИ

МЕДЕЈУ!

У Тесалији, на северу
данашње Грчке, краљ
Јолка Есон добио је сина
Јасона у време када му је
млађи брат Пелија прео-
тео престо. У страху да не
изгуби и дете Есон је тек
рођеног малишана кри-

шом одвео на Пелион, по-
верио га мудрому кентауру
Хирону и разгласио да је
Јасон умро.

Када је Јасон навршио
двадесет година, пошао је
у Јолк да од стрица Пелије
извојује право на престо.
Уз пут је наишао на набуја-
лу реку и крај ње богињу
Херу, у облику старице.

Она га је замолила да је
пренесе на другу обалу.

Јунак се сажалио, узео
је у наручје и прегazio ре-
ку али му је у води спала
једна сандала. Хера је
отад стално бдела над Ја-
соном.

На градском тргу у Јол-
ку појавио се Јасон леп
као бог, огрнут крзном
пантера, с два копља у ру-
ци, али без леве сандале.
Сви су га задивљено гле-
дали питајући се ко је тај
странац. Када је краљ Пе-
лија угледао дошљака, се-
тио се старог пророчан-

Илустровала Босиљка Кићевац

ства које га је упозорило да се чува човека с једном сандалом.

На Пелијино питање ко је и одакле долази Јасон је храбро одговорио:

— Ја сам син Есона, јединог и законитог владара Јолка, и све је ово моје. Ипак ти остављам поља и стада и тражим само очев престо и скиптар!

Пелија му је не трепнувши одговорио:

— Жеља ће ти бити испуњена, али пре тога мораш, уместо мене старог и немоћног, да извршиш један задатак. У сну ми се јавља Фрикова сен и тражи да идем у Колхиду и оданде донесем руно златнога овна. То јуначко и славно дело наменио сам теби. Чим се с пленом вратиш, предаћу ти очево краљевство!

У целом свету то руно сматрало се најдрагоцени-

јим благом и многи јунаци зажелели су да га добију. Пелија се није преварио рачунајући да ће Јасон радо пристати да пође на тако сјајан плен.

Најбољи јунаци из целе Грчке понудили су се Јасону да с њим пођу у Колхиду. Највештији градитељ бродова Аргос направио је дивну лаку лађу с педесет весала. Лађа је названа „Арго“ или по њему или по својој изузетној брзини (аргос=брз). Сви јунаци који су пошли с Јасоном названи су Аргонаутима.

Златно руно – на превару

Данима и данима пловили су Аргонаути и, под окриљем богиња Хере и Атене, срећно прошли кроз све замке и страхоте. Најзад су стигли у далеку Колхиду на источним обалама Црног мора у близини Кавказа. Лађу су усидрили подалеко и упутили се дивној палати у којој су живели краљ Ејет са женом Идијом, сином Апсиртом и ћеркама Халкиопом и Медејом.

Лепотица Медеја била је чувена чаробница и најчешће је боравила у светишту богиње Хекате. Богиње Хера и Атена хтеле су да по сваку цену помогну Јасону па су удеси-

ле да тог дана Медеја буде код куће а позвале су и богињу Афродиту да у девојчином срцу распламса љубав према лепом дошљаку знајући да само она може да га заштити.

— Ако си јунак за каквог се издајеш – рекао је Ејет Јасону када га је саслушао – учинићеш један посао који ја свакога дана обављам. На мојој ливади пасу два Хефестова бика гвоздених ногу и пламеног даха. С њима ја своје њиве орем, у бразде сејем змајевске зубе из којих ничу људи које тада копљем убијам. Чим завршиш тај посао, носи златно руно краљу Пелији!

Јасон је сијао од лепоте, Медеја га је гледала и није од њега могла очи да одвоји. Када је чула шта њен отац тражи од дошљака, повукла се у своје одаје и горко заплакала. Целе ноћи борила се сама са собом не знајући да јој је Ерос, бог љубави, на Афродитин миг, одапео стрелу у груди и да ће за Јасона све учинити.

У зору се Медеја обукла у празничну хаљину и пошла у Хекатин храм на састанак с Јасоном који је, преко својих синова, уговорила њена сестра Халкиопа. У ковчежић је ставила маст звану Прометејев мелем справљену од шафрана никлог из крви која је из Прометејеве цигерице капала на кавкаске падине. Ко би се боговима помолио па том машћу намазао, био је тог дана нерањив.

Медејини образи планули су као булке када је угледала Јасона. Дуго су стајали ћутећи као опчињени. Девојка је проговорила прва:

— Када ти мој отац да аждајске зубе да их посејеш, ти се прво окупај у реци, обуци се у црно, закољи и спали једно јагње и наспи из овог чанка Хекатин жртвени напиток од меда. Онда се што брже можеш удаљи од ватре. Не осврћи се ни за живу главу јер ће ти жртва бити залудна. А сутрадан рано натрљај се Прометејевим мелемом.

Онда му пружи ковчежић.

— У мелему је неизмерна сила, помоћу њега можеш и боговима на мегдан да изађеш. И оружје и опрему њиме истрљај. Али, такав ћеш остати само један дан. Када ухватиш бикове у јарам и из земље почну да ничу људи, ти међу њих баци велику каменицу. Они ће се око ње отимати и тако ћеш их лакше побити. После тога узми златно руно и носи га где ти је драго.

Из Медејиних очију текле су невидљиве сузе.

— А када своје дому стигнеш, ти не заборави Медеју. И ја ћу се тебе вечно сећати – додала је шапатом.

На ове речи Јасоново срце плану од радости:

— Дивна Медејо, ако сада избегнем смрт, и дању и ноћу мислићу на тебе. Када би ти са мном у моју земљу пошла, мене и тебе ништа осим смрти не би могло да растави!

Десет година љубави

Јасон је учинио све како му је Медеја рекла и Колхиђани су, заједно са својим краљем, пренеражено гледали шта грчки јунак чини с биковима и како тамани људе што из земље ничу. Али, краљ Ејет је наслућивао да Јасон то није могао да изведе без Медејине помоћи.

Богиња Хера осетила је опасност и Медејино срце испунила зебњом. Девојка је усред ноћи скочила и побегла са очевог двора право на „Арго“ где се славила велика победа.

— Спасавajte ме! – викнула је са обале. — Бежимо пре него што се мој отац љуто освети. Ја ћу змаја који чува златно руно успавати, а ти, Јасоне, ћеш га узети ако ми се закунеш Зевсом да ме у туђини нећеш презрети и одбацити!

— Најдража моја, нека су ми Зевс и Хера сведоци да ћу те у Грчкој као венчану жену у своју кућу увести и да ћу те вечно волети!

Тако су се Аргонаути дочекали златног руна и похитали у завичај. Краљ Ејет одмах је за њима послао потеру. Да би зауставила гониоце, Медеја је на превару намамила и с Јасоном убила свога брата Апсирта, па је део по део његовог тела бацала у море. Док су Колхиђани скупљали раскомадано тело, Аргонаути су им далеко одмакли.

Када су стигли у Јолк, Медеја је чаролијама усмртила краља Пелију који је, у међувремену, поубијао целу Јасонову породицу. Тада је Пелијин син Акаст Медеју и Јасона протерао из Јолка.

Изгнаници су нашли уточиште у Коринту где су у великој љубави живели десет година и добили три сина.

Љубомора сеје смрт

А онда је Јасону занела памет лепа Глаука, ћерка коринтског краља Креонта. Он је неискрено уверавао очајну, до лудила љубоморну Медеју да само ради среће њихове деце

хоће да се ожени краљевом кћери и учврсти свој положај у Коринту. Узалуд га је Медеја подсећала на некадашње заклетве.

— О, оче, кога сам изневерила и брата кога сам за љубав овог неверника убила – кукала је она. — Освета богова ме је стигла, али ће и Јасон скупо платити издају!

Док је тако јадиковала, наишао је краљ Креонт.

— Ти, зла чаробнице! – викнуо јој је. — Купи своју децу и напоље из моје земље!

— Дај ми само један дан, Креонте, да кућу у ред доведем и децу збринем – замолила је и Креонт је пристао.

Тада је позвала Јасона на састанак и, претварајући се да му жели срећу, замолила га да децу задржи код себе, а њу пусти да иде сама. А да би Глаука, Јасонова нова жена, лепо њене синове прихватила, Медеја јој је послала дивне хаљине и венац за свадбени дар. Све те хаљине биле су попрскане чаробним отровом.

Медеја се притворно опростила од Јасона и склонила у једну одају да сачека вести с двора. Ускоро се појавио њен поверљиви слуга:

— Бежи што брже, Медејо! И твоја супарница и њен отац су мртви. Глаука је одмах обукла најлепшу хаљину и ставила златан венац. Убрзо су јој заклецала колена, очи се разрогачиле и пена ударила на уста. Пре него што је стигао Креонт, Глаука је издахнула. Он се бацио на њено тело па је и њега савладао отров. О Јасону не знам ништа!

На тај глас Медеја је као луда полетела у собу где су јој спавали синови. „Проклети Јасон мора да остане без потомства!“ говорила је избезумљено.

Када је Јасон дојурио кући да казни убицу своје младе жене, затекао је синчиће заклане као што се стока коље боговима на жртву. У облацима је чуо неки шум. Погледао је горе и видео Медеју у колима са змајевима које јој је послао њен деда Хелије, бог Сунца. Очајан Јасон јурнуо је на оштрицу мача и издахнуо.

Медеја се вратила у Колхиду где је убила свога стрица Перса који је преотео престо њеном оцу Ејету. Тако је искупила грех почињен према родитељима.

После смрти Медеја је, кажу, отишла на Острво блажених где је постала супруга славног грчког јунака Ахила.

Б. Дожић

КЊИГЕ ЗА ВАШ УСПЕХ У ЖИВОТУ

1. A. M. Semorie: „И ВИ МОЖЕТЕ ИМАТИ СУПЕРПАМЋЕЊЕ“

– VI изд. Програмирани приручник технике памћења и учења, којим можете вишеструко повећати своје памћење и способност учења.

I књига „МЕТОДЕ И ТЕХНИКА ПАМЋЕЊА“ (202 стране) дин. 1.500.–

II књига „ПРАКТИЧНА ПРИМЕНА“ (228 страна) дин. 1.500.–

ПРАКТИЧНЕ, ЛАКО СХВАТЉИВЕ И СВИМА ПРИСТУПАЧНЕ МЕТОДЕ БРЗОГ, ЛАКОГ И ТРАЈНОГ УЧЕЊА И ПАМЋЕЊА свих врста података и знања

Комплет (обе књиге заједно) дин. 2.500.–

Формат 17х24 цм, 430 стр.; преко 150 илустрација, 15 самотестова.

2. S. Yesudian – E. Haich: „ЈОГА И СПОРТ“

– Комплетан, практичан и веома приступачан приручник Хатха Јоге древне и широм света потврђене јединствене уметности Истока за стицање и очување доброг здравља током целог живота.

Ко жели ДОБРО ЗДРАВЉЕ И ЛЕПУ ЛИНИЈУ, ПСИХИЧКИ МИР И СНАГУ треба да проучи ову веома распрострањену књигу преведену на 19 језика света у преко два милиона примерака.

Цена: дин. 1.500.– цео формат, 224 стр., преко 70 илустрација.

3. S. Yesudian: „ЈОГА И ЗДРАВЉЕ“

– Виши курс Хатха Јоге, наставак књиге „ЈОГА И СПОРТ“

Програмирани приручник примене најбољих метода Хатха Јоге за сваку седмицу у години. СПЕЦИЈАЛНИ РЕГИСТАР И ДИЈАГНОСТИЧКИ ИНДЕКС за преко 140 обољења омогућује ефикасну примену најбољих метода за поједине органе и обољења.

Цена: дин. 1.500.– цео формат, 221 стр., преко 250 илустрација.

Комплет (обе књиге „ЈОГА И СПОРТ“ и „ЈОГА И ЗДРАВЉЕ“ заједно) дин. 2.500.–

Све књиге су штампане латиницом на фином офсет папиру са корицама у више боја.

ГАРАНЦИЈА: Сваком незадовољном читаоцу наших књига одмах враћамо новац ако неоштећену књигу врати у року од пет дана након пријема.

Код испорука за иностранство зарачунавамо поштарину и паковање.

БИБЛИОТЕКА САЗНАЊА
НАРУЏБЕНИЦА – П. Заб. IX/86

1. СУПЕРПАМЋЕЊЕ	КОМ.
2. ЈОГА И СПОРТ	КОМ.
3. ЈОГА И ЗДРАВЉЕ	КОМ.

АДРЕСА НАРУЧИОЦА
(испунити читко ШТАМПАНИМ СЛОВИМА)

Име и презиме _____

Улица и број _____

Пошт. бр. и место _____

Књиге плаћате поузећем – поштару код преузимања.

Наручите на адресу: „ТЕХНИКА ПАМЋЕЊА“, 3–П. П. 20/70, 11031 БЕОГРАД.

Поштовани
читаоци. Представљамо
вам прве три књиге
ДРУГОГ КОЛА библиотеке
„ДРУГА СТРАНА СВЕТА“
које су управо
изашле из
штампе:

НАЈВЕЋИ СВЕТСКИ ШПИЈУНИ И ОБАВЕШТАЈЦИ НАЈВЕЋИ СВЕТСКИ ЉУБАВНИЦИ НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ ПОТРАГЕ ЗА ПОТОНУЛИМ БЛАГОМ

Ове три књиге су добиле највише гласова наших читалаца-претплатника и зато су прво оне штампане. Иначе, и II коло наше едиције бројаће 10 књига, а преосталих седам наслова изаћи ће из штампе током 1987. Сви заинтересовани могу овом приликом поручити комплетно II коло, а ми ћемо књиге слати једну по једну, оним редом како буду излазиле из штампе. Цена једне књиге је 1.800 динара, а плаћа се поштару приликом преузимања.

Тврд повез, пластифициране корице у боји, латиница. Све информације на телефон 034/67-940.

11. НАЈВЕЋИ СВЕТСКИ ШПИЈУНИ И ОБАВЕШТАЈЦИ
12. НАЈВЕЋИ СВЕТСКИ НЕРАЗЈАШЊЕНИ ЗЛОЧИНИ
13. НАЈВЕЋИ СВЕТСКИ ЗЛОЧИНИ ИЗ СТРАСТИ
14. НАЈВЕЋИ СВЕТСКИ СКАНДАЛИ XX ВЕКА
15. НАЈВЕЋИ СВЕТСКИ СУДСКИ ПРОЦЕСИ
16. НАЈВЕЋИ СВЕТСКИ ЧАРОБЊАЦИ И ЧУДОТВОРЦИ
17. НАЈВЕЋИ СВЕТСКИ ЉУБАВНИЦИ
18. НАЈВЕЋИ СВЕТСКИ КРВНИЦИ И ТИРАНИ
19. НАЈПОКВАРЕНИЈЕ ЖЕНЕ СВЕТА
20. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ ПОТРАГЕ ЗА ПОТОНУЛИМ БЛАГОМ

ДРУГО КОЛО

Прво коло библиотеке „ДРУГА СТРАНА СВЕТА“ је изашло из штампе. Ових 10 књига могу се наручити у комплекту или појединачно. Читаоци који поруче комплетно I коло добијају на поклон украсну кутију за књиге.

Тврд повез, пластифициране корице у боји, латиница. Цена једне књиге је 1.800 дин. Испорука поузећем.

1. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ НЕСРЕЋЕ XX ВЕКА
2. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ ПОГРЕШКЕ И ЗАБЛУДЕ
3. НАЈЗЛОГЛАСНИЈЕ СВЕТСКЕ УБИЦЕ
4. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ ВАРАЛИЦЕ И ЛОПОВИ
5. НАЈВЕЋИ СВЕТСКИ ЕКСЦЕНТРИЦИ И ОСОБЕЊАЦИ
6. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ САБЛАСТИ И ДУХОВИ
7. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ МИСТЕРИЈЕ
8. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ МИСТЕРИЈЕ НЛО
9. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ НАКАЗЕ И ЧУДАЦИ
10. ЧУДНО АЛИ ИСТИНИТО

ПРВО КОЛО

НАРУЏБЕНИЦА ЗАБ.

Овим неопозиво наручујем следеће књиге под редним бројем:

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20
(заокружити број књиге коју поручујете)

(име и презиме)

(поштански број и место)

(улица и број)

Наручите на адресу: „ДРУГА СТРАНА СВЕТА“, 34000 КРАГУЈЕВАЦ, Поле Рибара 8
Књиге можете наручити и директно телефоном 034/67-940

Никавих посебних мотива за такво дело нису могли да нађу инспектор Вишер и његов млади помоћник наредник Вилијемсон.

Породицу Кент нису сви обожа али, али тешко да би иком пало на ум да учини тако свирепо убиство. Зашто би неко убио малог невиног дечака? Покрајина Сомерсет је, иначе, била миран крај и утолико је све изгледало мистериозније и сабласније.

Искусни Вишер, намрштен и ћутљив, стрпљиво је слушао исказе многих. А наредника Вилијемсона младост је терала да олако поверује сваком ко би нешто уверљиво исприповедао. И стално му се чинило како је то проклето једноставна ствар, а нетрпељиви Вишер, ето, тера и даље по своме.

Долазило му је да то каже и инспектору, али кад би видео његово мрко лице оћутао би. Онда би и сам почео да се мршти и као нешто пребира по глави. Сетио би се у тренутку и очевог савета да пажљиво саслуша одрасле па тек онда нешто каже. То се зове добро кућно васпитање.

Сада су сви у Сомерсету тврдили да је дечака убила једна зловна циганска породица. И момку, кога су у детињству плашили да ће га однети Цигани у великој торби ако не буде добар, то се чинило сасвим могуће.

Плачу Цигани

Вишер и Вилијемсон отишли су тамо.

Седели су на две једине столице које су ови бедни људи имали у малој прљавој кућици. Вишер је зурio кроз невелико прозорче на којем је стакло било поломљено. Бркати Цига, сав унезверен, клео се у своје дванаесторо деце да он с тим нема везе.

Деца су седела околу на прљавом поду. Крупне црне очи зуриле су у два елегантна господина. Такви у овај крај никад дотад нису навраћали.

И самом Вилијемсону све је одједном постало јасно. Најлакше је, ето, било оптужити овог сиротог човека. Њега не би бранио ни један добар адвокат, за њега се не би заложio нико утицајан. Једноставно, крив је већ што је жив. А и мотив је било лако исконструисати: убио зато што мрзи богате.

Ужасна је та логика. И Вилијемсон осети како му се кожа жежи.

Ишли су полако улицом и ћутали. Вишер тужно одмахну главом.

— Цигани не убијају мале дечаке да би после сакрили њихово тело.

ИЗ ИСТОРИЈЕ

ВЕЛИКИХ ПОЛИЦИЈА

ИНСПЕКТОРА

НИКО

НЕ РАЗУМЕ

— Јес, сер! — дочека то Вилијемсон с олакшањем.

Бат њихових прљавих ципела одјекивао је тихом уском улицом у предграђу.

— Знаш ли ко је то учинио, мали?

Наредника Вилијемсона изненади ово питање.

— Не, сер! — одговори суво.

— Дечакова сестра Констанса.

И Вилијемсону се све коцкице сложише у глави.

Одједном му је све било јасно.

— Јес, сер!

Тупо је гледао у Вишера. Богаму, како се он тога није сетио. Али, бар је ћутао и сад инспектор неће помислити како је он неки мали празноглавац. Уосталом, тако се и разликује добар ученик од лошег. Има стрпљења да полако научи оно што старији захваљујући свом искуству добро знају.

Вишера и Вилијемсона чекали су тешки дани.

А кад су хтели да ухапсе шеснаестогодишњу Констансу, сви су скочили против њих. Породица Кент била је угледна и богата тако да се то чинило потпуно ван памети.

Инспектора сви мрзе

Ништа није вредело што су чињенице говориле у корист детектива Скотланд јарда. То никог није занимало. Ускоро се читав Енглеска згражавала над несхватљивом

дрскошћу безобзирних њушкала.

Новине су тако оцрњивале Вишера да је ускоро постао најомрзнутији човек у земљи. Јадна девојка, говорили су сви. Како је само чедна, а ови безобзирници... Монструми једни!

Нападу на детективе није било краја. Јавност се није смиривала. Био је то тежак ударац за Вишера. Човек се повукао из службе. Али, не и из Сомерсета.

Приватно је наставио истрагу. Но, нико више није хтео с њим да сарађује. Свуда је дочекиван с мржњом и презиром.

Констанса је изненада изгубила живце и отпутовала у Француску. Није више могла да издржи то упорно њушкање грозног Вишера.

Ту је и Вишеровим настојањима био крај. Даља истрага прерасла је његове материјалне и психичке могућности. Повукао се.

Констанса је признала

После три године проведене у Француској, 1863, Констанса се вратила. Настанила се у Мариенхајму код Брајтона.

Две године је живела мирно и гордо. А онда, кад нико више није могао да очекује, исповедила се попу.

— Не могу то више да носим на савести. Онај стари детектив је био у праву. Ја сам убила свог брата.

Јадна девојка, прозборио је исповедник.

Констанса је отпутовала у Лондон. Потражила је у Скотланд јарду наредника Вилијемсона. Рекли су јој: таквог нема. Ту је само инспектор Вилијемсон. Свеједно, рекла је она.

Да, онај млади Шкотланђанин који је пре пет-шест година знао онако мудро да ћути, брзо је учио и изванредно напредовао. Стајао је сад ту, пред њом, истински озбиљан и ћутљив.

Јавност се још једном згрозила. „Јадна девојка“ је одједном постала — страшни монструм. Сви су били згранути. Ужас. А онда су почели да измишљају невероватне приче. О много чему што она није учинила.

Суд је размотрио чињенице.

— Доживотна робија — рекла је порота на крају.

И потресни „случај Кент“ био је окончан.

Вишера се мало ко сећао.

Године 1885. Констанса је ипак пуштена из затвора. Имала је тада четрдесет и једну годину. А сви који би је видели клели би се да има бар шездесет.

С. Рељић

Илустровао Брана Јовановић

ОВО ЈЕ
НАША ОСВЕТА

42 ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК 12. 9. 1986.

РЕКОРДИ

А КО БИ ДРУГИ?

А ко би други, него Мадона. Постала је, пре неколико недеља, прва жена у историји рок музике (и свих других музика које свет познаје) која је забележила десет узастопних пласмана међу првих двадесет песама на америчкој топ листи. Њен сингл којим је постигла рекорд зове се „Тата, не попуј“ („Papa Don't Preach“) и скинут је са трећег албума који је објавила „Истински плаво“ („True Blue“).

Још нешто, од момента када је први пут ушла на америчку листу синглова 29. октобра 1983. године са песмом „Распуст“ на осамдесет и осмо место, Мадона само три недеље није била на листи у наредне две године и двадесет дана. Онда је имала малу паузу, јер више није имала песама ни на албумима, а ни на необјављеним тракама које би могла да искористи за синглове.

Сада има албум на тржишту, а то значи да поново можемо да је очекујемо као домаћина на листама најпродаванијих синглова не само у САД него широм света.

Мадона је, чини се, звезда врло другог сјаја.

ОВО НИСТЕ ЗНАЛИ

И ОНИ ДОЂОШЕ НА РЕД

Хеви метал група „Еј-Си Ди-Си“ („AC/DC“) већ годинама је једна од најпознатијих и најквалитетнијих у свом фаху. Плоче продају у врло солидним tiraжима а и турнеје су им врло добро посећене.

Е, та и таква група је до сада, веровали или не, била прва на топ листи албума само у својој земљи – Аустралији. А пре неколико недеља њихов албум „Ко је створио кога“ („Who Made Who“) скинут је са првог места чак и у Аустралији. Учинио је то Енглескиња Саманта Фокс са својим новим, сада првим, албумом „Додирни ме желим твоје тело“ („Touch Me Wanna Your Body“).

И када су и најватренији обожаваоци „Еј-Си Ди-Си“ помислили да више немају мира ни код куће, њихови љубимци су се коначно докопали једног, иако скромног, међународног признања на топ листама. Успели су се на челу листе албума у Финској. Да освета буде комплетна, смакли су с врха никог друго до – Саманту Фокс. Није ваљда да је и њима кренуло?

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ

Певајмо нашу песму

Sing our own song

Реке суза које смо
исплакали
За умрлу браћу и сестре
За ових четиристо година
Спале су наше страхове
И ојачале наш понос
Сада ћемо окренути цунглу

The great flood of tears that
we've cried
For our brothers and sisters
who've died
Over four hundred years
Has washed away our fears
And strengthened our pride
Now we turn back the tide

Нећемо више слушати ваше
наредбе
Отећемо власт из ваших
руку
Распалићемо ватру
Наше срибе и бола
И осетићете срамоту
Због онога што сте у Божије
име урадили

We will no longer hear your
command
We will seize the control from
your hands
We will fan the flame
Of our anger and pain
And you'll feel the shame
For what you do in God's
name

Борићемо се за право да
будемо слободни
Изградићемо наше друштво
И певаћемо, ми ћемо певати
Певаћемо нашу песму

We will fight for the right to
be free
We will build our own society
And we will sing, we will sing
We will sing our own song

Када стари бубњеви
забубњају
Глас наших предака запева
Африка ће напред јурити
Дан наше победе је дошао
За мене и тебе

When the ancient drum rhythms
ring
The voice of our forefathers
sind
Forward Africa run
Our day of freedom has come
For me and for you
Amandla Awethu

Amandla Awethu

Текст, музика и извођачи: „Ју Би Форти“ („UB 40“)

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ

„Мислим да би сви требало да урадимо највише што можемо и допринесемо да се ситуација у Јужној Африци промени. Ми смо нашој компанији „CBS“-у забранили да тамо продаје наше плоче. Надам се да ће и све остале групе то да ураде.“

Гери Кемп (Gary Kemp), „Spandau Ballet“

**РАТКО
ЈАНКОВИЋ**

ДАН ВЕЛИКОГ МАЈСТОРА

И звана, нико у ониској кући равног крова и уских, као прскотина углављених прозора не би наслутуио големе камене сводове подрумских просторија, тврда дрвена врата за улаз скривена у сенци једног од стубова који су држали пространи хол.

Човек умотан у мрко сукно, упркос мраку који се ухватио, сигурним кораком прође кроз поплочано двориште и таму куће, напита дрвена врата за стубом и повуче их. Она лако, без шума, клизнуше у страну.

Била је година 630. од рођења Христа, 59. од рођења Мухамеда.

Тајна засведеног подземља

Дошљак пусти да му капуљача падне на рамена. У одблеску ватре и бакљи указа се орловско лице урасло у неуредну црну браду и дубоко утиснуте очи које су искриле кроз обрве

као водено окно у процепу какве издани.

– Нека је мир с тобом, Мајсторе Теофрастусе Космополите! – рече дубоким, храпавим гласом.

У полутами одаје, нагнута над пећи за топљење метала, окружена стакленим лабораторијским посудама, керамичким, глеђосаним индигоплавим чанчићима, задржана у покрету, слеђена у срцу, унезверена у погледу укочи се ниска прилика.

Алхемичар се плаши, жртвује и моли. Али, жудња му је тврђа од страха, жеља већа од жртве.

– Абдул Касим Ал Садик – прозбори шиштаво алхемичар халапљиво грабећи ваздух. – Нека те богови штите, пријатељу!

– Где је Јермен? – запита придошлица. Гласно питање му, а да не беше свестан, продужи живот. Из мрачног предворја, из заседе, затезала се тетиња носећи убојни шиљак. Рука на лу-

ку застала, струна попусти, стрела се обори ка земљи.

– Добро дошао, Абдул Касиме – зачу се пискави, готово девојачки глас за плећима посетиоца.

– Зашто злочинитељи и бездушници имају дечје гласове, руке свирача харфе или поглед анђела? – очима се осмехивао Абдул Касим, окрећући лице тмнини.

– Зато што зло хоће да обмане – рече Јермен, хитајући да га поздрави.

– Седели су за дрвеним столом сачињеним од тесаних храстових греда. Јермен га је услужно раскрио од комада олова, посуда са живиним прахом, витриолом, белим арсеном, шалитром, дрвеним угљем и сумпором.

– Све је као некада – рече Арапин.

– Овде се ништа није изменило.

– Све се изменило – рече Јермен. – И ти си се изменио. Ништа није исто овде у Цандан, ништа није исто у Медини одакле долазиш. Причај нам новости...

– Каравани разносе гласове од Меке и Медине који, преко Басре, и до нас допиру – рече Теофрастус Космополита, још увек загледајући госта. – Шта се то збива међу Арапима, Абдуле?

– Рођена је сила која ће уздрмати свет – занесено, зачудо меким и тихим гласом рече Абдул Касим Ал Садик. – Ти јеси, Мајсторе, лекар и астролог, мистик и пророк, али, ипак, знај, неће дуго бити а Ислам ће овладати Малом Азијом, Сиријом, Персијом, Египтом, Африком и Шпанијом... Био сам у пратњи пророка Мухамеда на путу из Меке у Медину... Арапи под његовим крилом више нису хорда, расцепкана племена којима се поигравају Јевреји и Хришћани...

– И ја сам Хришћанин – рече Јермен.

– Ја сам моћ – узврати Арапин. Муњевито се маши за свилени појас трже нож и до краја га зари у храстово дрво стола.

– Потребан си нам, а ниси за нас. Давно смо отпустили друга, а дошао нам је силник – рече Јермен измичући полако према вратима, пипајући у тами за затегнутом страном лука.

– Још увек му из ноздрва нису ишчилили мириси сумпора и врелина топљеног метала – рече Мајстор. – Није превалио оволики пут да убије, но да прича, убеди или нам се придружи!

Јермен застала, Арапин је зуррио празно, у одблесак ватре на дршци ножа.

Мајстор му положи руку на надлактицу. Он се трже као да хоће да се отме, па онда млохава попусти.

– Тако је – рече. – Порастао сам овде. А шта сте ви чинили за ових двадесет година?

– Некако годину или нешто више по твој одласку, допао нам је руку у Басри, од трговаца свилом, спис стар скоро пет векова. Више слутећи но разумом, схватили смо да је истинита мудрост његовог творца Мајстора Цан Тунг Чиа – шапутао је Космополита. – Петнаест година смо радили на том свитку истргнутом из његових списа у нади да он даје начин како се справља еликсир за вечни живот, свевремено трајање.

– За вечни живот? Свевремено трајање... – испрекидано је понављао Абдул Касим.

– Европа и Арабија не могу да истисну из себе ни кап мудрости која би се равнала са слаповима сазнања древне Кине. Хиљаду година они траже лек за вечност... – Испуњена, бледа прилика Теофрастуса Космополите се одвоји од стола, са усана му потекоше речи:

– Слушај, Абдул Касиме, шта су рекли пре девет векова:

– Злато по природи не трули и не распада се,

злато је од свих твари најдрагоценије.

Када га умешник (алхемичар) укључи у своју исхрану,

трајање његовог живота постаје вечност...

Кад златни прах уђе у пет црева, магла је растерана, као кишни облак разбијена ветром.

Мирисава испарења прожимају четири гране,

лише сија благостањем и радошћу.

Пређе беле косе све постају црне, на месту испалих, зуби расту на свом пређашњем месту.

Издапели старац опет је снажан младик:

оронула, смежурана баба опет је млада девојка.

Онај чији се облик изменио и који је избегао опасност живота,

Има свој назив, име Правог Човека.

Последње речи се утопише у тешке тканине које су покривале лабораторијске апарате, упише се, без одјека, клизнуше у мрачне, засведене углове.

– Петнаест година скривања и лагања – рече Јермен. – Лагали смо знатичељне грнчаре због облика посуда, бахате стакларе због тежине задатка пред њима, подозреве суседе због тутња и дима из куће... Петнаест година скривања... и крај је!

– Крај? – запита Арапин.

– Сутра... сутра ће планета бити на правим местима. Пред сутон, сви метали и њихови богови биће у чврстом поретку. Сунце, симбол злата и млад Месец симбол сребра, Венера богиња бакра, Сатурн свемоћни дух олова и Марс господар гвожђа... – грцао је Космополита. – Сутра је дан који ће оплодити еликсир живота!

МУ ЈЕ ТВРЂА ОД СТРАХА, ЖЕЉА ВЕЋА ОД ЖРТВЕ.

– Сутра, у сумрак, кад Велики мајстор жутог и белог (алхемија), Теофрастус Космополита одреди постаће мо богови или, као пси, умрети пред ногама Абдул Касиме! – рече Јермен.

На крају – златни прах

Од раног јутра лабораторија је, као за какав обред, чишћена, спремна и удешавана. Под мрким, тешким драперијама нестајале су троруке пецаре, корита за пепео и воду, лежишта за измет, пламене пећи, одливни апарати, тигањи за прављење шљаке и ситнији прибор: цедиљке, мешалице, кутлаче и авани са тучковима. Једино што би познавао ове чудне вештине пало одмах у очи, бејаше немогући и јединствени спој онога што је знала Грчка са оним што су прастарим, неразумљивим порукама поручивали векови постојања Кине.

На средини камене просторије остао је храстови сто окружен ниским клупама. На њему, у светлу посуда са уљем, блештале су две испране, глеђосане керамичке посуде са златним кашикама. Међу њима пљошти, златни тањир.

Сат и по пред сумрак у одају свечано ступи Теофрастус Космополита, обучен, умивен и зачешљан. Чинило се, на први поглед, да му лице зрачи савршеним миром. Но, ко би се боље загледао, приметио би подрхтавање полуспуштеног левог очног капка и црвену флеку међу очима што се, код неких људи, као белег, јавља од претераног нервног узбуђења.

– Досегао си арканум (тајна над тајнама) – рече Арапин. – Јели ти ово крај или почетак, Мајсторе?

Теофрастус Космополита остаде неколико тренутака у тишини, па као за себе прозбори:

– И крај јесте, и почетак јесте. То што долази страшно је.

Јермен је пословао око сандука прислоњеног уз подрумски зид. Дугим пљоштим кључем је отворио катанац и са дна подигао пожутели свитак.

– Уништи! – рече Мајстор.

Јермен сулудо врисну, заигра преко просторије и спусти свитак у пламен.

Непун сат Теофрастус Космополита је радио над котлом испод кога је Јермен разгоревао ватру. Постепено је из боца и керамичких посуда додавао течност и већ унапред припремљене смеше. Од свега, Абдул Касим препозна оно што је дошло на крају – фини златни прах.

У сутон, у речени сат, за храстовим столом су седели Мајстор и Јермен. Из златног тањира, једва покривајући дно, димила се жућкаста течност. У дубокој тишини, Теофрастус Космополита се окрену према зиду.

– Златни лек је направљен – рече.

Поглед му одлута у тмину. – Збогом, Абдуле Касиме.

Сигурним покретом захвати кашиком течност из тањира. Једном, па други пут.

– А сада, ја – закикота се Јермен. Загребе кашиком и принесе је устима. Но, пре него дотаче врелу течност, из тмине, њему за леђима, фијукну стрела, преви га и прикова за храстову даску стола.

– Човек заслужује живот, Човек заслужује бесмртност. Ти, ни једно, ни друго – зачу се дубоки Арапинов глас. Пришао је столу, сакупио тањир, кашике и посуде, пошао преко одаје и полако, пазећи да не проспе коју кап течности, све баци у огањ који је још буктао под котлом.

Клетва

Краљица витешког турнира у Перону, године 1465, била је грофица Изабела од Аргоа. Колико лепа, толико и охоло, а била је слична богињи. Уз њу, као сенка, здепаста појава Карла Смелог, грофа од Шаролеа и цинична, бледа појава краља Француске Луја XI Капета.

Сунце је високо заскочило ливаду. Лимени звук трубе утиша светину. Изабела од Аргоа заузео своје место. Њој уз ноге, склупча се дворска луда. Лоло. Луди Лоло.

Карло Смели даде знак за почетак турнира.

– Помери се да прођем, тупавко – ритну ногом луду. Лоло клону и пољуби му обућу.

– Зашто се племићу, коњи и пси цене по родослову а остали по вредности, господару? – запита.

– Умукни, лудо!

Лоло се нацери са земље као пас који се смеје.

– Ишибајте га!

Да све очи не беху упрте у хералде који су читали правила турнира, и да је било кога интересовало лице дворске луде, приметио би подрхтавање полуспуштеног левог очног капка и црвену, као печат, флеку међу обрвама.

Луда се усправи, забаци уназад црну, умашћену косу, беспрекорни низ зуба блесну на сунцу. Лоло се смејао и плакао истовремено.

– Доста је било – рече. – Тело је можда и створено за трајање, али, крхка људска душа није кадра да одоли времену.

Прогура се кроз прве редове племића и госпде и у нелету скочи у огромни огањ што је био начињен за гозбу у част победника турнира.

Они што су пословали око големих котлова клепају се да су од Лолоа, док је трчао поред њих, чули бесмислени врисак:

– Проклет да си, Теофрастусе Космополите!

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

| аутор
BeMak | ПРОБЕ-
РА
ЗНАЈДА | ПРИБОР
ЗА
СВОЈЕ-
ЊЕ | ПОДЕЛА
РАСПО-
РЕЂЕ-
НОСТ(АСТ) | ЗЕМЉА
ИЛИРА | НАШ
БАСИСТ
(КАРИБ) | ВРСТА
МИНЕ-
РАЛА | ДЕО
ОДЕЛА |
|--|------------------------|------------------------------|--|----------------|--------------------------|------------------------|----------------------------------|
| ОНО ШТО
ЧОВЕК
ИЗДАХНЕ
ОДЖЕД-
НОМ | н | з | г | м | с | а | с |
| ФАБРИ-
КА СВИ-
ЛЕ | с | в | м | н | а | р | а |
| УСВОЈЕНО
МУШКО
ДЕТЕ | г | о | с | м | н | а | к |
| СМЕТ-
КА | н | н | т | р | м | т | а |
| ЦЕНТАР
ЛУТОМО-
БЛАСКЕ
ИНА У
ИТАЛИЈИ | т | о | р | а | т | а | ОПРИ-
ЛИКЕ |
| УНИВЕРЗ-
ТЕТСКИ
ГРАД У
ЕНГЛЕС-
КОЈ | у | з | в | и | к | о | |
| МЕСТО У
ДОМИНИ
СОЈЕ
У СЛО-
ВЕНИЈИ | к | о | д | а | т | и | |
| ПТИЦА
ТРКАЧИ-
ЦА | л | м | у | | о | т | о |
| ИМЕ ИЗ
МИЉА
ЗА
МАЧКУ | м | а | у | а | н | | |
| МАЛА УДА-
ЉЕНОСТ,
МАЛО ОД-
СТОЈА-
ЊЕ | д | л | м | у | н | н | а |
| МНОШТВО
ИНТЕКА-
ТА У ЛЕ-
ТУ | р | о | ј | | | | |
| МЕСТО
У
СРЕДИ | н | в | а | в | н | н | а |
| РЕКА НА
КРАЈЕВУ
ЈУГУ
КАМЕРУ-
НА | м | а | | л | | а | т |
| ГЕСЛО,
ЛОЗИН-
КА | п | н | т | а | к | а | |
| КОРИ
УЗРОКУЈЕ
ВРУЋИНУ | т | н | р | о | т | е | н |
| ДЕО
МОЛЕКУ-
ЛА
(МН.) | а | т | о | н | а | | а |
| ЗАПАД-
ЊЕ МОСА
(МЕД.) | т | м | ч | а | т | н | с |
| ЗНАК
ЗА
ИКСЕ-
ОНИК | о | | н | а | г | к | АУТО-
ОЗНАКА
САРА-
ЈЕВА |
| ОБВИЗА
МАСТ | л | о | с | | т | а | с |
| ПЕСНИЧ-
КА СИ-
ГУРА | а | н | а | д | о | р | а |

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: Мустафа, аперкат, радници, одморан, фиока, а, „Роко“, припући, Рац, рул, Мароти, О, месар, солдати, ода, ви, Будва, м, Амир, да, ихтиол, Ер, Лоди, Мадона, отежати, никакав, а, Анока.

На неколико десетина страница, све лепо систематизовано, с подацима и објашњењима, Американци су описали шта поседује совјетско ратно ваздухопловство. И цела прича зарад закључка. А он укратко гласи: све што Совјети данас праве за рат у ваздуху носи и рукопис америчких стручњака и њихових колега на Западу. У том погледу Совјети се довијају на свакојаке начине, највише користећи шпијунажу.

Да ли су заиста амерички конструктори ратних авиона зналци, а совјетски – грешници? Ствар би сама по себи била бесмислена и не би заслуживала било какву пажњу да се не ради о ваздухопловству, изузетно важном делу борбених снага две велике светске силе.

Компјутер не бира газду

Конструисање и израда новог ратног авиона, ловца или бомбардера свеједно, изузетно је сложен посао. Захтева много часова експериментисања и изнад свега – новца. Више није искључиво пресудна аеродинамичност летелице, већ су значајни и електроника и врсте материјала од којих се она израђује.

Верује се да совјетски војни научници и инжењери само у периоду формирања документације новог авиона утроше 100 хиљада часова или пола милиона рубаља по човеку! Ако се зна да у том послу учествује неколико стотина људи и да је то тек део трошкова, није тешко замислити колико износи коначна цена ратне летелице.

То и тишти Американце. Тврде да Совјети неће да се муче и троше огроман новац за конструисање нових борбених авиона кад до свега тога могу да дођу на Западу. Шпијунажом, разуме се. Наводе и примере: са америчког ловца Ф-18 преузета је комплетна електрика, са ловаца Ф-18 и Ф-14 прекопирани

Није више тајна: МИГ-29

АВИОНИ ПОД

су електронски уређаји за неутралисање напада, а најдаље се отишло с ваздушним цином АН-124 који је прошле године приказан као путнички аивон на авио-изложби у Паризу, мада се зна да ће летети као транспортер совјетских ваздухопловних снага. Он је плунути амерички Ц-5 Б галакси!

Тако пише у Белој књизи, али се нигде не помиње како су Американци дошли до података о најмодернијим совјетским ратним авионима иако су они и у Совјетском Савезу чувани као државна тајна! У Белој књизи се не каже ни да се све те летелице воде под шифром у војним плановима војног савеза западних земаља, такозваном НАТО пакту. Тако је совјетски ловац СУ-27, на пример, обележен шифром – фланкер, МИГ-29 је – фулкрум, пресретац МИГ-31 је означен као – фокс хаунд... списак је дугачак.

Испада, по оној народној – повика на вука, а ли сице месо једу, да се Американци жале на совјетско „авионско копирање“ а знају све о авионима супарника!

Што се конструкционе „крађе“ тиче – ништа једноставније. Научна достигнућа су унапредовала, нарочито компјутерска технологија, али све то није страно совјетским ваздухопловним стручњацима. Напротив. Совјети су давно почели да се баве авионима. Американци су могли само да уче на њиховим искуствима.

Очигледно је да захваљујући научним и техничким дометима долази до знатне подударности совјетских и америчких ратних авиона. Наука је иста за све, а компјутер не бира газду.

Чиме располаже совјетско ратно ваздухопловство?

Поред старих, познатих и још дуго време употреб-

љивих, на сцену ступају нови модели. То је пре свега последња реч технике МИГ-29. Совјети су покушали да га скрију од очију јавности али им није успело. Верује се да је већ укупно 100 примерака у борбени састав. Ради се о ловцу изванредних борбених својстава који лети брзином од 2 маха.

Летећа браћа

Доста успешно је скриван и пресретац МИГ-31. На једној вежби, међутим, успео је да га сними пресретац норвешког ратног ваздухопловства. Претпоставља се да је и 100 примерака овог авиона укључено у совјетски борбени састав.

Новој генерацији припада и МИГ-2000. Заиста је франпантна његова сличност с „летећом браћом“ на Западу, нарочито француском. То је ловац способан и да се брани и да напада.

Ловац СУ-27 је као и МИГ-31 понос совјетског ратног ваздухопловства. Различите су намене. Први је пресретац, други ловац-бомбардер. Носе ракете средњег и дугачког домета ваздух-ваздух компјутерски вођене из пилотске кабине. Велика су опасност за противничке авионе који ниско лете у намери да избегну радар и да се неопажено привуку циљу. Американци су због тога ојађени јер су уложили велики новац у развој и настанак свог чувеног „торнада“ који управо има способност летења испод нивоа емитовања радарских сигнала.

Нису запостављени ни бомбардери. Окосницу ће чинити ТУ-95 и „Блек џек“, четворомоторни млазњаци за дугачке летове. Први није тајна за Запад, о другом се наслуђује, отуда и назив НАТО-пакта „Блек џек“ јер се не зна совјетска ознака. Обе грдосије

ШТА СЕ МОЖЕ
ПРОЧИТАТИ У БЕЛОЈ
КЊИЗИ
МИНИСТАРСТВА
ОДБРАНЕ САД

Убојити МИГ-31
и бомбардер
„блек џек“
од кога се
много очекује

За МИГ-2000
се тврди
да је копија
авиона
са Запада

ИНДИГОМ

ће летети брзином од 2 маха и досезати без слетања 3 хиљаде километара. Долет и није импресиван, јер амерички бомбардер Б-1 Б лети без слетања 7.300 километара, али је зато наоружање совјетских бомбардера убитач-

но. Чине га ракете далеког домета и велике разорне моћи АС-15.

Садашњи веома важан бомбардер совјетског ратног ваздухопловства СУ-24 (јединице поседују око 700 примерака) остаће још дуго у ратном саставу. До-

лет му није велики, износи око 1.300 километара, носи око 3 хиљаде килограма бомби што такође није за велику причу, али зато лети ниско као ловац и вешто измиче радару. У совјетским формацијама је од 1974. Натовци га

шифрирано називају – фенсер.

Моделу у употреби једну или две деценије остају до даљег. То су ловци „старци“ СУ-17, МИГ-21 и МИГ-23 и СУ-7. Совјетско ратно ваздухопловство поседује, рецимо, 1.700 примерака МИГ-23. За извиђање и даље стоје на располагању ЈК-28, МИГ-21 и МИГ-25.

Користе се такозвани средњи бомбардери ТУ-

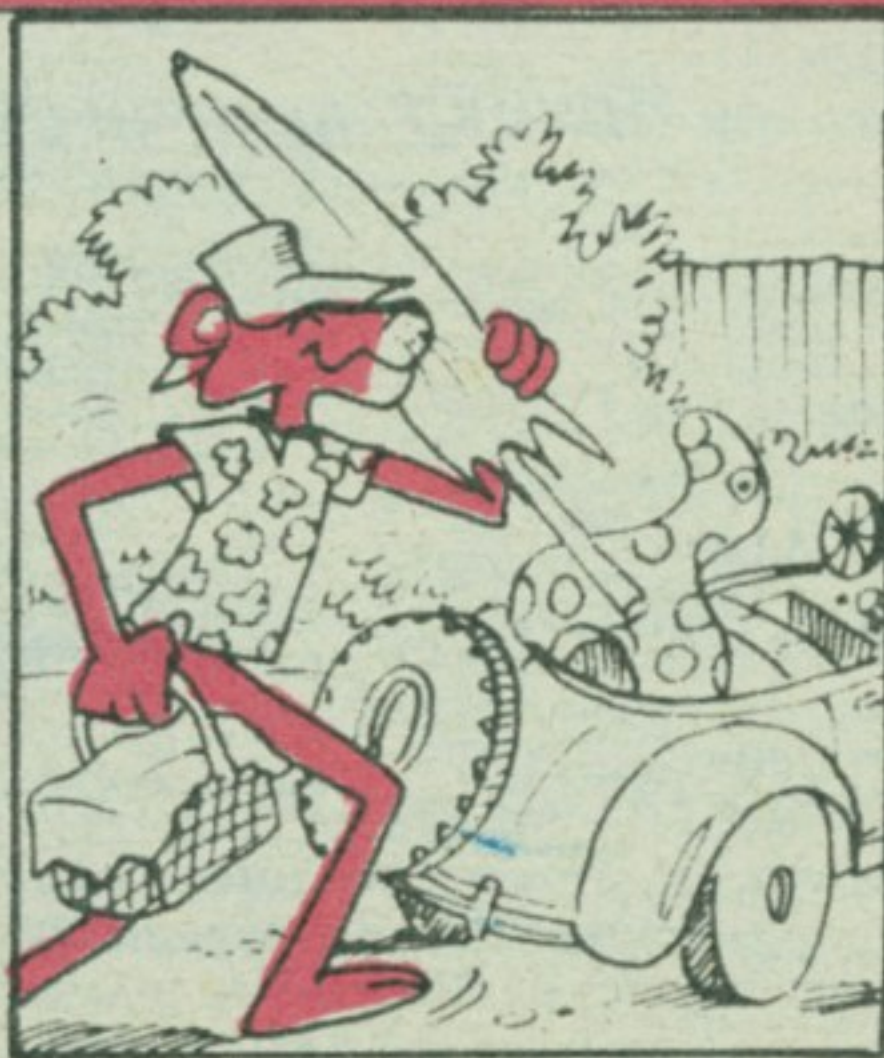
-16 и ТУ-22. Први лети у 200, а други у 135 примерака.

Колико Совјети производе ратних авиона? Ни то није тајна. Пре пет година производили су 1.300 „комада“ годишње, лане су направили „само“ 650. Колико то стаје? Много! Најмањи ловац вреди неколико десетина, бољи и модеран преко стотину милијарди старих динара!

М. Тодоровић

ПАНТЕР ПАНТА

ВАШИНГТОН, АЛИ КОЈИ?

Знаш шта ме збуњује? Зашто се уз назив Вашингтон појављују и два слова D.C.?

МИЛЕВА ПУХАЛО
74270 Теслић

Пошто у Сједињеним Америчким Државама постоји неколико Вашингтона, оно D.C. стоји само уз један назив и то уз савезни главни град. То је скраћеница од савезног округа Колумбија (District of Columbia). Иначе, Вашингтон D.C. основан је 1790. године и добио је име по Џорџу Вашингтону, првом председнику САД. Вашингтон је седиште председника републике (Бела кућа), владе и Конгреса (Капитол) и федералних министарстава (Пентагон).

Поред главног града назив Вашингтон има и једна од 52 савезне америчке државе. Занимљиво је

да је то уједно и једина држава у Америци којој је име дао Конгрес. У Унију је укључена 42. по реду.

У САД има још неколико мањих градова који такође носе назив Вашингтон. Отуд оно D.C. да не би дошло до забуне. Један Вашингтон је у североисточној Џорџији, други у југозападној Индијани, затим у источној Северној Каролини и на југозападу Пенсилваније.

Вашингтон је и највиши планински врх (1918 метара) који се налази у североисточном делу САД, у држави Њу Хампшир.

ИМАШ ПОЗИВ

Шушкам кад говорим, не могу брзо да изговорим: раскиселише ти се опанци. Смеју ми се јер код мене то звучи рашкишелитише се опанци.

МИТАР ЈОВАНОВИЋ
Светозара Марковића 110
34000 Крагујевац

То није страшно, само у нашој редакцији има троје који шушкају. Вежбај и изговарајеш речи брзо и разговетно. За то постоји један леп разлог: моћи ћеш да се укрцаш на један брод. Позив си добио од Душка Радовића.

ПОЗИВ

Поштована децо!
Овај дивни, овај страшни брод зове се
САНГЛБАНГЛТИНГЛТАНГЛРОД!
Капетан му је Христифоријуса Колумбуса унук

или неки мало даљи род. Министарство морнарице наредило је:
За морнаре на тај диван брод могу да приме само оног ко му брзо изговори име.

И онда тај може да се пење на катарку, да плови смело за Африку жарку; може да пуши лулу колико хоће, да једе банане и друго хавајско воће и да се прави важан као неки капетан Кук!

БИЋЕ ТИ ЛАКШЕ, БОГИЊА СИ!

Одувек сам мрзела своје име – Живана. Колико сам само пута пребацила родитељима што су ми, од толико дивних имена, дали баш то, тако ружно. Али, недавно ми је неки наш познаник рекао да се не буним, да носим име једне богиње. Молим вас, реците ми да ли је он у праву или ми је то тек тако рекао, да бих се боље осећала?

ЖИВАНА ГАТАЛИЦА
11400 Младеновац

Тај ваш познаник није хтео само да буде љубазан, рекао ти је истину. Наиме, у старој словенској митологији богиња плодности, усева, жетве заиста се звала Жива или Живана. Ова богиња је понекад представљана на дрвеним стубовима по пољима, често заједно са

који никада неће ући у енциклопедије и антологије.

Није лако дати наслов, јер треба у једну реч или реченицу сабити читав роман.

Памтљиве и лепе наслове углавном смишљају хумористи. Џером К. Џером је тако дао име својој књизи „Три човека у чамцу а о псу да и не говоримо“, а Џејмс Старбер „Овде је покопано све што је написао Џејмс Старбер“. Опет Николај Гогољ свој роман је крстио „Мртве душе“, а Бранислав Нушић своју причу назвао „Општинско дете“.

Помучи се пишче! Ако ти и тада не пође за руком дај име песми: Без наслова.

И то је наслов.

БРИТАНСКИ КОМАНДОСИ НА ЈАДРАНУ

Да ли је тачно да су на нашим острвима 1944. били присутни британски командоси?

ПЕТАР АЛИМПИЈЕВИЋ
Жудивска 4
5000 Дубровник

Уз дозволу нашег Врховног штаба командоси, заправо први британски војници, који су се искрцали на Вису, стигли су на наша острва у почетку 1944. Вис и све остало острвље средњег Јадрана било је у партизанским рукама. Британска војна мисија с генералом Фицројем Маклином већ је била у нашем Врховном штабу.

Командоси су припадали Команди број 2 и 43 краљевске Морнаричке команде. Процењује се да је на средњедалматинским острвима било присутно око хиљаду британских командоса из обе наведене јединице, од тога 600 бораца и официра било је наоружано и учествовало је у многим окршајима и биткама с немачким гарнизонима.

својим мушким паром Жијом или Жибогом.

ПИШЧЕ, ПОМУЧИ СЕ!

Лако сам написао песму, али никако не могу да смислим наслов. Намучио сам се око тога да ли се и други толико упињу кад треба да именују своје дело?

ЧЕДА ПЕТРОВИЋ
Маршала Тита 41
18300 Пирот

Не брини Чедо! Људи који умеју да смисле добар наслов веома су ретки у књижевности и новинарству. Многим великим писцима наслове су дали њихови пријатељи,

ТРАЖИМО

ПРИЈАТЕЉЕ

Антонина Попов, Иве Лоле Рибара 36, 23000 Зрењанин – има 13 година, сакупља постере, воли рок музику, тренира тенис.

Бојана Трошт, Будицинова 7, 66000 Копер – има 14 година, сакупља постере, салвете и значке, воли музику и путовања.

Noor Zakiah Hasan, Sekolah Menengah Kebangsaan (A), Sharifah Rodziah, Teluk Mas, 75460 Melaka, West Malaysia – има 15 година и жели да се дописује са младима из Југославије, језик дописивања енглески.

Наташа Антић, Књажевачка, 177/11, 18000 Ниш – има 13 година, воли музику, сакупља постере, тренира рукомет.

Ива Плеше, Расточине Ш6/XV, 51000 Ријека – има 15 година, жели да се дописује са младима из Југославије и иностранства.

Ивана Миленковић, Кардељева 54, 19214 Ротина – има 14 година, воли спорт, музику, филмове и све што воле млади.

Сања Гајић, Булевар ЈНА 170, 11000 Београд – има 15 година, воли музику, сакупља постере и значке.

тисницима са седница немачке Врховне команде од окупације Виса се одустало после Геринговог упозорења да акцији неће моћи да осигура подршку из ваздуха.

ЕТРУРЦИ С ВЕШТАЧКИМ ЗУБИМА

Моја баба сматра да су вештачки зуби највећи изум човечанства. Ја је потпуно разумем. Нека буде како она каже. Мене занима откад се људи служе вештачким зубима?

ГОРАН ИЛИЋ
Коче Рацина 12
30000 БОР

Разумећеш да на такво питање не може тачно да се одговори. Можемо да кажемо да су вештач-

ки зуби веома стар људски изум. Били су већ познати код Етрураца. У ископинама етрурског града Тарквиније пронађен је људски скелет у чијој глави су се налазили вештачки зуби са златним прелацима на круницама. Претпоставља се да припадају 6. или 5. веку пре наше ере.

ТРОЦИФРЕНИ ГОЛОВИ

На којој фудбалској утакмици и када је дато највише голова?

ИВАН ПЕРИЋ
Илица 17
41000 ЗАГРЕБ

Године 1924. скоро у свим светским новинама забележено је да је аргентински тим „Национал“ примио 102 гола, а дао само 2. У ствари, то је био штрајк играча, који су незадовољни управом, дозволили да им противник да онолико голова колико може за 90 минута игре.

НА ВАШ ОЧАЈ ВОДИ ЧАЈ

У нашој кући омиљене су опкладе. Недавно смо се кладили око напитака. Таја тврди да се на свету највише пију воћни сокови, а ја сам се определила за кока-колу. Шта ти кажеш, Забавнице?

МАРА ТЕРЗИЋ
Краља Томислава 14
71000 САРАЈЕВО

Опклада је пропала. Међу напцима, сасвим сигурно, води чај. Само у Азији милијарду и по људи ужива у чају. Међу европским земљама истиче се Совјетски Савез. Само у овој држави има око двеста милиона чајопија или чајољуба.

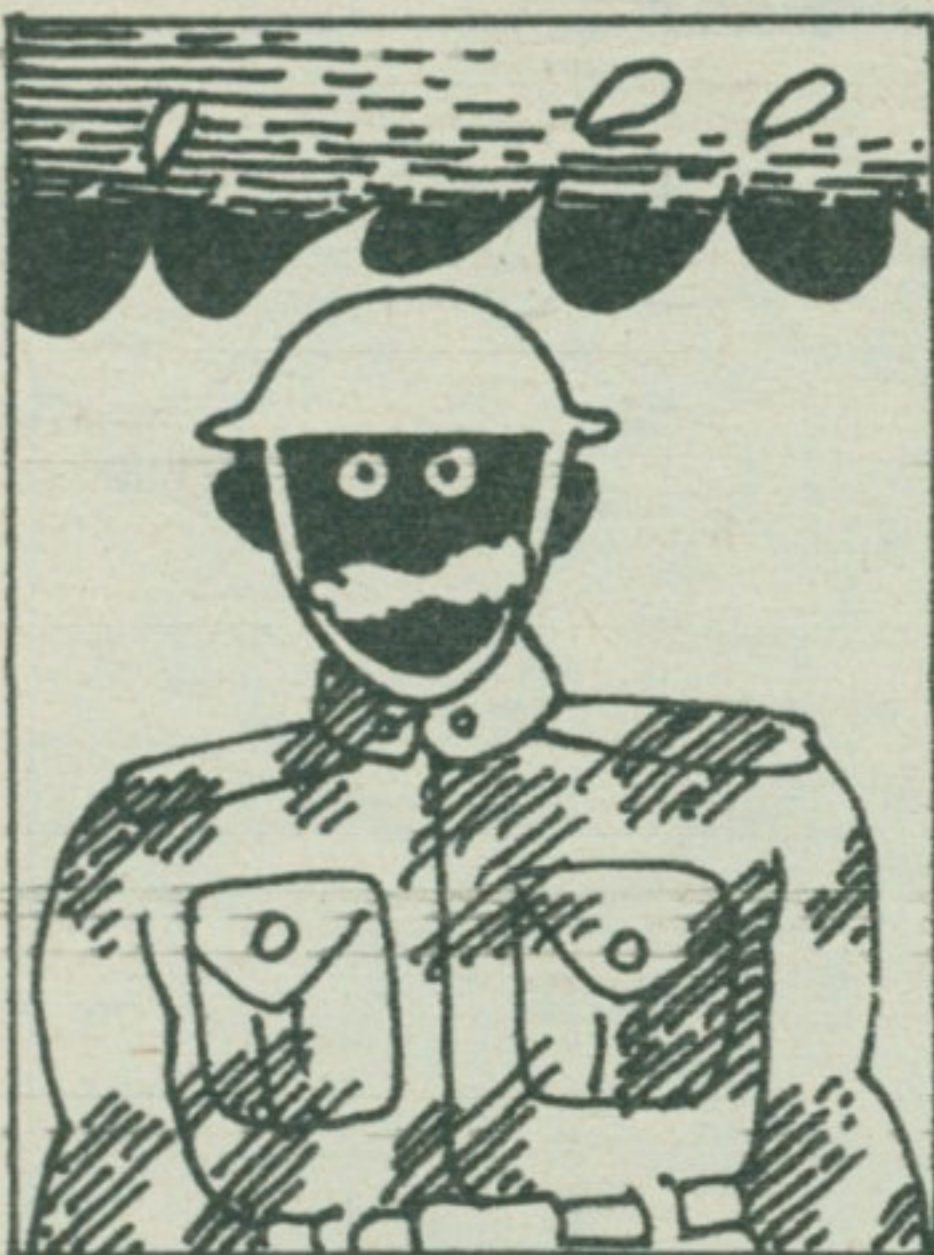
ВИСОК, ВИШИ, НАЈВИШИ

Док је трајало светско првенство у кошарци препирали смо се који је играч највиши. Много смо нагађали. Молим вас, ако можете, да нам тачно одговорите.

ЈОВАН ИЛИЋ
Краља Бодина 5
11000 БЕОГРАД

Највиши кошаркаш света, за сада је Сулејман Али Нашнуху. За њега вероватно ниси чуо јер је он пре двадесет година играо за репрезентацију Либије. Висок је 255 центиметара.

Друго место држи совјетски играч Александар Сизоненко, који је висок 239 центиметара.

Војни историчари тврде да је Хитлер кобно погрешно што није покушао да освоји Вис. Према за-

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

В. д. директор НО „ПОЛИТИКА“
др Живорад Минковић

В. Д. руководиоца ООУР-а Издања за младе „Политикин забавник“
Влада Булатовић Вић

Главни и одговорни уредник
Влада Булатовић Вић

Заменик главног и одговорног уредника
Зефирини Греси

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ

Сима Беговић, Бранка Булатовић, Милојко Боковић, Љубинка Ђуровић, Љиљана Златковић, Милан Илијин, Милован Кљајић, Нада Михаиловић, Душан Петровић (председник), Драгољуб Петровић, Радован Поповић, Зора Продановић, Радомир Ристић (заменик), Верница Смиљанић. Чланови Савета из Редакције: Влада Булатовић Вић, Зефирини Греси, Соња Јашовић, Мирјана Маринковић и Петар Милатовић.

РЕДАКЦИЈА:

Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојковић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (графичко-технички уредник), Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Иванка Миладиновић, Петар Милатовић, Вера Милићевећ, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрић, Зоран Петковић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Војислав Стаменковић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миланко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

СЕКРЕТАРИЈАТ:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд. Поштански факс 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 150 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 1.656,00 динара, полугодина 3.312,00 динара, годишња 6.624,00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 3.312,00 динара, полугодина 6.624,00 динара, годишња 13.248,00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика“ ООУР „Продаја“ – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

ГОДИШЊА:

САД	\$ 42.-
СР НЕМАЧКА	ДМ 93.-
ШВЕДСКА	Шкр. 299.-
ФРАНЦУСКА	Ффр. 285.-
ШВАЈЦАРСКА	Шфр. 79.-

Уплате из иностранства слати на дефинисан рачун НО „Политика“ код „ИН-ВЕСТБАНКЕ“ – Београд, на рачун број 60811-620-83-257300-00054 уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

За штампање овог броја Забавника одговоран: Миливоје Весовић, руководиоца ООУР-а „Дубока штампа“.

НАСЛОВНА СТРАНА
ДИМИТРИЈЕ КОСТИЋ

1001 НАЈ

НА ОВОМ СВЕТУ

НОВИНЕ ВЕЛИКЕ КАО ДЛАН

Најјаче зубе на свету има Белгијанац Џон Масис. Он је загризао челичну сајлу за коју су везана два аутобуса на спрат, (тешка 22 тоне) и вукао их 2 метра, 3 центиметра и 3 милиметра. Масис при том није сломио нити повредио ниједан зуб.

Највиши торањ сазидан од цигала краси саборну цркву Ст. Мартин у Ландсхуту (Немачка). Висок је 133 метра.

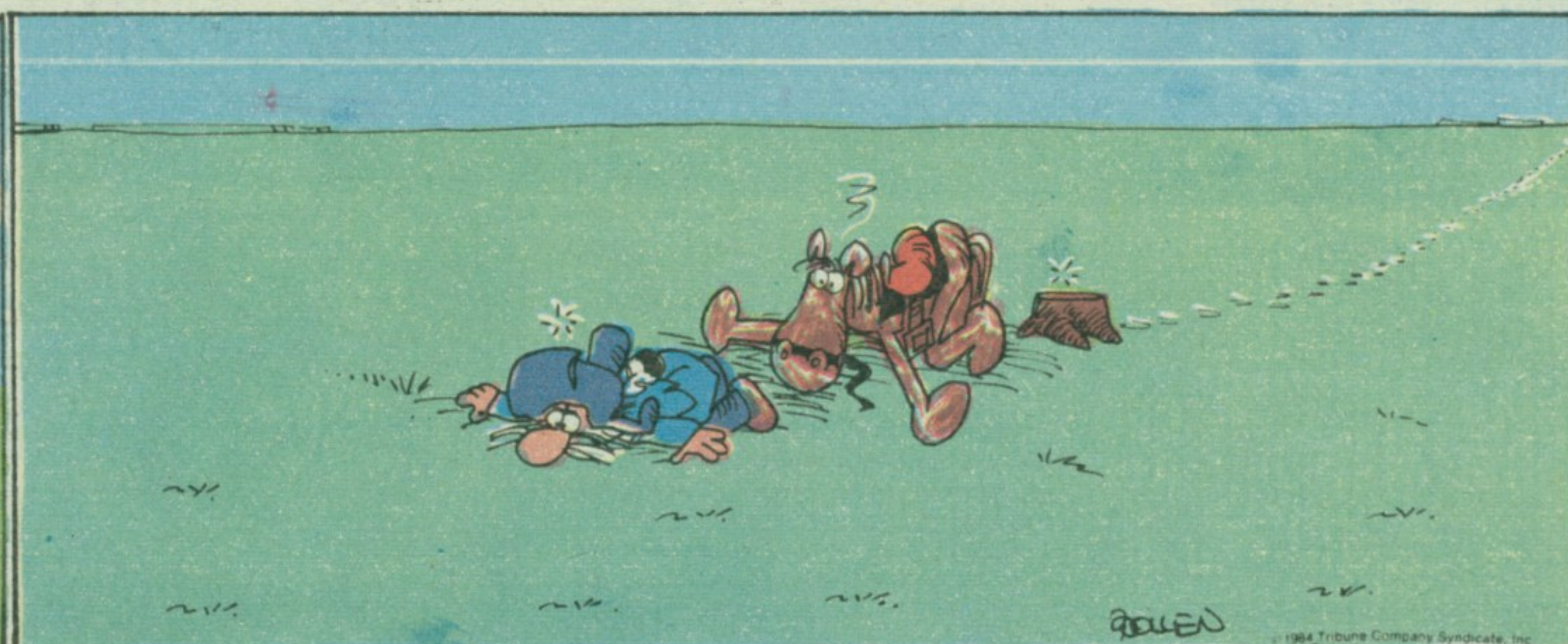

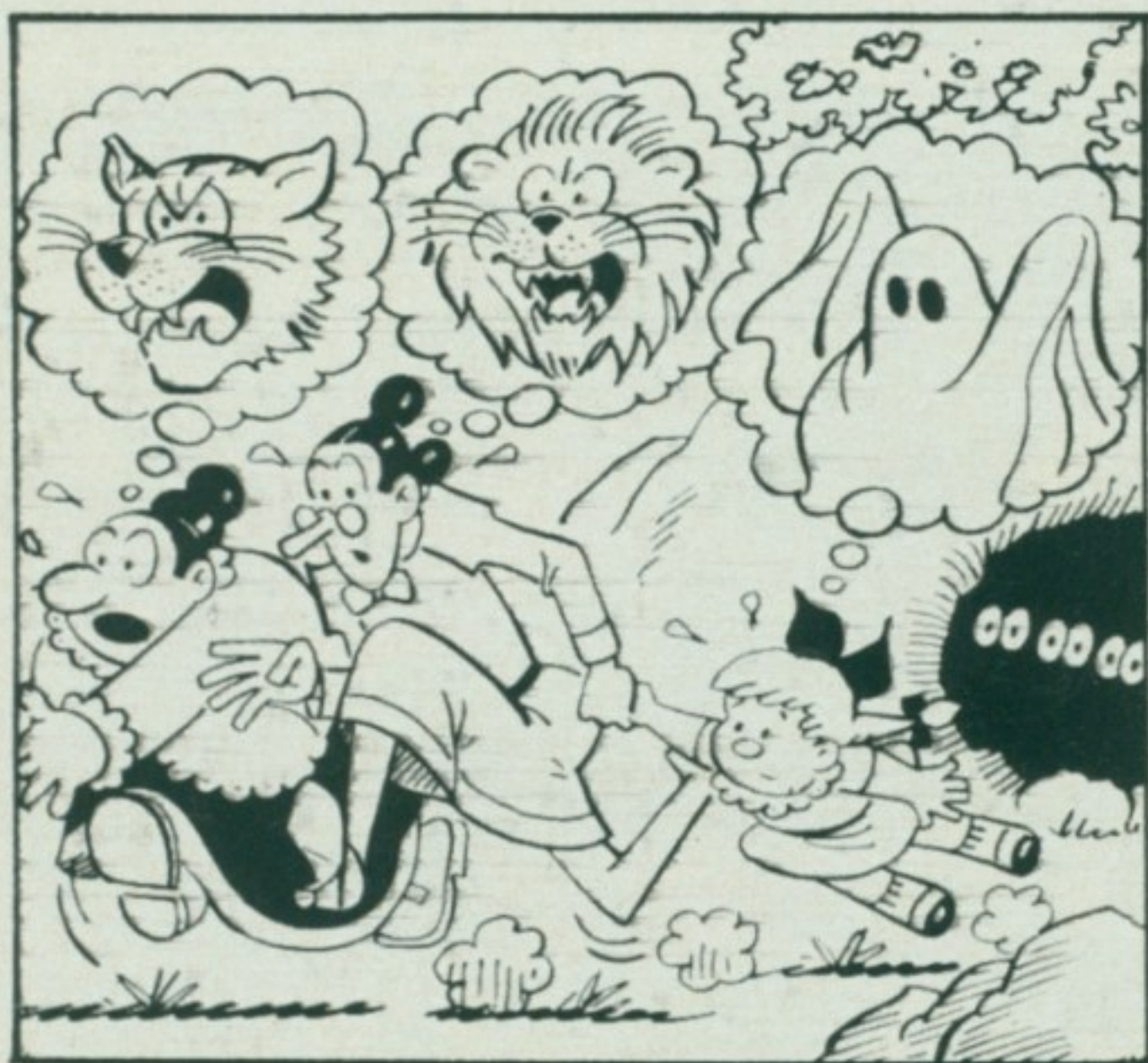
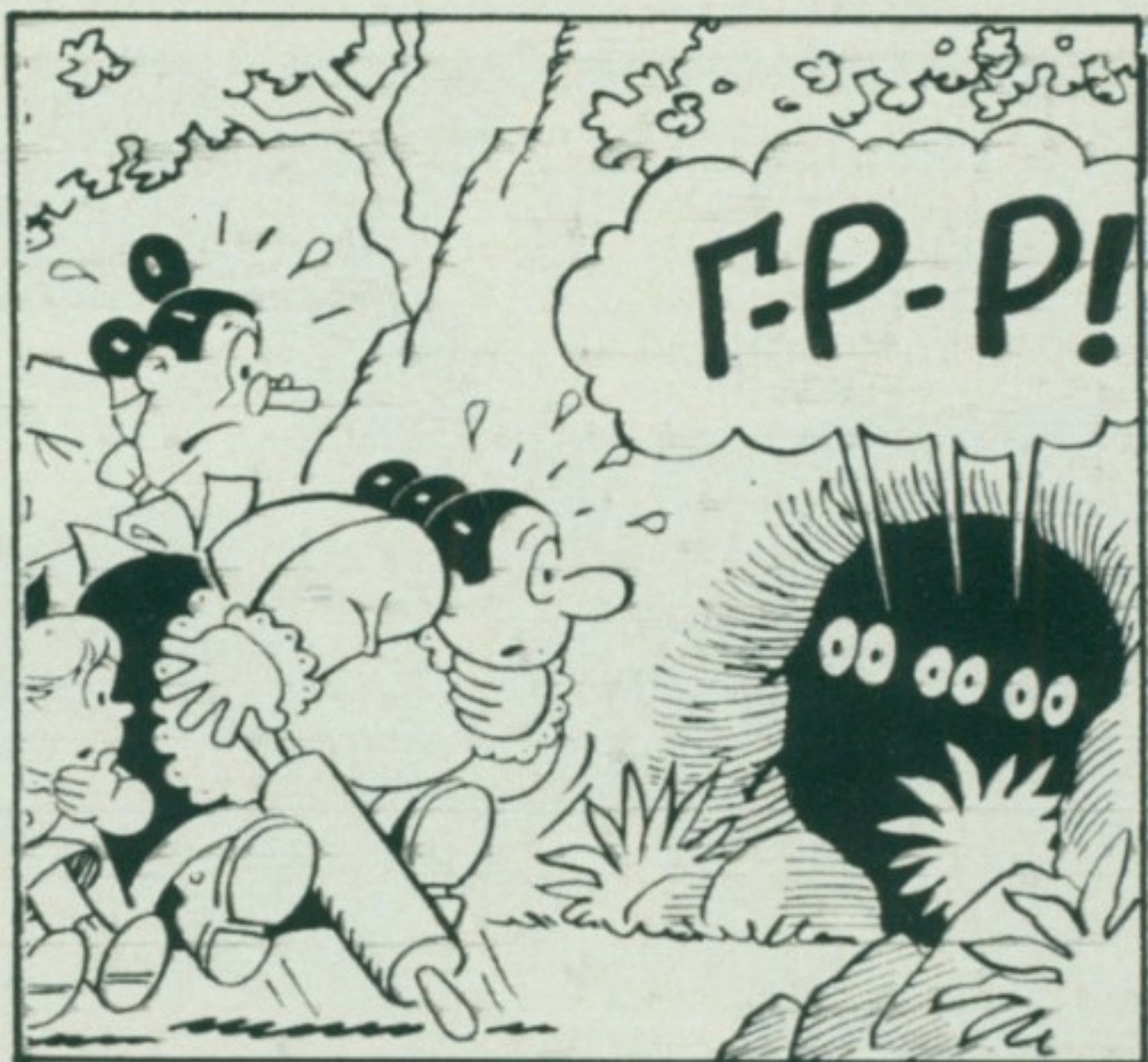
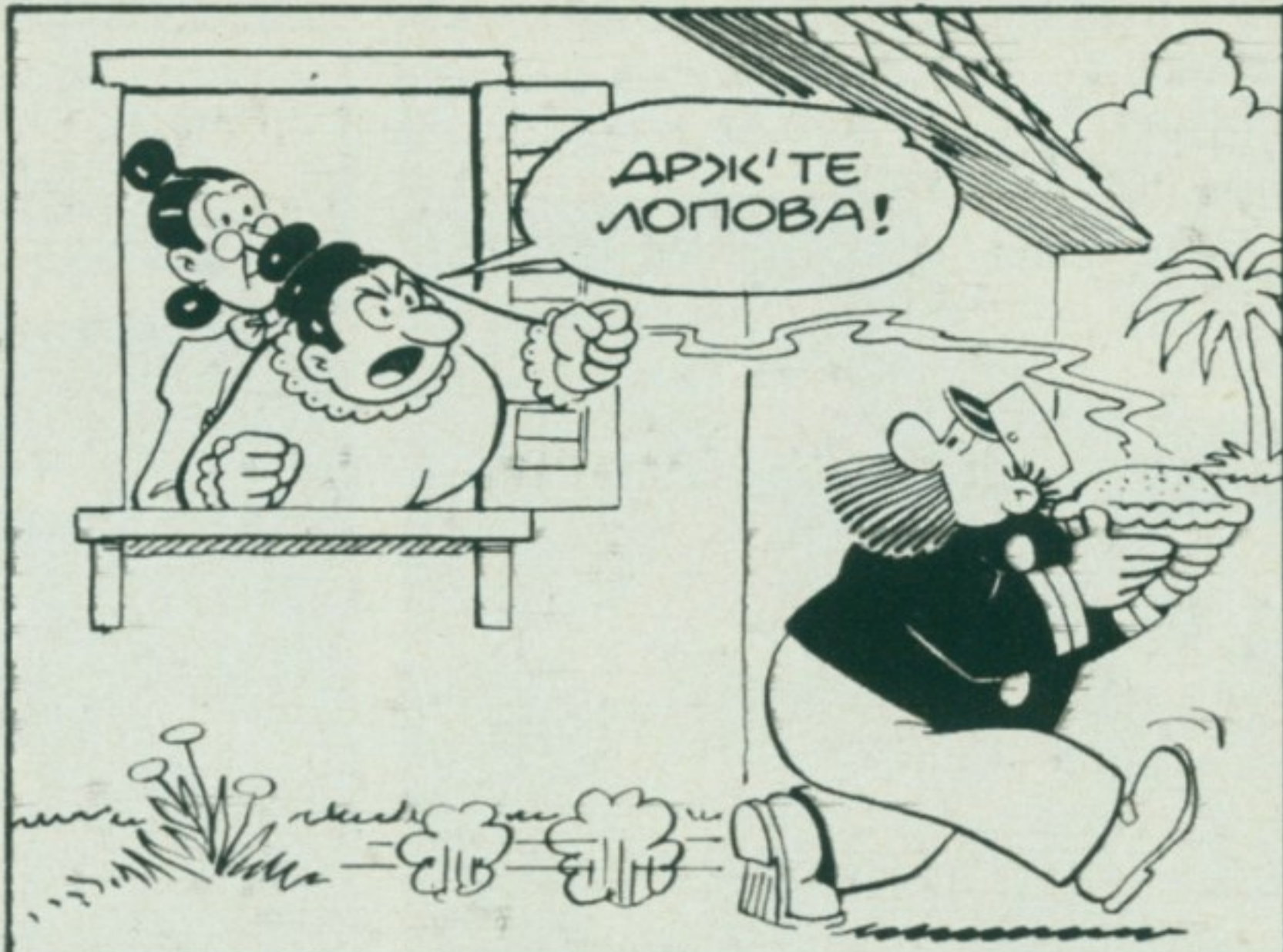
Најдужу кобасицу на свету направили су, августа 1982, становници Базела (Швајцарска). На овом месарском подвигу радило је 15 месара. Они су за 20 сати од 2 телета, 20 свиња и 200 килограма зачина направили кобасицу дугу 5220 метара.

Најмање новине појавиле су се 28. фебруара 1829. године у Ватикану, звале су се „Диаро ди Рома“ а биле су велике 17,7 x 6,8 центиметара. Налазе се у музеју новина у Ахену (Немачка).

Илустровао: Зоран Јоановић

ПЕЋИНАРИ

